1997. JANUÁR
XIII. évf. 1. (114.) szám
Ára: 248 Ft

video magazin

A rámenős balek: Mr. Bean

Sztárportré:

Steve Martin

Theresa Russell

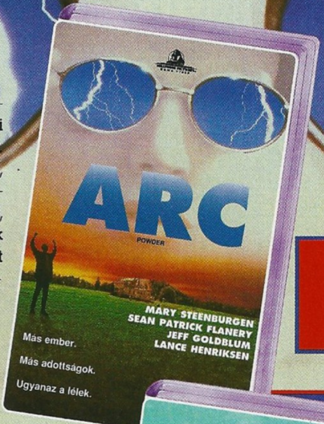
Kyle MacLachlan

HOLLYWOOD, HOLLYWOOD

A LEGJOBB VIDEOTÉKÁKBAN!

Az Archoz hasonlót nem látott még senki. a film egy különös fiú története, aki hihetetlen képességekkel rendelkezik. Parancsára megmozdulnak a tárgyak, kikapcsolnak az elektromos készülékek. Képes mások gondolatait olvasni, sőt érintésére halálos betegek kapnak új életre. Ám ez az adottság nem jelent boldogságot. Akiben ennyi erő van, attól félnek, aki ennyire rejtélyes, azt üldözik és kiközösítik.

HOLLYWOOD PICTURES HOME VIDEO

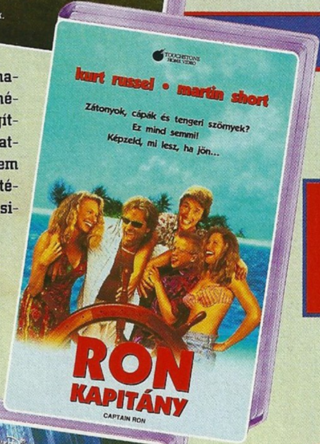

VIDEO PREMIER

JANUÁR 30.

Egy hivatalnok és családja elköveti élete legnagyobb baklövését. Hajóra szállnak, s azt remélik, hogy nyugodt, békés vakációjuk lesz. Segítségül felbérelik Ron kapitányt, a vad, nyughatatlan, laza és mindig vidám tengeri medvét. Nem tudták, mit csinálnak. Ron kapitány vezényletével minden a feje tetejére áll, semmi sem úgy sikerül, ahogy az ártatlan családfő tervezte.

TOUCHSTONE HOME VIDEO

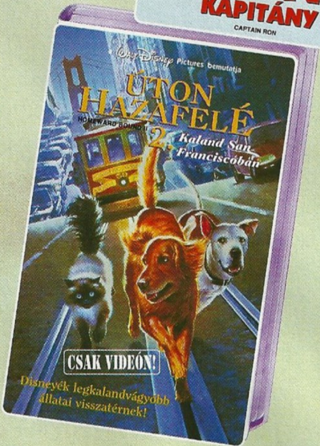

Forgalmazza: InterCom Kft.
1145 Bp. Bácskai utca 28-36.
Tel: 467-1-467, 467-1400
Fax: 252-2736
E-MAIL: VIDEO@INTERCOM.HU

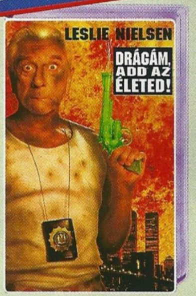
Régi kedvenceink, a két kutya és a macska, valahogyan újból elvesznek. Pontosabban, ők végig tudják, hol vannak, csak aggódó gazdáik tesznek értük tűvé mindent, mialatt a három kópé a nagyváros veszélyeit igyekszik elkerülni. Ép bőrrel, vidáman, száz veszély közepette: éppen, ahogy már megszokhattuk tőlük.

CSAK VIDEÓN!

WALT DISNEY

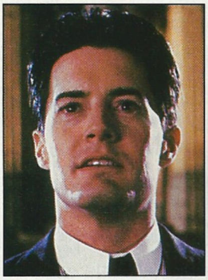

Februári videopremier

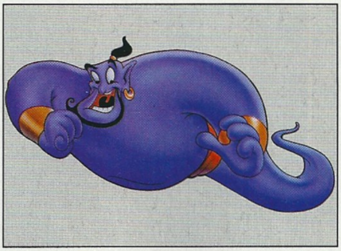
A video magazin

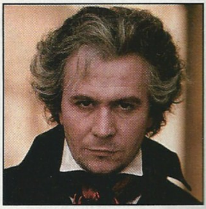
TARTALMÁBÓL:

56

30

18

66

34

Kedves Olvasó!

Győzi még a filmnézést? Győzi még követni a videópremiereket? Az első kérdésre minden bizonnyal igennel felel, a másodikra pedig – úgy sejtem –, az a válasza, hogy bizony nehezen. Hiszen csakúgy, mint tavaly, idén is legalább ezer videófilm bemutatójára készülnek a forgalmazók. Hogy pontosan melyekre, azt részben terjedelmi okok miatt nem tudjuk felsorolni, ám részben azért sem, mert e január eleji álmos, ködös napokban még maguk a kiadók sem tudják, hogy a tél végi, tavaszi filmvásárokon milyen friss produkciókon akad meg a szemük, melyekkel az év második felében lepik majd meg a videóbarátokat.
A tájékoztatás azért mégsem reménytelen, hiszen tudjuk, hogy a múlt év végi és az idei első félévi mozitermés java idővel videókazettára költözik, s a tavalyi kiadói filmvásárlások közül több száz is az 1997-es videófilm-kínálatot fogja gazdagítani. Ezért is vállalkoztunk arra, hogy szokásos Előzetes rovatunkat kibővítjük, s kivételesen nem a következő havi, hanem az előttünk álló teljes esztendő videótermeséből kínálunk csemegézni valót. Mint ahogy nem kínálhat mást idén sem a Video Magazin, mint sok-sok videócsemegét, de emellett egyben segítséget is eligazodni a videóújdonságok és -régiségek között, továbbra is igyekszik megismertetni a film és a filmkészítés hollywoodi és azon túli világát, s emberközelbe hozni e művészet alkotóinak személyiségét.
Sok képpel, olvasmányosan – amolyan videomagazinosan.
Budapest, 1997. január

Falus Tamás

Főszerkesztő: Falus Tamás
Művészeti szerkesztő: Czifferszky Attila
Képszerkesztő: Fejér Gábor
A szerkesztőség címe:
1036 Budapest III., Galagonya u. 2/A
Tel./fax: 250-7441, 250-7442
E-mail: video@irisz.hu

Kiadja a Video Magazin Kft.
Felelős kiadó:
Belán Gábor ügyvezető igazgató
Nyomdai előkészítés:
ÍRISZ Kft.
Nyomás:

VESZPRÉMI NYOMDA RT

Felelős vezető: Erdős András igazgató
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok, valamint az alternatív terjesztők.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.
Előfizethető a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1., levélcím: 1900 Budapest Orczy tér 1.), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban.
HU ISSN 0237-5141

Fotók: Sztárözön – FEB-Reuters (Madonna, Jack Nicholson), 25. oldal: Isza Ferenc, 60. oldal: Bánhalmi János

Video Magazin az Interneten:
http://www.irisz.hu/
E-mail: video@irisz.hu

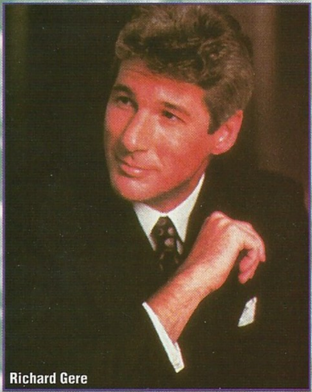
Sztárözön

Dolph Lundgren és Roy Scheider...

...együtt játszik majd egy akciófilmben, melynek címe *Hellbend* lesz. Lundgren egy háborús veterán, akit az amerikai elnök kijelöl, hogy őrizze egy nukleáris fegyverraktár indítószerkezetét. A produkció 1997 őszére készül el, dirigens a francia filmrendező, **Frederic Forestier.**

Bruce Willis és Richard Gere...

játsszák a tervek szerint a főszerepet *A sakál napja* új verziójában. **Fred Zinneman** rendező 1973-ban forgatta a legendás filmet **Frederick Forsyth** regénye alapján. Zinneman azonban

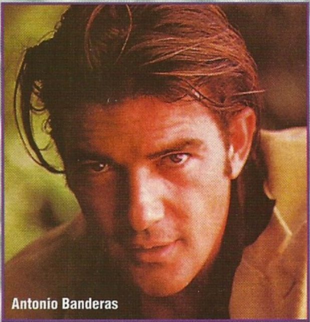

Richard Gere

nemrégiben bejelentette: a Universal Studio eltulajdonította az eredeti produkció címét, mert neki semmi köze sincs az új filmhez. A Universal bele is egyezett a film címének megváltoztatásába.

Anthony Hopkins és Antonio Banderas...

is együtt lesznek láthatók a 60 millió dolláros költségvetéssel készülő *Zorró*ban. Hopkins játssza az idősebb, visszavonult Zorrót, aki miután kijött a börtönből, átadja kardját és tudását a hetvenkedő fiatalembernek, Banderasnak. A rendező

Antonio Banderas

Martin Campbell, aki legutóbb a *Goldeneye*-t jegyezte. Az első Zorro-képregény egyébként 1919-ben született meg, s a filmesek hamar felfedezték a történetet. Eddig már több mint egytucat Zorro-film készült. Most jön a legdrágább.

Holly Hunter és Danny De Vito...

vélhetően közös főszereplői lesznek a *The Kiss* című produkciónak, feltéve, ha sikerrel zárulnak Holly tárgyalásai. A film egy középkorú nőről szól, akinek élete drámaian megváltozik. A művet **Richard LaGravanese** rendezi, és ő írta a forgatókönyvet is.

Stone–Levinson csak munkakapcsolat

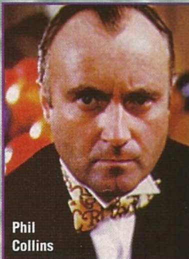
Barry Levinson, a *Zaklatás* rendező cáfolja, hogy intim kapcsolata lenne **Sharon Stone**-nal. Együtt látták ugyan őket, de ennek oka, hogy a rendezőnek sikerült rábszélnie Sharont, játssza el a *Sphere* című film főszerepét, amely egy **Michael Crichton**-könyv alapján készülne és **Dustin Hoffman** is szerepelne benne. A szőke szépség beleegyezett, és most már csak a producereken múlik, lesz-e a tervből film. Levinson pedig továbbra is boldog házasságban él.

Nicolas Cage: forgat és tárgyal

A *Las Vegas végállomás* Oscar-díja és *A szikla* hatalmas kasszasikere után **Nicolas Cage** jelenleg arról tárgyal, hogy eljátssza a *Defectiv Detective* főszerepét, **Terry Gilliam** rendezésében. A komédia-dráma egy New York-i detektívről szól, aki egy elveszett lányt keres, mely keresés kalandsorozatba torkoll; hasonlóba, melyet egy korábbi Gilliam-rendezésben, az *Időbanditákban* is láthattunk. Az egykori Monty Pythontag a forgatókönyvet **Richard LaGravanese**-vel közösen írta, akivel *A Halászkirályt* is együtt alkotta. Cage egyébként legközelebb **John Travoltá**val lesz látható a *Face Off* című filmben, melyet már javában forgatnak.

Phil Collins és Walt Disney

A világhírű zenész, **Phil Collins** aláírta a szerződést a Walt Disneyvel, így már biztos, hogy dalai felcsendülnek majd a legújabban tervezett egész estés animációs filmben, a *Tarzan*ban, melynek 1998-ban lesz a premierje. Phil három dalt már meg is írt, és a kísérőzene megalkotásában is részt vállal. Eközben siker új, vidám hangulatú szólóalbuma, a *Dance Into The Light.* Idén koncert-CD-je lát napvilágot, melyet még a múlt nyáron

Phil Collins

Glenn Close és *Jack Nicholson*, a *Támad a Mars* (Mars Attack) című sci-fi-paródia két főszereplője a premiert követő fogadáson. A Mars-lakók megtámadják az Egyesült Államokat *Tim Burton* legújabb komédiájában. Az amerikai elnököt Jack, feleségét Glenn alakítja. (A film hamarosan a hazai mozikban is látható.)

Madonna talpig díszben az *Evita* világpremierjén Los Angelesben, a Shrine Auditoriumban. Mellette barátja, gyermeke apja, *Carlos Leon*. Madonnát az *Evitá*ban nyújtott alakításáért a legjobb női főszereplőnek jelölték az idei Golden Globe-ra, s a Los Angelesben élő külföldi filmkritikusok a produkciót emellett nominálták a legjobb film, a legjobb rendező *(Alan Parker)*, a legjobb férfi főszereplő *(Antonio Banderas)* és a legjobb filmdal *(A. L. Webber: You Must Love)* kategóriájban is.

rögzítettek, s amelyen egy jazz-band kíséri. Megjelenik videója is, még az előző, *Both Sides...*-albumhoz kapcsolódó koncertturnéjáról, miközben világkörüli koncertutazásra indul új lemezének zeneanyagával. A rajongók nem maradnak további különleges Phil-felvételek híján sem, mert hamarosan nyilvánosságra kerülnek Phil Collins unplugged (erősítés nélkül) rögzített élő felvételei is.

Újabb sztárok, újabb Nyomorultak

Uma Thurman, **Liam Neeson** és **Geoffrey Rush** szerepelnek együtt a *Nyomorultak* legeslegújabb változatában. A francia forradalom idején játszódó Victor Hugo-regényfeldolgozást – mely nem a musicalváltozat lesz – áprilisban Párizsban és Prágában forgatják, **Bille August** *(Kísértetház)* rendezésében. Uma alakítja Fantine-t, Neeson lesz Jean Valjean, Rush pedig Javert felügyelő. Cosette szerepét **Claire Danes** kapná meg, aki a *Rómeó és Júlia* címszerepében arat Amerikában zajos sikert. A tárgyalások vele kapcsolatban még zajlanak.

Ingmar Bergman visszavonul

Utoljára áll a kamerák mögé **Ingmar Bergman**. Svéd források szerint a 78 éves művész ezentúl az irodalomnak szenteli életét, s nem kíván több filmet készíteni. Jelenleg a svéd televízió számára forgatja egy színdarab tévéváltozatát, sőt maga is megformál egy kis szerepet: egy elmegyógyintézet ápoltját alakítja. Bergman mozifilmet utoljára több mint egy évtizede forgatott. (A hazai videótékákból tizenkét Bergman-film kölcsönözhető.)

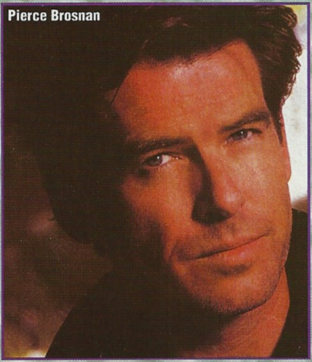
Kirk Douglas: 80

A tavaly életmű-Oscar-díjjal kitüntetett Kirk Douglas decemberben töltötte be 80. életévét. Eredetileg *Yssur Danielovics Jemszkíj*nek hívták és oroszországi zsidó bevondorló egyetlen fiúgyermekeként született – hat lány mellé. New York szegénynegyedében nőtt fel. Mielőtt filmszínész lett, legalább ötven munkahelyet próbált ki. Első filmjét 1949-ben forgatta *(Champion)*, csavargót alakított, és rögtön Oscarra jelölték. Az ötvenes évek közepén lett világhírű. Legnagyobb sikereit az *Odüsszeusz*ban (1954), a *Spartacus*ban (1959) és a *Pisztolypárbaj*ban (1970) aratta. Azóta több mint hetven filmben játszott. Büszke lehet fiára, *Michael Douglas*re, aki ma már a papánál is nagyobb sikereket mondhat magáénak.

A magyar tékákban tizenhárom filmje található, köztük az eddigi egyik legutolsó, *A pénz boldogít* című, melyet 1994-ben forgatott.

Forgatják az új James Bondot!

E hónapban kezdik meg a legújabb, tizennyolcadik James Bond-film forgatását Franciaországban, a Pireneusok környékén. A háromszáz tagú forgatóstáb hamarosan a helyszínre érkezik, **Pierce Brosnan**nal az élen, aki a *Goldeneye* sikere után szerződött az újabb szerepre. A történetet még homály fedi, de annyi már kiszivárgott, hogy Brosnannak bizonyítania kell lovastudását s „robbanékonyságát", mivel a film során egyszer felrobban. A januári forgatás feltételezi az idei premiert, de James Bondnál soha nem lehet biztosra menni...

Pierce Brosnan

65 éves sztárok: Monica Vitti és Annie Girardot

Ki hinné, hogy két egykori nagy filmsztár, a francia *Annie Girardot* és az olasz *Monica Vitti* nemrégiben már 65. születésnapjukat ünnepelték. Monica Vittiről 1988-ban tévedésből már nekrológ is megjelent, melyet a művész humorosan fogott fel. Monica színészi tehetségét hamar felismerték. Szülővárosában, Rómában végezte el a színiakadémiát, majd színházakban játszott, mígnem 1956-ban megismerte *Michelangelo Antonioni* rendezőt, aki a film számára felfedezte és egyben élettársa is lett. Nemzetközi elismerést először 1959-ben, Antonioni alkotásában, *A kaland*ban megformált szerepéért kapott. Önéletírásában úgy fogalmaz, olyan időszakban lett sztár intellektuális szerepekben, amikor a filmes világban a nőknél nem elsősorban a tehetség, hanem a kebelméret számított... Játszott Antonioni nagy filmjeiben – *Az éjszaka, Napfogyatkozás, Vörös sivatag* – ám amikor kapcsolata megszakadt a rendezővel, váltott és elsősorban vígjátékokban kapott és vállalt szerepet. Eddig húsznál több filmben játszott. Jelenleg könyveket ír, rendez, és sorrendben ötödik élettársával, a nála fiatalabb *Roberto Russo* rendezővel él.

(A honi kölcsönzőkben fellelhető Monica Vitti-filmek: *Napfogyatkozás, A pacifista, A szabadság fantomja, Éjfélkor indul útjára a gyönyör, Tudom, hogy tudod, hogy tudom, Nősténytigrisek.)*

Monica Vitti

Annie Girardot pontosan száz filmen van túl. Első átütő sikerét 1960-ban, a *Rocco és fivéreiben* aratta. E film forgatásakor ismerte meg első férjét, *Renato Salvatori*t, de a házasság hamar kudarcba fulladt. 1965-ben a velencei filmfesztiválon a legjobb színésznőnek járó díjat érdemelte ki *Marcel Carné Három szoba Manhattanben* című filmjében nyújtott játékáért. Majd saját filmstúdiót alapított, de a vállalkozásba belebukott. Negyven év alatt játszott számos művészfilmben, vígjátékban, krimiben. Magánéleti kalandjai és sikertelen üzleti vállalkozásai gyakran adtak témát az újságoknak, de művészi kvalitásait soha senki nem vonta kétségbe. 1976 után 1996-ban másodszor is Cézár-díjjal tüntették ki, ezúttal *Claude Lelouch* XX. századba helyezett *Nyomorultak* című filmjében játszott szerepéért. (Áprilisi honi tékapremier.) Párizsban napjainkban is folyamatosan játszák a *Zambézi vízesés* című színdarabot, melyben egy ellenszenves anyát formál meg, nagy sikerrel.

(Száz filmjéből a hazai tékákban tizennégy látható, többek között a *Rocco és fivérei, A pofon, A vendég, A hölgy nem iszik, nem dohányzik, nem fecseg,* a *Szökés a halál elől.)*

VIDEO CSÚCSON

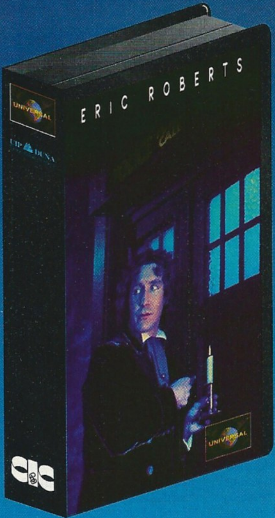
VIDEOMEGJELENÉS JANUÁR 21.

A FANTOM

A SÖTÉTSÉG ŐRZŐJE...

DR. WHO

MEGÉRI A VILÁG A XXI. SZÁZADOT?

BILKO FŐTÖRZS

A LEGNAGYOBB LAKTANYASZOMORÍTÓ!

UIP DUNA NEMZETKÖZI FILM KFT. · CIC · Paramount A VIACOM COMPANY · UNIVERSAL AN MCA COMPANY

UIP-DUNA FILM, 1021 BUDAPEST, HÜVÖSVÖLGYI ÚT 54. TEL.: 274-2180, 176-1257, 176-1252, FAX: 274-2177

BUÉK!

Szilveszter napja, újév hajnala a nagy számvetés és a nagy fogadkozás ideje. Barátok vagy éppen alkalmi ismerősök jönnek össze, hogy vidáman, szórakozva búcsúztassák az óévet és üdvözöljék az újat. Természetesen a filmek témái közül az új esztendő eljövetele sem hiányozhat.

Az újév közeledte kiváló alkalom a régi barátságok újjászületésére, új ismeretségek kötésére is. Valahogy így vannak ezzel *Kenneth Branagh* filmjének, a *Szilveszteri durranásoknak* (Peter's Friends, 1992, GB) a hősei is.

BOTRÁNY ÉS PEZSGŐ

A „banda" tíz év elteltével találkozik újra az esztendő utolsó éjjelén. Peter a nemrég örökölt házába hívja meg rég nem látott egyetemi barátait. Mindenki ott van, aki számít. A családi tragédia óta állandó bűntudatban élő házaspár, a sikertelen író, aki az alkoholban keresett menedéket, valamint féktelen felesége; ráadásként a szertelen és különc Maggie és a többiek, a magánéletét és karrierjét egyenesbe hozni képtelen házigazdával egyetemben. Folyik a pezsgő és zajlik az élet: botrány botrány után, szerelem, veszekedés és kibékülés követi egymást. Mindenki elmondhatja, ami a szívét nyomja, elsírhatja bánatát. A szilveszteri hangulat egyszerre drámai és komikus, de az újév hajnalán fölcsillan a remény, hogy életük kedvező fordulatot vesz.

Kenneth Branagh nem az első, és aligha az utolsó rendező, aki Szilveszter napját beleágyazta a történetbe. Hiszen egy ilyen ünnep jó alkalom a szereplők megmérettetésére, jellemük feltárására, az „élve boncolásra". A féktelen vidámság, a felfokozott jókedv mögött emberi sorsok, hányatott életek, olykor tragédiák húzódnak meg. Természetesen nem mindegyik rendező vállalkozik arra, hogy elrontsa az ünnepet, számára, hősei számára a szórakozás, a mulatság a lényeg. Ám mielőtt néhány példát mindkét esetre emlékezetünkbe idézünk, érdemes megismerkednünk az ünnep eredetével.

MULATOZÁSEREDET

Az óév búcsúztatása és az új év köszöntése régóta fordulópontnak számít az ember életében. Január elseje Julius Caesarnak Krisztus születése előtti negyvenötödik évben bevezetett naptárreformja óta az év első napja. Általánosan elfogadottá azonban csak a Gergely-naptár bevezetése után vált. A jeles napot a rómaiak kicsapongással, zabolátlan vidámsággal, bőséges evés-ivással ünnepelték, és ajándékokkal halmozták el egymást. Az egykori római szokás szinte töretlenül él napjainkig.

Az óév utolsó napja Szilveszter pápa ünnepe, az ő emlékére nevezik ezt a napot szilveszternek, az ilyenkor szokásos világi mulatozást, óévbúcsúztatást pedig szilveszterezésnek. Ez a nap számvetésre is alkalmas: mi történt az elmúlt évben, mit tettünk jól és mit rosszul, hogyan kellene jó irányba terelni életünket. Idővel mind több népi szokás, hiedelem (időjóslás, házasságjóslás, halál megjövendölése, gonosz elűzése, étkezési szokások stb.) kapcsolódott szilveszterhez és újév napjához. Ezek mind arra hivatottak, hogy az új esztendőben bőséget, jó egészséget és szerencsét biztosítsanak embernek, állatnak egyaránt.

CHAPLIN ÉS A HALÁL FUVAROSA

A szilveszteri filmekről szóló összeállítást mivel mással is lehetne kezdeni, mint *Charles Chaplin* felejthetetlen remekművével, az *Aranylázzal* (The Gold Rush, 1925). A múlt század végén emberek tíz- és tízezrei indultak útnak a fagyos észak felé, hogy szerencsét próbáljanak, aranyat találjanak az alaszkai hómezőn. Közöttük van a csavargó Charlie is, aki a legképtelenebb kalandokon megy keresztül. A világ tizenkét legjobb filmje közé beválasztott alkotásban két csodálatos szilveszteri részlet látható. Az egyikben Charlie a pompásan megterített asztalnál várja szerelmesét, de mivel a bártündér csak nem akar eljönni, bújában két villára tűzött cipóval szórakozik, a filmtörténet híres „cipótáncában" keres feledést. A másik jelenetben az utcán nagy hó van és barátságtalan hideg. A kis fénylő ablakon túl párás a meleg. A bárban tánc, konfetti, sikongó táncosnők, vigadó emberek. A kisember pedig egyedül áll az utcán, a homályos ablakra tapadva. A kép egyik fele sötét, csak az ismerős sziluett árulkodó vonásai láthatók. A néző egyszerre érzi és érti a magányt, a kitaszítottságot, a sóvárgást, a reménytelen emberi vágyat. Az egész egy múló pillanat csodája. Azután egy mozdulat, és Chaplin visszazökken a bohózatba. Arcán már nyoma sincs a szomorúságnak, a varázs megtört, a néző tovább nevet a csetlő-botló figura újabb „dobásán".

A némafilmkorszak másik kiemelkedő, szilveszterrel kapcsolatos filmje *A halál fuvarosa* (Körkarlen, 1920 S). (Victor Sjöström alkotását a *Százéves a mozi* című sorozat keretében vetítette a televízió.) A film elsősorban az egymásra fényképezett jeleneteknek köszönhette sikerét. Megragadó erejű vezérmotívuma az időről időre fölbukkanó rejtélyes szellemfogat, mely a ködös éjszakában vagy éppen a tenger habjain járja útját feltartóztathatatlanul. A legenda azt tartja, hogy minden szilveszter éjjelén megjelenik a halál fuvarosa, hogy új kocsist keressen maga helyett. Csak olyan ember jöhet számításba, aki bűnben halt meg. Szolgálatával egy éven keresztül vezekelhet, hogy azután átadva feladatát, teste és lelke végre megnyugvást leljen.

BUÉK MAGYAR MÓDRA

Az *Éjfélkor* (1957) házaspárja is az óév utolsó napján kényszerül sorsdöntő lépésre. Disszidálni akarnak 1956 szilveszterén. A nagy elhatározás előtt lepereg addigi életük. Töprengenek, tétováznak, érveket sorakoztatnak fel a döntés mellett és ellen. A balett-táncosnő, akit származása miatt sokat mellőztek, úgy érzi, karrierje szempontjából nincs más választása, mint elhagyni az országot. Színész férje viszont nem akar menni. Hosszas vívódás után a Himnusz felhangzásakor az asszony egyedül indul csomagjával a várakozó autóhoz.

Lovaskocsi helyett vonaton utazik a testvérpár *Enyedi Ildikó* filmjében, *Az én XX. századom*ban (1988, H). Dóra nagyvilági szélhámosnő, Lili anarchista. Az ikreket gyermekkorukban szakították el egymástól. A két testvér 1899 utolsó napján, anélkül, hogy tudna egymásról, ugyanazzal a vonattal érkezik Budapestre. Véletlen folytán mindketten találkoznak az arisztokrata fiatalemberrel. A férfi beléjük szeret. Kettejük eltérő tulajdonságában pedig – mint egyetlen személyben – a Tökéletes Nőt véli felfedezni.

A *BUÉK!* (1979) három fiatal vegyészmérnök kutatója viszont régóta ismeri egymást, jó barátok. Az esztendő végén az elmúlt év közös, megfeszített munkáját, annak várható eredményét ünneplik. Ám szilveszter délelőttje mégsem hozza meg az áhított sikert. Időközben ugyanis új igazgatót neveztek ki a vállalat élére, aki másként értékeli a fejlesztési programot. Amikor különkülön elbeszélget velük, már nyoma sincs az összetartásnak, az egymás melletti kiállásnak, mindegyikük megnyilatkozását már önérdek vezeti. Pillanat alatt feladták elveiket, közös eredményeiket. Ebben a hangulatban kerül sor a szilveszteri bulira, ahol kiábrándultan néznek egymás szemébe.

ÚJÉVI BŰNÖZŐK

A szilveszter nemcsak a nagy búcsúzások, de a nagy találkozások ideje is. Mint például az *Egész évben farsang* (Holiday Inn, 1942) című filmben. A szórakoztató musicalben *Bing Crosby* és *Fred Astaire* vetekedik *Marjorie Reynolds* kegyeiért. A színhely a mulatóvá átalakított farm, amely azonban csak az év pirosbetűs ünnepein tart nyitva. Ide esik be Szilveszter napján a bánatában lerészegedett *Fred Astaire*, akinek megszökött a bártnője. Hogy, hogy nem, táncra kerekedik a zenés hely üdvöskéjével, a szegény virágáruslányból sztárrá előlépett fiatal nővel. Mindezt természetesen rossz néven veszi a tulaj, régi barátja, egykori partnere. Elvégre ő előbb lett szerelmes a lányba, ráadásul érzelmei nem maradtak teljesen viszonzatlanul. Így érthető, mindent megtesz annak érdekében, hogy a bimbózó kapcsolatot szétzilálja. A nagy sikerre és az Oscar-díjas betétdalra tekintettel a filmet jó két évtizeddel később újra feldolgozták, *Fehér karácsony* (White Christmas, 1954) címmel.

Ugyancsak a nő (és a romantika)

játszik fontos szerepet *Claude Lelouch* bűnügyi vígjátékában, a *Boldog Új Évet!* (La bonne année, 1974, F-I) című filmben. A két kisstílű bűnöző meggazdagodva szeretné kezdeni az új évet. A nagy bulin törik hát a fejüket, a gyémántüzletet akarják kirabolni. A véletlen azonban útjukba sodorja a szerelmes régiségkereskedőt. A fölöttébb csinos nő nemcsak megbabonázza a két vagányt, de hamarosan a parancsnokságot is átveszi fölöttük, és immár az ő útmutatása alapján indulnak akcióba. Mint oly sok francia sikerfilm, Lelouch mozija is az óceán túlpartján kezdett új életet. 1987-ben *John G. Avildsen*, a *Rocky* rendezője ültette át a történetet amerikai környezetbe (*Boldog Új Évet!*/Happy New Year!).

Jóval keményebb bűnöző, kegyetlen gyilkos garázdálkodik *Az újévi gonosz* (New Year's Evil, 1981) című filmben. Az olcsó horrorfilm félelmetes gyilkosa a televízió szilveszteri partiján szedi áldozatait. Gyilkosság van készülőben a *Téves kapcsolás* (Sorry, Wrong Number, 1989) című feszült, lélektani krimiben. A betegsége miatt ágyhoz kötött asszony telefonon tartja a kapcsolatot a külvilággal. A véletlen játéka folytán szilveszter éjjelén tanúja lesz a beszélgetésnek, melyből egy nő meggyilkolásának tervéről értesül. Miközben kétségbeesetten próbálja megakadályozni a bűntettet, ő maga is egyre jobban belekeveredik. És hogy folytassuk a véres „murit": egész gengszterbanda tűnik fel a *Poszeidon-kaland*ban (Beyond the Poseidon Adventure, 1979). Mint emlékezetes, az előző filmben a karácsony és újév közötti sétahajókázásra indult utasokkal teli luxushajót szökőár borította fel. A folytatásban két csapat ereszkedik le a feje tetejére állt világba. Valójában azonban nem segíteni jöttek. Az esetleges túlélők kimentése helyett jobban érdekli őket a hajó széfjének tartalma, valamint a rakodótérben lévő titkos fegyverszállítmány sorsa. Az újévi kaland szükségszerűen a két csoport közötti összeütközéshez vezet.

SZEXIS LÁNYOK, SZERELMI BÁNATOK

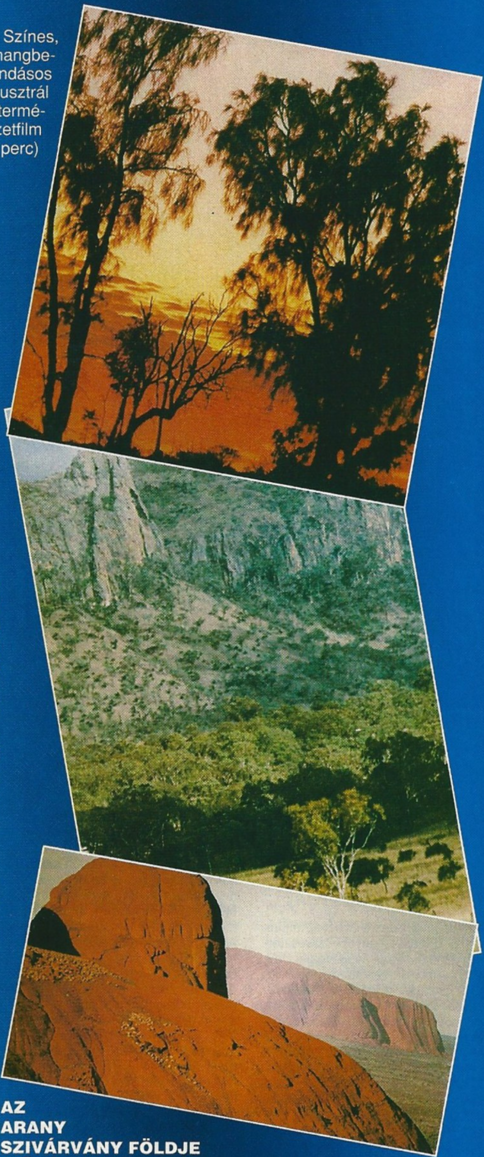
Csendesebb vízekre evezve, térjünk vissza a hagyományos szilveszterhez. Az *Újév napja* (New Year's Day, 1989) című filmben három fiatal nő élete tárul fel a néző előtt. *Henry Jaglom* személyes hangvételű filmje bensőséges módon ábrázolja a New York City egyik apartmanjában élő szereplők hétköznapjait, egymással, a környezetükkel való kapcsolatát. Érdekesség, hogy a portás szerepét *Milos Forman* játssza. Ugyancsak három barátnő körül forog az *Újév reggelén* (When the Party's Over, 1992) története. A szexis lányok Los Angeles előkelő negyedében bérelnek lakást, és eltökélt szándékuk, hogy az élet minden percét élvezni akarják. Erre pedig az egyik legjobb alkalom a szilveszteri buli.

Cliff és Amanda sorsa törvényszerűen keresztezi egymást. Mindkettőnek szerelmi bánata van. Mi sem kézenfekvőbb, hogy együtt utazzanak Hawaii szigetére az év utolsó hetét eltölteni. Ám a kellemesnek ígérkező vakáció nem egészen a terv szerint alakul, az ellenállhatatlan Amanda egyik kalandból a másikba röpköd. Cliff hamarosan másik nő oldalán találja magát, ám a szilveszter éjszakai csókot mégis Amandától kapja. Hiába mondja a cím, hogy *Only You – Téged egyedül* (Only You, 1992), ezek után nehéz a választás. De leginkább a magyarázkodás.

A szilveszter mint téma változatos lehetőséget kínál a filmesek számára, hiszen egy évben csak egyszer van, az ember ilyenkor hajlamos jobban elengedni magát. Legtöbbször megnyílnak a jellemek, és csak a forgatókönyvírókon, rendezőkön múlik, mennyire élnek e lehetőséggel, miként használják ki e különleges naptári forduló kínálta helyzetet.

AUSZTRÁLIAI KÉPESKÖNYV

Színes, hangbemondásos ausztrál természetfilm (60 perc)

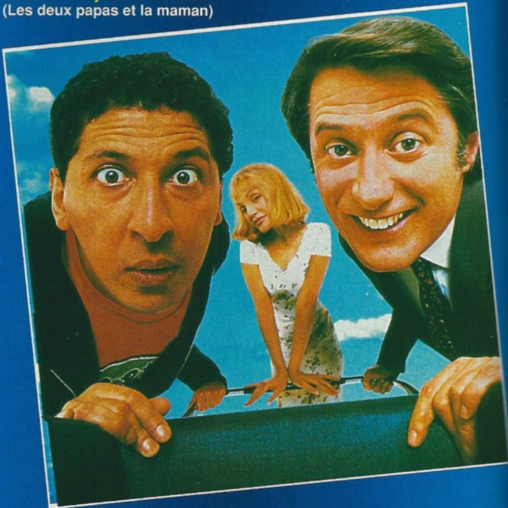
AZ ARANY SZIVÁRVÁNY FÖLDJE (KÖZÉP-AUSZTRÁLIA)

A CARPENTERIA-ÖBÖL SZAVANNÁI (QUEENSLAND ÉS AZ ÉSZAKI TERÜLET SZAVANNÁI)

MEGJELENÉS: JANUÁR 15.

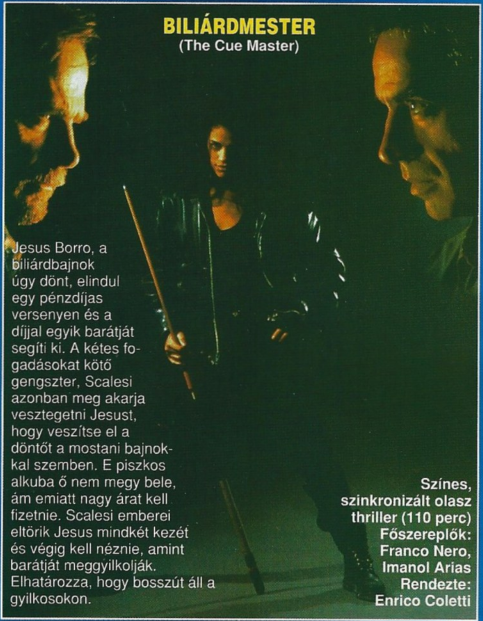
KÉT PAPA, EGY MAMA

(Les deux papas et la maman)

Jerome és Delphine boldog házasságban élnek, a gyerek azonban hiányzik az életükből. Csakhogy Jerome-nak nem lehet gyereke. A házaspár elveti a műtéti beavatkozás lehetőségét, inkább mesterséges megtermékenyítésre gondolnak egy donor segítségével. Jerome donorként legjobb barátjára, Salimra gondol, aki nagy nőcsábász. Ám Salimnak komoly fenntartásai vannak. Ő egyébként is arab és feltehetőleg a gyerek nem igazán hasonlítana Jerome-ra.

Színes, szinkronizált francia vígjáték (78 perc)
Főszereplők: Smain, Arielle Dombasle
Rendezte: Smain and Longval

BILIÁRDMESTER

(The Cue Master)

Jesus Borro, a biliárdbajnok úgy dönt, elindul egy pénzdíjas versenyen és a díjjal egyik barátját segíti ki. A kétes fogadásokat kötő gengszter, Scalesi azonban meg akarja vesztegetni Jesust, hogy veszítse el a döntőt a mostani bajnokkal szemben. E piszkos alkuba ő nem megy bele, ám emiatt nagy árat kell fizetnie. Scalesi emberei eltörik Jesus mindkét kezét és végig kell néznie, amint barátját meggyilkolják. Elhatározza, hogy bosszút áll a gyilkosokon.

Színes, szinkronizált olasz thriller (110 perc)
Főszereplők: Franco Nero, Imanol Arias
Rendezte: Enrico Coletti

MEGJELENÉS: JANUÁR 15.

MEGJELENÉS: JANUÁR 22.

BŰNIDŐ
(Crime Time)

A Bűnidő népszerű televíziós műsor, amelyben hírhedt bűntényeket rekonstruálnak. Bobby egy brutális sorozatgyilkos megszemélyesítőjeként váratlanul nagy sztárrá válik. A színész foglalkozni kezd a gyilkolás mechanizmusával. Eközben a gyilkosságsorozat tovább folytatódik...

Színes, szinkronizált amerikai krimi (110 perc)
Főszereplők: Stephen Baldwin, Pete Postlethwaite
Rendezte: George Sluizer

MAJDNEM BLUES
(Almost Blues)

Morri Poole zenész karrierjének csúcspontján elveszíti feleségét. Felelősnek érzi magát tragikus haláláért, ezért egyre inkább kínzó emlékeinek világába vonul vissza. Barátja és ügynöke is hiába próbálnak lelket önteni belé. Morris életunt mindaddig, amíg egy este megismerkedik egy gyönyörű és titokzatos nővel, Jasmine-nel. A Jasmine iránt érzett szerelme újjáéleszti benne majdnem elfeledett szenvedélyét. Morris újra megtalálva egykor virágzó karrierjét, ismét képes alkotni.

Színes, szinkronizált amerikai játékfilm (88 perc)
Főszereplők: Michael Madsen, Lynette Walden
Rendezte: Keoni Waxman

MEGJELENÉS: JANUÁR 29.

ÜVEGTÖRŐK
(Breaking Glass)

Kate, az underground punk-énekesnő megismerkedik a show-üzlet jelentéktelen figurájával, Dannyvel, aki felajánlja, hogy a menedzsere lesz. Kate nem akar karriert csinálni a szórakoztatóiparban. Az energikus menedzser viszont azonnal szervezni kezd. Új kísérőzenekart toboroz Kate mellé. Járják az országot, kis klubokban lépnek fel. Végre egy ügynökség fantáziát látva bennük szerződést ajánl. Új menedzsert is kap az együttes és az ő kapcsolatai révén minden ajtó megnyílik előttük. Kate sztár lesz, punkistennőt csinálnak belőle.

Színes, angol zenés film (105 perc)
Főszereplők: Hazel O'Connor, Paul Daniels, Jonathan Pryce
Rendezte: Brian Gibson

EGYKORON HARCOSOK VOLTAK
(Once Were Warriors)

Új-Zéland legnagyobb városában, Auckland szegénynegyedében él öt gyermekével Beth és Jake. Miután Jake munkanélkülivé vált, ideje java részét kocsmában tölti, öklével is bizonyítva férfias erejét. Máskor meg otthon dáridózik társaival. Amikor Beth felelősségre vonja, ökölcsapás a válasz. Az egész család megsínyli a házasfelek között dúló konfliktust. Beth számára nem marad más megoldás, mint a válás.

Színes, szinkronizált új-zélandi játékfilm (98 perc)
Főszereplők: Rena Owen, Temuera Owen
Rendezte: Lee Tamahori

Rendezte:

DARIO ARGENTO

Dario Argento az európai filmművészet egyik legérdekesebb, legizgalmasabb figurája. Igaz, sokan nem méltányolják tehetségét, hiszen fantasztikus képességeit a horror műfajában kamatoztatja. Hogy valami azért motoszkál benne, jól bizonyítja, hogy a horror Fellinijeként tartják számon. Ez nemcsak arra utalás, hogy ő is a napfényes Itáliában látta meg a napvilágot, és a kinézetét tekintve akár egy Fellini-film statisztája is lehetne, hanem sajátos elismerése művészetének. Ismertségét pedig mi sem érzékelteti jobban, hogy állandó gondja van a forgatási helyszínek kiválasztásával, alig van a vén Európának olyan pontja, ahová „rossz híre" még ne jutott volna el.

A *Volt egyszer egy Vadnyugat* 1968-ban, a makaróni-western fénykorában készült. *Sergio Leone* remekműve a műfaj egyik mérföldköve, mintegy összegzése. Micsoda csapat gyűlt össze, hogy sikerre vigye! *Leone, Morricone,* az operatőr *Tonino Delli Colli,* a nagy sztárokról, *Bronson*ról, *Fondá*ról nem is beszélve. A forgatókönyvírók és ötlet adók sorában pedig olyan neveket találni *Leone* mellett, mint *Sergio Donati, Bernardo Bertolucci* és igen, *Dario Argento!* Talán nem véletlen, hogy az olasz film markáns egyénisége maga köré gyűjtötte az ifjú tehetségeket. Választását igazolja, hogy mindhárman vitték valamire: *Donati* a vígjáték, *Bertolucci* a dráma, *Argento* pedig a horror mestere lett.

Argento ekkor már nem kevés tapasztalattal rendelkezett a filmmel kapcsolatos írások készítésében. Írói karrierjét nyomdai korrektorként kezdte az egyik napilapnál. Később a filmrovat tudósítója lett. De *„túlontúl kritikus alkat voltam, ezért saját magam kezdtem el forgatókönyveket írni"* – mondja magáról. A filmszakmában szerzett kapcsolatainak köszönhetően mind több filmnovella és forgatókönyv elkészítésében működött közre. Ezek kedvező fogadtatása tette lehetővé számára, hogy egyik munkájából 1969-ben ő maga készíthessen filmet. *A kristálytollú madár* stílusos lélektani krimi az amerikai íróról, aki gyilkosság szemtanúja lesz. A megoldás némileg *Freud*ra emlékeztet, arról nem beszélve, hogy minden szereplő potenciális gyilkosnak van beállítva. A film hatalmas közönségsikert aratott, kultikus rajongás tárgya lett. A kritikusok véleménye már nem volt ilyen egyértelmű. Miközben néhányan *Hitchcock* hatását vélték felfedezni benne, a többség rosszallását fejezte ki a zavaros cselekmény és az erőszakos jelenetek miatt. Arra mindenesetre jó volt, hogy Argento megalapozza pályáját, tudatosítsa a producerekben az erőszak iránti rajongását.

Második játékfilmjét, *A kilencfarkú macskát* 1971-ben saját regényéből forgatta. A véres történet egyszerű betöréssel indul, ám a kutatóintézetből látszólag semmit nem vittek el. Fiatal újságíró ered a rejtély nyomába. Hamarosan segítőtársa is akad egykori kollégája, a vak férfi és annak unokahúga személyében. Szükség is van rájuk, hiszen sorra öldösik a kutatással foglalkozó tudósokat. Ráadásul a rejtély felderítése során nemcsak a kegyetlen gyilkossal, hanem a rendőrség ellenkezésével is meg kell küzdeniük. A filmet nem is annyira a képi megoldások teszik emlékezetessé – meglepő módon rengeteg benne a nagytotál –, hanem *Morricone* őrületes kísérőzenéje. A dialógusokról jobb nem beszélni, *Al Cohn,* a News Day kritikusa szerint tizenkét éves fia jobbat ír ennél.

A gonoszság áldozatai című filmjével a hetvenes évek közepén Argento végérvényesen átlépte a thriller és a horror között húzódó határvonalat. Ebben nem kis szerepet játszott előző alkotásának, *Az ötödik nap* kedvezőtlen fogadtatása. Történelmi kalandfilmje simán megbukott. Argento egyúttal a parapszichológia, a telepatikus képességek világába kalandozott. A parapszichológiai konferencia egyik résztvevőjét meggyilkolják. A fiatal zeneszerző próbálja tisztázni az esetet. Nagy árat kell fizetnie azért, hogy megfejtse

a talányt, a gyilkos a legbrutálisabb módon végez a résztvevők köréből kikerülő további áldozatokkal. A filmben rengeteg a vér –, holott a rendező saját bevallása szerint nem nagyon szereti – elképesztő halálnemek követik egymást (így lift által történő lefejezés). Viszont Argento szemére vetették, hogy a sztori hihetetlen, semmi sincs a helyén.

Már itt megmutatkozott az a kettősség, ami Argento legtöbb filmjének fogadtatását jelzi. Miközben az esetek többségében elismerik, hogy nagyszerűen ért a feszültségkeltéshez, a nyomasztó légkör kialakításához, a meghökkentő halálnemek kidolgozásához, a véres látványossághoz, éppen forgatókönyvei a leggyengébbek, dialógusai primitívek. Holott, ismerve az előéletét, mást várna az ember. A magyarázat alighanem abban a régi igazságban rejlik, mely szerint egy horrorfilmben sohasem a cselekmény a lényeges. A néző mindenekelőtt borzongani szeretne, nem vágyik tartalmas párbeszédekre, logikai összefüggésekre. A lehető legegyszerűbb cselekmény kell, amelyre felfűzik a kemény képsorokat. A legtöbb esetben a horrorjeleneteket dolgozzák ki először, és annak megfelelően írják a forgatókönyvet. Nincs ez másként Argento esetében sem. Mindig ugyanazt a történetet meséli el.

Stendhal Szindróma: főszereplője lánya, Asia

A *Sóhajok* fontos állomás volt Argento életében. Nem csak a kasszasiker miatt. A rendező szinte esztétikai rangra emelte a rémfilmet. A németországi balettintézetben lezajló hátborzongató események lebilincselő látványeffektusok közepette, meghökkentő díszletek előtt zajlanak. A mértani idomokból álló tarka díszletek, a különös dekoráció a műfaj egyik klasszikusára, a *Dr. Caligari* (Das kabinett des Dr. Caligari, 1919 D) kísérletező útkeresésére emlékeztetnek. Akadt magyar kritikus, aki szerint viszont a film inkább a kegyetlenség giccse, és a giccs kegyetlenségével támad nézőire. Tény, hogy Argento egyik leghatásosabb, legjellegzetesebb filmje, ahol a kifinomult gyilkosságoktól a rettenetekben való tobzódáson keresztül a díszleteken át a fémes csengésű kísérőzenéig minden a helyén van, szinte tudományos precizitással lett megtervezve. Évekkel később *Tehetség* címmel Argento megcsinálta a Sóhajok testvérfilmjét, ezúttal svájci lányiskolába helyezve a történetet.

Argentóra eközben felfigyelt *George A. Romero,* a kultikus zombifilmjéről (*Az élőholtak éjszakája*/The Night of the Living Dead, 1968) elhíresült amerikai rendező. Így amikor Romero a téma újrafeldolgozásába kezdett, meghívta magához Argentót. Az olasz filmes ötlet- és tanácsadóként működött közre a forgatókönyv megírásában, sőt a kísérőzene megkomponálásában is segédkezett. A holtak hajnala új alapokra helyezte a zombifilmet, a kritikusok a nyugati fogyasztói társadalom nyomasztó, förtelmes kritikáját látták benne. Az biztos, hogy láttán a néző nem marad érzéketlen. Az amerikai kapcsolat később is megmaradt, hiszen Argento többször forgatott az óceán túlpartján, és rendszeresen dolgozik amerikai színészekkel. De jó példa erre *John Landis Harapós nője* is (1992). Modern vámpírfilmje sajátos tisztelgés a műfaj nagyjai előtt, valóságos tárháza a klasszikusra való utalásoknak; több ismert rendező, így Argento fogásait, megoldásait is felhasználta benne. Sőt, maga Argento is feltűnik a színen, a parapszichológus orvos szerepében.

Az Infernót (1980) sokan tartják Argento legjobb alkotásának. A műfaj egyik gyöngyszeme a démonikus erők által uralt New York-i házban játszódik. Ide érkezik Rómából a fiatalember, hogy felderítse nővére halálának körülményeit. A párhuzamosan futó cselekményt rémálomszerű látomások szakítják meg. A rendező itt sem takarékoskodik a rettenettel, aki nagyon beleártja magát a dolgokba, az az arctalan gyilkos kése alatt vagy pókok és macskák karmai között végzi. Fantasztikus a film kiállítása, a meleg piros és a hideg kék szín rafinált alkalmazása. A díszlet, a fény- és zenei hatás tökéletes összhangban van. A remek fényképezés és a csodálatra méltó képi látásmód szinte betekintést nyújt az okkult világba. Nem csoda, hogy a legártalmatlanabbnak tűnő tárgy is fenyegető hatással bír.

A *Sötétség* (1982) gyengébb forgatókönyvéért a sok vér, a sokkoló megoldások, a váratlan fordulatok sora és a nagyszerű kamerakezelés kárpótolja a rajongót. A film nem kis gondot okozott a cenzoroknak, több helyen csak megcsonkítva lehetett bemutatni. A történet egy amerikai íróról szól, aki Rómába utazik új könyve megjelentetése kapcsán. Alig érkezik meg, szörnyű gyilkosságsorozat kezdődik, melynek őrült tettese az író könyvében leírtak alapján gyilkol.

Argento hírnevét a nyolcva-

nas évtizedben tovább öregbítette az *Opera* álarcos mészárosa, aki a társulat ifjú díváját tartja rettegésben, valamint a *Démonok* és *A katedrális* című film. Igaz, ez utóbbiakban csak producerként és társíróként működött közre. Viszont jó érzékkel karolta fel az olyan ifjú tehetségeket, mint *Lamberto Bava* és *Mario Soavi*. A *Démonok* egy kicsavart film- a filmben történet, Romero stílusában előadva. A szupermarketet itt egy mozi helyettesíti. *A katedrális* viszont a horrorfilm válasza *A rózsa nevé*re (Der Name der Rose, 1986 D–F). Valóságos remekmű – a nyolcvanas évek egyik legjobb olasz mozijának tartják – a maga burjánzó, látomásszerű, barokkos gazdagságú képeivel, melyek a neogótikus Mátyás templomban készültek. Letűnt korok szenvedő, kielégületlen, bosszúra és vérre szomjas árnyai szabadulnak ki benne az elmozdított kőlap alatti üregből. Soavi így emlékszik vissza az Argentóval való munkára: *„Darióval nagyon nehéz dolgozni. Tökéletességet követel, és mindig a legjobbakat gyűjti maga köré. Olyan ez, mint beragadni a kereszttűzben. Minden esetben, ha valami hiba csúszik be, én érzem bűnösnek magamat. Ezt a hatalmas súlyt viselem a vállamon, és így kell számára mindig ezerszázalékosan teljesíteni."*

Argento a kilencvenes években sem adta alább így a *Traumá*ban sem. A történet egy sorozatgyilkos ámokfutásáról szól. A főszereplő fiatal nő szülei is áldozatául esnek. Azóta is képtelen magához térni a sokktól, rémálmok üldözik. Valóságos rémálom gyötri viszont eddigi utolsó filmjének, a hazai videótékák egyik újdonságának, a *Stendhal szindrómá*nak fiatal nyomozónőjét, aki a brutális gyilkos után nyomoz. Anna a címbéli lélektani problémával küzd, a műalkotások erős hatással vannak képzelőerejére. Amikor a gyilkos rájön erre, kegyetlenül kihasználja a helyzetet: többször megerőszakolja, elrabolja, terrorizálja a nőt. Úgy tűnik, képtelen szabadulni a karmaiból. A film a legjobb formájában mutatja a rendezőt, mindaz

fellelhető benne, ami alkotóját jellemzi s oly sikeressé tette.

Az 1940-es születésű Dario Argento univerzális filmes szakember. Nemcsak rendez és forgatókönyveket ír, de producer is, sőt esetenként a vágói és zeneszerzői feladatot is magára vállalja. A filmhez való vonzódását még a szülői házból hozta magával, apja, *Salvatore Argento* ismert producer volt. A hagyomány a jelek szerint folytatódik, hiszen *Asia*, Argento és a színésznő

A spagetti horror

Sokan azt tartják, a horrorfilm jellegzetesen angolszász műfaj, elvégre évszázados irodalmi hagyománya van, a klasszikus rémtörténeteket és szörnyfigurákat mind nekik, elsősorban az angoloknak köszönhetjük. Ráadásul, a tízes-évektől kezdődően ontják a rémfilmeket – hihetetlen mennyiségben és hihetetlenül eltérő minőségben. Az angol és amerikai stúdiók évtizedeken át verhetetlenek voltak, néhány ritka kivételtől eltekintve (mint a tízes-húszas évek német rettenetei) nem is igen akadt számottevő vetélytársuk e téren.

A hatvanas évek elején azonban komoly konkurencia jelent meg a színen: az olaszok. Az itáliai filmesek ügyesen lovagolták meg a horrorhullámot, amelyet az angol Hammer stúdió filmjei indítottak útjára az ötvenes évek második felében. Ez volt a nagy koppintás időszaka, hiszen az amerikai és angol sikerminta alapján ekkor kezdődött meg a spagetti horror mellett a makaróni westernek és az (ál)történelmi filmek tömeggyártása is. Az olaszok remekül ráéreztek arra, hogy a piac ki van éhezve a színes, szélesvásznú rettenetekre. De azt is tudták, nem elég szolgai módon utánozni a nagyokat, legyen az *Terence Fisher* vagy *Roger Corman*. A legegyszerűbb és legvéresebb megoldást választották – tobzódtak a borzalmakban. Mindazt bemutatták, ami az angolszász filmekből kimaradt. Nem véletlen, hogy a műfajtörténet a levágott kezek, fejek, lábak első nagy orgiájának korszakaként tartja számon ezeket az éveket.

A műfaj emlékezetes, nagy nemzetközi visszhangot kiváltó filmjei is ekkor készültek. Mindenekelőtt *Mario Bava* klasszikus értékű alkotása, *A démon álarca* (La maschera del demonio, 1960), amely az egyik legtöbbet utánzott alapfilm lett, valamint *Riccardo Freda Dr. Hitchcock*-filmjei. E gótikus színezetű mesterművek a hátborzongatás és perverzitás poémái, *Poe* szellemének hatásos és méltó örökösei. Ezek adták meg az olasz horror igazi alaphangját, a boszorkányok, szellemek, vámpírok világát. Ők lettek Itália jellegzetes képviselői a műfajban. Az olaszok ugyanis érdekes módon kevés figyelmet szenteltek a klasszikus szörnyalakoknak (Drakulának, Frankensteinnek, a farkasembernek és társaiknak), úgy gondolták – egyébként joggal – hogy itt kevés sikerrel vehetik fel a versenyt a hagyományokhoz mereven ragaszkodó, és rengeteg tapasztalattal rendelkező angolszászokkal.

A nyíltszíni erőszak és kegyetlenkedés bemutatása mellett a spagetti horror másik jellemzője, a szexuális nyitás volt. Mindenkit lekörözve elsőként éltek a szex, a homoszexualitás, a leszbikus szerelem nyíltabb ábrázolásával, a szadizmus és mazohizmus ezernyi megnyilvánulásának aprólékos bemutatásával. E két tényező sikerét látva, az angolszász filmesek is mind bátrabbak lett, bár nekik alkalmanként jobban meggyűlt a bajuk a cenzúrával.

A spagetti-horror rengeteg rokonvonást mutat a spagetti western-nel. Ez utóbbiról, mint a sajátos „filmopera" megjelenéséről nem egy tanulmány született. Az ezekben megfogalmazott megállapítások szinte kivétel nékül igazak a horrorfilmre is. Mindennek roppant egyszerű a magyarázata, nagyrészt ugyanaz a zeneszerzői gárda *(Ennio Morricone, Stelvio Cipriani, Carlo Rustichelli* és mások) komponálta a spagetti westernek és horrorok zenéjét. Több száz horrorfilm készült Olaszországban, és nem mind mutat rokonságot Verdivel, de a jelentős rémfilmek többségében lényeges a zene. Vagyis a horror olasz módra, akárcsak a western, tökéletes alkalmat adott az olyan operai elemek felhasználására, mint a megnyilatkozás, a találkozás, a brutális próbatétel, végül a tetőpont, a végső összecsapás. Ezekben a filmekben a zene rendkívül jelentős elemként jelenik meg. Nemcsak szokatlan módon használják fel a hangszereket, hanem azok maguk is beépülnek a cselekménybe. A zene és

Egy sorozatgyilkos ámokfutása, immáron a Kilencvenes évekből: Trauma

Daria Nicolodi lánya a színészi pályát választotta hivatásul. Apja több filmjében is fontos szerepet kapott már, így a *Stendhal szindrómá*ban is.

Dario Argento az európai horrorfilm vezető alakja. Nem a klasszikus szörnyfigurák érdeklik, hanem modern világunk rémségei. Kevesen tudnak nála jobban frászt hozni a nézőre.

Szilágyi G. Gábor

a cselekmény ilyen szoros kapcsolata is az operára emlékeztet.

Az olasz horror első aranykora a hetvenes évek elejéig tartott. Az irányzat kifutotta magát, a nagyok pedig kiöregedtek, vagy éppen időben átnyergeltek más műfajokra. Az új nemzedék az évtized végén jelentkezett. Ekkor emelkedett magasba *Dario Argento* csillaga, és ekkor készítette vérgőzös retteneteit Joe D'Amat (Aristide Massaccessi) és *Lucio Fulci*. Ők ketten alaposan gyanúsíthatók minden idők legvéresebb horrorfilmjeinek elkészítésével. Valójában pont ennek köszönhetik pürrhoszi diadalukat, akárcsak jó másfél évtizeddel korábban, az olaszok most is élen jártak a sokkolásban. Míg *D'Amat* és *Fulci* a spagetti horror vulgárisabb, közönségesebb formáját művelte (mindenekelőtt kannibál- és zombi-filmek készítésében jeleskedtek), addig *Argento* szinte művészi szintre emelte az olasz horrort, sőt az egész műfaj egyik legkiemelkedőbb alakja, megújítója lett.

E második olasz hullám hamarabb lecsengett, mint az első. Egyedül csak Argento maradt a kaptafájánál, a többiek legföljebb csak egy-egy film erejéig tértek vissza a műfajhoz. Így nem csoda, ha az új tehetségek a nagy mester körül gyülekeztek, ő pedig segédkezett nekik terveik valóra váltásában. Így szabadult rá a világra *Lamberto Bava* (*Mario Bavá*nak, az olasz horror mesterének fia) és *Michele Soavi*. Filmjeik, mint a *Démonok* (Demoni, 1986), illetve a *Lámpaláz* (Stage Fright, 1987), valamint *A katedrális*, bár vegyes érzelmeket váltottak ki a kritikusokban, hatalmas közönségsikert arattak. Mindez nem könnyíti meg a dolgukat. Annak ellenére, hogy a műfaj nagymenőiként tartják számon őket, mind nehezebben tudnak horrorfilmet készíteni. *„Nagyon aggódom amiatt, ahogyan a dolgok alakulnak Itáliában (de az egész világon). Kevesen csinálunk horrorfilmeket, mégis mindannyiunknak adódtak már problémái”* – fogalmaz *Michele Soavi*. *„Néhány ember tart e filmektől, erre a producerek rögtön azt akarják tőled, legyen kevesebb vér és erőszak a vásznon.” A bárányok hallgatnak* (The Silence of the Lambs, 1991) sikere óta a sláger most a sorozatgyilkos, a lélektani krimi.

Dario Argento játékfilmjei:

Ma én, holnap te (Oggi a me... Domani a te!, 1968, fi.) r.: Tonino Cervi
Volt egyszer egy vadnyugat (C'er una volta il West, 1968, ötlet) r.: Sergio Leone *(UIP–Duna Film)*
A kristálytollú madár (L'ucell dalle piume di cristallo, 1969, r., fi.)
Vacsora (Metti, una sera a cena, 1969, fi.)
5 férfi, egy sereg (Un esercito di 5 uomini, 1969, fi.)
A kilencfarkú macska (Il gatto a nove code, 1971 I–D–F, r, fi.) *(Mokép Videókiadó)*
Négy folt a szürke bársonyon (Quattro mosche di velluto grigio, 1971, r., fi.)
Az ötödik nap (Le cinque giornata, 1973, r., fi.)
A gonoszság áldozatai (Profondo rosso, 1975, r., fi.) *(Helikon)*
Sóhajok (Suspiria, 1977, r., fi., z.) *(Mokép Videókiadó)*
A holtak hajnala (Dawn of the Dead, 1978, USA, fi. konzultáns, z.) r.: George A. Romero
Inferno (1980, r., fi.) *(FilmNet)*
Sötétség (Tenebrae, 1982, r., fi.)
Tehetség (Phenomena, 1984, r., p., fi.)
Démonok (Demoni, 1986, p., ti.) r: Lamberto Bava
Démonok 2 – Az inkubus visszatér (Demoni 2 – L'Incub ritorna, 1987, p., ti.) r.: Lamberto Bava
Opera (1987, r., fi.)
A katedrális (La chiesa, 1988, p., fi.) r: Mario Soavi
Két ördögi szem (A fekete macska című epizód) (Two Evil Eyes The Black Cat, 1990 USA, r., p., fi.)
A szekta (La setta, 1991, p., fi.)
Harapós nő (Innocent Blood, 1992, USA, sz.) r.: John Landis *(InterCom)*
Trauma (1993, p., r., fi., v.) *(Flamex InterStar)*
Stendhal szindróma (Stendhal Syndrome, 1995, r., fi.) *(Mokép Videókiadó)*

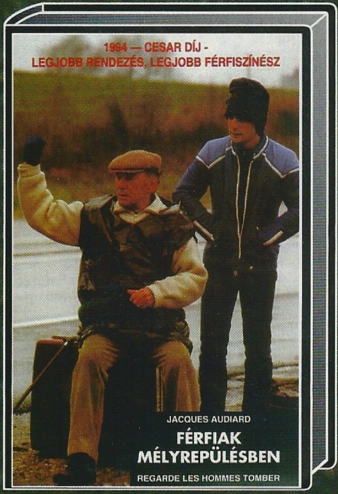
(Rövidítések: r. = rendező, fi. = forgatókönyvíró, ti. = társíró, p. = producer, v. = vágó, z. = zeneszerző, sz. = színész)

MÁR MEGJELENT:

ODEON ART-VIDEO

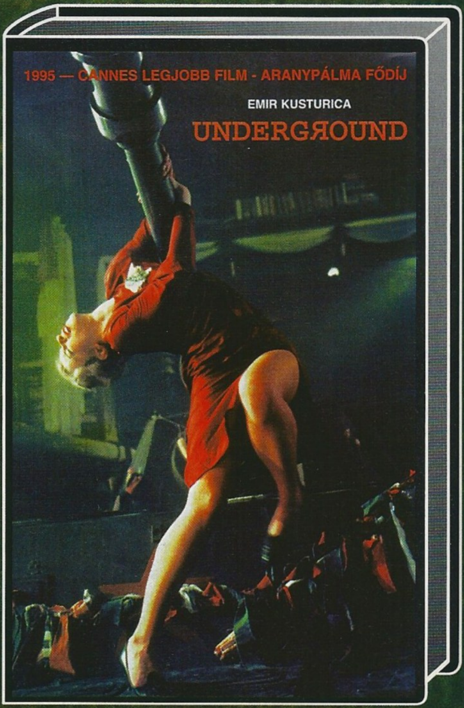
eve – espace vidéo européen

FÉRFIAK MÉLYREPÜLÉSBEN
(Regarde les hommes tomber)

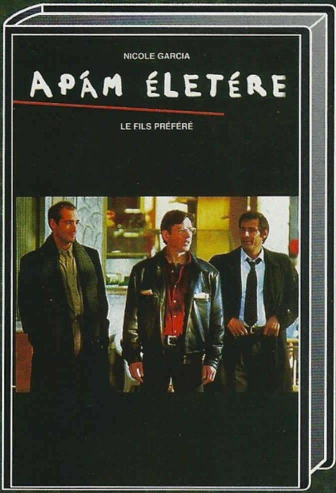

Bűnfilm – igazi és hamis gyilkosokkal, kis balekokkal, bosszúvággyal és mély érzelmekkel. Egy őrültségig makacs férif (J-L. Trintignant) minden hidat feléget maga mögött, hogy megtalálja barátja gyilkosát. Nem tudja, nem látja, amit a néző tud és lát: barátjának gyilkosa szerencsétlenebb még nála is. Apát keres, talán ezért gyilkol. A két szálon futó történet végén eljön a bosszú pillanata: dörögnek a fegyverek, de akkor sem az történik, amit várunk... A „fekete humor" újabb diadala.

Színes, szinkronizált francia film (1993)
Főszereplők:
Jean-Louis Trintignant, Jean Yanne, Mathieu Kassovitz
Rendezte:
Jacques Audiard
100 perc

APÁM ÉLETE
(Le fils prérére)

A francia Riviéra ma... Jean-Paul Mantegna, a Nizzában letelepedett olasz bevándorlók gyermeke szorult helyzetben van: úszik az adósságban és a törvénytelenség határait súroló helyzetekbe bonyolódik. Hogy kimásszon a bajból, fivéreire és apjára kell támaszkodnia. A családi összejövetel azonban kínos veszekedéssé válik. Hamarosan mindannyian rádöbbennek, a család egységének helyreállítása saját sorsuk titkának megfejtése is egyben.

Színes, szinkronizált francia film
Főszereplők: Gerard Lanvin, Jean-Marc Barr, Bernard Giradeau
110 perc

UNDERGROUND

Az Undergrund partizáncsaládok története, akik Belgrád 1941-es német megszállásakor egy pincébe menekülnek. Barátjuk, a hadiszállító támogatásával fegyvereket gyártanak az ellenállásnak.
Bár a háborúnak már vége, de folytatják a nemes munkát, mivel jótevőjük a mga költötte mesékben számol be a német győzelmekről. Valóságos kis város alakul a föld alatt, már 1961-et írunk, amikor néhány partizán kijut a földfelszínre...
S aztán 1991, újból a harcok...
A soha véget nem érő háború pokoli látomása, végig derűvel, a humor balzsamával, ami ugyan csillapítja sebeket, de be nem gyógyítja azokat.

Színes, feliratos, francia–magyar–német film (1995)
Főszereplők:
Miki Manojlovic, Lazar Ristovski, Mirjana Jokovic, Slavko Stimac
169 perc

Ügynökeink:
Interfilm 1126 Bp., Németvölgyi út 66. Tel.: 155-9094 • **Video Nívó** Bp. XIII., ker. Vág u. 9. Tel.: 149-1335

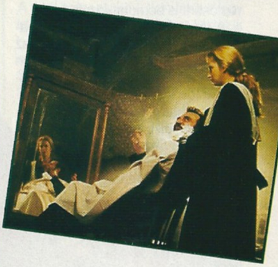
1136 BUDAPEST XIII., HOLLÁN ERNŐ U. 7. TELEFON ÉS FAX: 131-6776

UNDERGROUND

1941-ben, Belgrád német bombázása után Marko egy régi ház pincéjében húsz embernek ad menedéket, ahol egyébként egy fegyverkészletet is felhalmozott az ellenállás számára, melynek élére állt legjobb barátjával, Blackyvel együtt. Blacky szerelmes a híres belgrádi színésznőbe, Nataljába, de a helyzetet bonyolítja, hogy Marko is bolondul a nőért. Egy színházi előadás alkalmával Blacky megpróbálja elrabolni Natalját náci szeretője orra elől, és súlyosan megsebesül. Marko leviszi a pincébe, hogy elrejtse az ellenség elől. Mialatt Blacky a pincében lábadozik, Marko viseli Natalja és annak beteg öccse, Bata gondját, de mivel Blacky nincs jelen, a lány és Marko egymásba szeretnek.

Amikor 1945-ben véget ér a háború, Marko és Natalja nemcsak hogy elmulasztják közölni ezt a tényt a pincében élő emberekkel, hanem továbbra is elhitetik velük, hogy a fejük felett még mindig dúl a háború, történeteket mesélnek nekik a náci megszállásról, a szörnyűségekről és szenvedésekről, melyeket a nácik az egész világnak okoznak.

Miközben tovább játsszák ezt a játékot, hamis rádióközleményeket és híreket közvetítenek a pincébe, Marko pedig a sikeres ellenálló hős szerepében tetszeleg, akit a nácik üldöznek. Blackynek „személyes üzeneteket" szállít Tito marsalltól és sikerül meggyőznie őt, hogy maradjon a föld alatt, amíg eljön az idő, hogy megbosszulja az ország szenvedéseit.

Már húsz éve folyik ez a hazugság-színjáték, és ez idő alatt a föld alatt élők egész várost építettek maguknak, hogy elhelyezzék az egyre szaporodó csoportot. Marko eközben feleségül vette Natalját, s nagyon befolyásos fegyverkereskedő lett, de egyre nehezebb feladatot jelent a pincében tartani foglyait. Blacky fiának, Jovánnak az esküvőjén, amikor mindenki jókedvű és elégedett, egy a pincében épített tank tüzet nyit és egy nagy lyukat üt a falon, mely föld alatti alagutak labirintusába vezet.

Blacky és fia kimenekülnek és készek harcba szállni az ellenséggel. Miközben a kiutat keresik a labirintusból, rájönnek, hogy az alagutak behálózzák az egész világot, és az illegális fekete kereskedelmet szolgálják. A két férfi végül a Duna partján mászik ki az alagútból, és egy filmforgatás kellős közepén találják magukat, mely Blacky és Marko háborús hőstetteiről szól. Már a hatvanas évek legelején járunk.

Nem mindennapi kalandok után Marko és Natalja sikeresen megmenekülnek az alagútrendszeren keresztül, és Nyugatra szöknek.

Harminc évvel később még mindig dúl a háború Szlovéniában. Marko és Natalja továbbra is a fegyverkereskedésből élnek és ugyanazok a szörnyűségek történnek meg újból és újból. Valójában a háború sosem ért véget, mert a két háború között csak egy nagy hazugság volt, a béke hazugsága.

A film az 1995-ös Cannes-i Filmfesztivál fődíját, a legjobb filmnek járó Arany Pálmát nyerte el.

EMIR KUSTURICA...

...az *Underground* rendezője 1954-ben született Szarajevóban. Már a gimnáziumban több díjat kapott filmjeiért. E korai élmény hatására beiratkozott a prágai FAMU Filmiskolába. Harmadéves vizsgafilmje, a *Guernica* első díjat nyert Karlovy Varyban az 1977-es Főiskolás Filmek Fesztiválján.

1978-ban Kusturica hazatért, s a szarajevói televíziónak dolgozott. Itteni első filmje, a *The Brides Are Coming* (Jönnek a menyasszonyok) nagy vitát kavart, majd pedig betiltották, mivel nyíltan kezelte a szexuális tabukat.

Első játékfilmje, az *Emlékszel Dolly Bellre?* arró szól, hogyan kóstolnak bele a nyugati popkultúrába a jugoszláv tinédzserek 1956-ban. A film Arany Oroszlán-díjat nyert az 1981-es Velencei Filmfesztiválon. Ezt követte az *A papa szolgálati útra ment*, mely az 1985-ös Cannes-i Filmfesztiválon Arany Pálma-díjat kapott. A film anyagi sikere és Oscar-jelölése megalapozta az ifjú filmrendező nemzetközi rangját. Ezt erősítette meg a legjobb rendezésért járó díj az 1989-es Cannes-i Filmfesztiválon *(Cigányok ideje)*.

Majd Kusturica a Columbia Egyetem meghívására New Yorkba utazott filmet tanítani, és első angol nyelvű filmje Az *Arizónai álmodozók*, *Johnny Depp*, *Faye Dunaway* és *Jerry Lewis* főszereplésével. A film az 1993-as Berlini Filmfesztiválon elnyerte a zsűri különdíját és az Ezüst Medve-díjat.

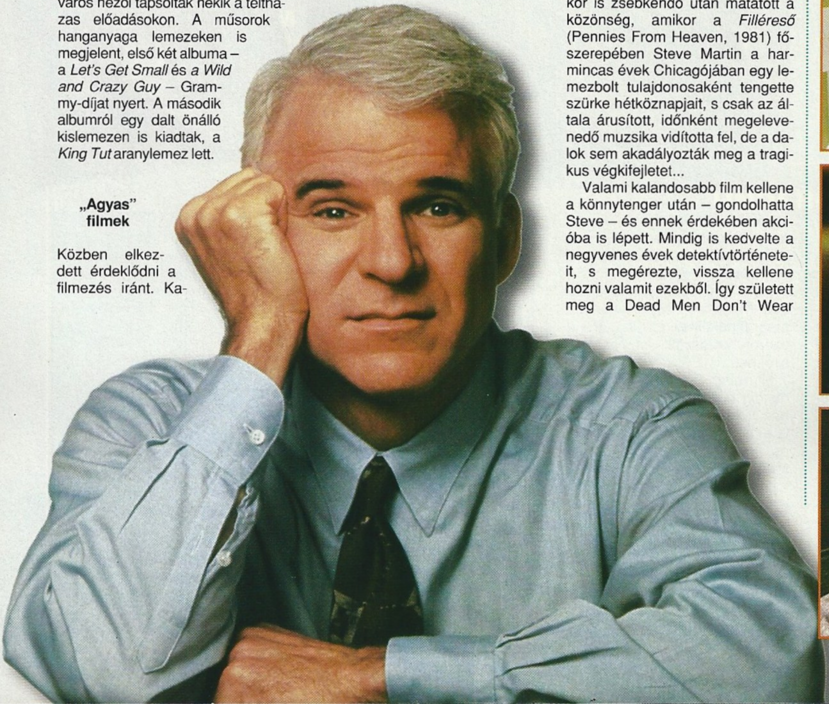
A szeretett ősz komikus:

Steve Martin

1945. áprilisában a Texas állambeli Wacoban, egy középosztálybeli családban kisfiú született. A boldog mama és a katonaságtól éppen leszerelt papa mindenféle terveket szőtt a bébi jövőjével kapcsolatban, de a kis Martin rácáfolt az elképzelésekre: már az iskolában azzal tűnt ki társai közül, hogy kiválóan parodizálta a tanárokat és mindenből viccet csinált... Jó tanuló volt, ezért egy darabig elnézték a csínyeket, de végül behívatták az apját és az osztályfőnök közölte vele, ha a gyerek így folytatja, semmire sem fogja vinni az életben... A derék tanerő feleslegesen aggódott. A család Los Angelesbe költözött, Steve elvégezte a Santa Ana Junior College főiskolát – egyik osztálytársa *Diane Keaton* volt! –, szorgalmasan látogatta az ének- és zeneórákat is, majd televíziós darabok írásával kereste a kenyerét. A hatvanas évek végétől rendszeresen lépett fel előadóként klubokban, s A *The Smother Brothers Comedy Hour* című tévéműsor szerzőjeként 1972-ben Emmy-díjat nyert.

A hetvenes évek első felében azután a *Tonight Show* műsorában csillogtatta tehetségét, majd innen a legmagasabb nézettségi indexszel rendelkező *Saturday Night Live* sorozatba költözött, ahol rövid időn belül nemcsak íróként, hanem szereplőként is bemutatkozott.

A tévé-show-k mellett Martin saját társulatával végigturnézta az amerikai kontinenst: mintegy ötven város nézői tapsoltak nekik a teltházas előadásokon. A műsorok hanganyaga lemezeken is megjelent, első két albuma – a *Let's Get Small* és a *Wild and Crazy Guy* – Grammy-díjat nyert. A második albumról egy dalt önálló kislemezen is kiadtak, a *King Tut* aranylemez lett.

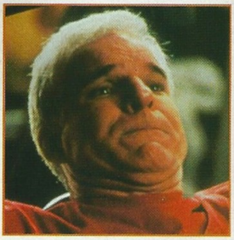
„Agyas" filmek

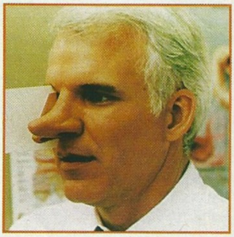
Közben elkezdett érdeklődni a filmezés iránt. Kamerával a vállán mászkált az utcákon és megörökített mindent, ami felkeltette a figyelmét. Végül rászánta magát egy rövidfilm elkészítésére, ő írta a forgatókönyvet és szerepelt is benne. A *The Absent Minded Waitert* Oscar-díjra jelölték.

Henry Edwards forgatókönyvírónak támadt egy ötlete: mi lenne, ha zenés filmet készítenének, ami egy kisvárosban játszódik, s a helybeli rosszfiúkat csupán muzsikával lehetne jobb útra téríteni? *Michael Schultz* rendezőnek tetszett a dolog, megkereste a *Gibb-fivéreket*, *Alice Coopert*, *Steve Martint* és a legendás Beatles-album zenéjének feldolgozásával 1978-ban megszületett a *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* című mozi, ami tetszett a közönségnek.

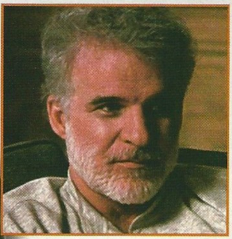
Martin egyre inkább kedvet kapott a filmhez és jött a *The Jerk* (A mitugrász), amelynek forgatókönyve alakításában tevékeny részt vállalt – a saját jeleneteit ő írta meg, dalt szerzett – és ő volt a főszereplő is. *Carl Reiner* rendező vevő volt az ötletekre, s ez a film még jó pár közös munkát eredményezett. A sztori egy, a falvédőről éppen lejött fickóról szól, aki belekeveredik a feketék gyanús üzleteibe, s először nyer, majd veszít. Szem nem maradt szárazon, s akkor is zsebkendő után matatott a közönség, amikor a *Filléreső* (Pennies From Heaven, 1981) főszerepében Steve Martin a harmincas évek Chicagójában egy lemezbolt tulajdonosaként tengette szürke hétköznapjait, s csak az általa árusított, időnként megelevenedő muzsika vidította fel, de a dalok sem akadályozták meg a tragikus végkifejletet...

Valami kalandosabb film kellene a könnytenger után – gondolhatta Steve – és ennek érdekében akcióba is lépett. Mindig is kedvelte a negyvenes évek detektívtörténeteit, s megérezte, vissza kellene hozni valamit ezekből. Így született meg a Dead Men Don't Wear

Ha csak meglátjuk őt a vásznon, a képernyőn, már nevetni támad kedvünk. Többnyire ő napjaink csetlő-botló figurája, aki vagy nem találja helyét, vagy különc viselkedésével hívja fel magára a figyelmet a hétköznapok világában, legyen férj, apa, hősszerelmes vagy éppen az Egyesült Államok hadseregének középvezető katonája. Ő Steve Martin, Amerika szeretett és hamar megőszült komikusa.

Plaid; *Rózsa Miklós* zenéjével – a rendező megint Reiner –, Steve Martin szüzséjével és persze főszereplésével. A filmben egy gyönyörű lány magándetektívet fogad fel, hogy keresse meg apja gyilkosát, s a nyomozás közben, persze archív filmről, felbukkan *Lauren Bacall* és *Humphrey Bogart* is.

A sci-fi műfaja sem hagyta nyugton a sokoldalú komédiást. *George Gipe* és *Carl Renier* társaságában megírták az *Agyban nagy* (The Man With Two Brains, 1983) című fantasztikus komédia forgatókönyvét. A főszereplő (természetesen Steve Martin) némileg egzaltált, mondhatni dilis agysebész, akinek mellesleg pokol az élete a Kathleen Turner alakította hisztérikus feleség mellett. A tudós egy balesetet szenvedett gyönyörű lány agyát mesterségesen életben tartja, társalog vele, s egyre inkább gyökeret ver benne az a rögeszme, hogy ez az agy, plusz hitvesének teste ideális élettárs lenne számára. Nemsokára a tettek mezejére lép, s a végeredmény nem is lehet kétséges...

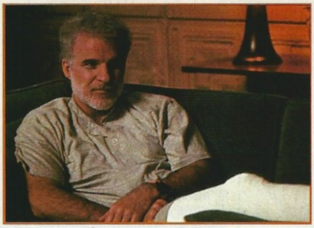
A lélekvándorlás nem az a téma, amelyből kacagtató komédiát lehet csinálni, de a Martin–Reiner párosnak mégis sikerült. A *Mindenem a tiéd* (All Of Me, 1984) című filmben minden bonyodalom egy vázával kezdődik, ami egy köztiszteletben álló ügyvéd fejére zuhan. A kis baleset következtében egy különc milliomosnő lelke költözik be hősünk agyának felébe, s ez számos kacagtató epizóddal jár. Steve ezért az alakításáért elnyerte a National Board of Review legjobb színésznek járó díját.

Jöttem, láttam, beköltöztem Goldie Hown oldalán

Rémség és szerelem

Azután jött a *Little Shop of Horrors,* azaz a *Rémségek kicsiny boltja* (1986), amelyben a szadista fogorvost játszotta. Kollégája, *Rick Moranis* így emlékszik vissza közös munkájukra: *„Bár ez csak kis szerep volt, Martin mindent bedobott. A stáb és partnerei egyaránt meglepődtek azon, mennyire profi és segítőkész. A világosítókkal legalább annyira készséges volt,*

Grand Canyon

A Riviéra vadorzói

Segítség, karácsony!

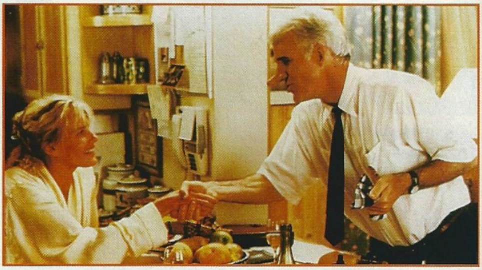
mint a színészekkel. Észrevette, ha valakinek segítségre volt szüksége, és egy-két odavetett tréfás megjegyzéssel fényt gyújtott az illető agyában anélkül, hogy tolakodóan hangsúlyozta volna, mennyire a kisujjában van az egész fekete komédia."

A *Roxanne,* a modern Cyrano de Bergerac történet 1987-ben készült. Martin nagy orrú tűzoltóparancsnokot alakít benne, aki bár beleszerelmesedik egy gyönyörű szőkeségbe (a leányzót *Daryl Hannah* formálta meg), persze ifjú kollegája útját egyengeti. Martin nemcsak főszereplője, hanem forgatókönyvírója és executive producere is volt a Roxanne-nak, s ezért sikerült besöpörnie a Los Angelesi filmkritikusok díját, valamint a Writers Guild of Americát a legjobb forgatókönyvért járó elismerést is.

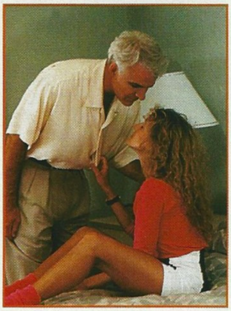
A következő év is tartogatott számára egy kitüntetést: a Harvard egyetemen többek között őt választották az 1989-es esztendő Hasty Pudding Theatricals' Men előkelő címének, s kénytelen volt keresztülesni a tréfás beavatási tortúrán is.

Steve Martin „workoholic" azaz „munkalkoholista" típus, vagyis a munka a mindene. Magánéletre meglehetősen kevés ideje jut, házassággal eddig nem is próbálkozott, legfeljebb a filmekben élte bele magát. Hosszabb-rövidebb kapcsolatai többnyire munkamániája miatt szakadtak meg, de mindig meg tudott vigasztalódni egy újabb feladattal.

Az én kék egem (My Blue Heaven, 1989) című moziban lírai vénáját is felvillantja, az FBI által (Rick Moranis!) rejtegetni próbált piti szélhámos beleszeret egy kétgyermekes, elvált asszonyba, de végül lemond róla haverja érdekében, s inkább összeszélhámoskodik a srácok kedvéért egy basaball-stadiont...

Roxanne

L. A. – Az őrült város

Középpontban L.A.

Az örömapa (Father Of The Bride, 1991) címszerepében a Martin által játszott figura kénytelen szembenézni azzal, hogy dédelgetett kicsi lánya felnőtt, mi több, a házasság igájába óhajtja hajtani a fejét. A papának nincs más dolga, mint fogcsikorgatva tudomásul venni, hogy leendő veje valami tejfölös szájú menedzser, meg kell keresni a megfelelő ceremóniamestert és fizetni, fizetni a költségeket... Persze nem hanyagolható el az örömanya sem, akit Diane Keaton játszik. Steve Martin már a forgatás elején bevallotta, hogy az Annie Hall kedvenc filmjei közé tartozik, és mindig is arra vágyott, hogy egyszer közösen szerepeljen Diane-nel, egykori évfolyamtársával. *„Akkor nem néztem volna ki abból a gizda csajból, hogy ilyen klassz színésznő lesz"* – jegyezte meg az ősz komikus, aki szokása szerint beleolvasott a készülő forgatókönyvbe, s az ő javaslatára került bele a kék szmokingos Tom Jones-paródia... Az örömapa akkora sikert aratott, hogy nem maradhatott el a folytatás sem: a négy évvel később született második részben nagypapa lesz a papából, de egyúttal ismét atyai örömök elé is néz...

Steve Martin kedvenc városa kétségtelenül Los Angeles. A *Los Angeles – Az őrült város* (L. A. Story, 1991) című moziban nagy szeretettel mutatja be a hely napos oldalát, annál inkább, mivel magának írta a szerepet, egy tévémeteorológusét, aki egy közlekedési lámpa hibájának köszönhetően találkozik egy angol leányzóval és beleszeret.

Martin kedvelt városa a helyszíne *Lawrence Kasdan Grand Canyon* című filmjének is, amelyen a színész ezúttal drámai szerepet kapott: egy durva akciófilmek gyártásával foglalkozó, sikeres, szakállas producert alakít. *„Már a forgatókönyv első olvasásakor rájöttem, ez az, amit keresek. Rettentően érdekelt a filmben rejlő lehetőség, L.A. sötét oldalának ábrázolása."*

Az ideális főtörzs

A filmezés mellett *Steve Martin* nem hanyagolja el az írást sem. Bevallása szerint több alkotása is a papírkosárban végezte, ám végül 1993-ban a *Picasso at the*

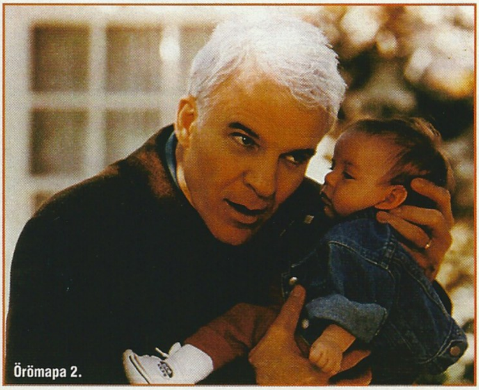
Steve Martin filmjei:

Sgt. Pepper's Lonely Haeart Club Band (1978) r.: Michael Schultz
The Jerk (1979) r.: Carl Reiner
The Kids Are Alright (1979) r.: Jeff Stein
The Muppet Movie (1979) r.: James Frawley
Filléreső (Pennies From Heaven, 1981) r.: Herbert Ross *(InterCom)*
Dead Men Don't Wear Plaid (1982) r.: Carl Reiner
Agyban nagy (The Man With Two Brains,1983) r.: Carl Reiner *(Intervideo)*
Mindenem a tiéd (All Of Me,1984) r.: Carl Reiner *(Mokép Videókiadó)*
Lapátra tett férjek (The Lonely Guy ,1984) r.: Arthur Hiller *(UIP–Duna Film)*
Akitől forog a világ (Movers and Shakers,1985) r.: William Asher *(Intervideo)*
Rémségek kicsiny boltja (Little Shop of Horrors, 1986) r.: Frank Oz *(Intervideo)*
A három amigó (Three Amigos!, 1986) r.: John Landis *(Columbia TriStar)*
Repülők, vonatok és automobilok (Planes, Trains and Automobiles,1987) r.: John Hughes *(UIP– Duna Film)*
Roxanne (1987) r.: Fred Schepisi *(Videa)*
A Riviéra vadorzói (Dirty Rotten Scoundrels, 1988) r.: Frank Oz *(Columbia TriStar)*
Vásott szülők (Parenthood, 1989) r.: Ron Howard *(UIP– Duna Film)*
Az én kék egem (My Blue Heaven, 1990) r.: Herbert Ross *(InterCom)*
Az örömapa (Father of the Bride, 1991) r.: Charles Shyer *(Buena Vista)*
Grand Canyon (1991) r.: Lawrence Kasdan *(Guild)*
Los Angeles – Az őrült város (L. A. Story, 1991) r.: Mick Jackson *(InterCom)*
Jöttem, láttam, beköltöztem (Housesitter, 1992) r.: Frank Oz *(UIP–Duna Film)*
Páratlan prédikátor (Leap of Faith, 1992) r.: Richard Pearce *(UIP–Duna Film)*
És a zenekar tovább játszik (And The Band Played On, 1993) r.: Roger Spottiswoode *(Flamex Video)*
Segítség, karácsony! (Mixed Nuts, 1994) r.: Nora Ephron *(Columbia TriStar)*
A sors kegyeltje (A Simple Twist of Faith, 1994) r.: Gilles MacKinnon *(Buena Vista)*
Örömapa 2. (Father Of The Bridge Part II, 1995) r.: Charles Shyer *(Buena Vista)*
Bilko főtörzs (Sgt. Bilko, 1996) r.: Jonathan Lynn *(UIP–Duna Film)*

Bilko főtörzs

Örömapa 2.

Lapin Agile című darabja a chicagói Steppenwolf Theatre színpadára került, bemutatták Bostonban és Los Angelesben is, s New Yorkban jelenleg is műsoron van.

A kilencvenes években Steve Martin minden évben elvállal egy-két főszerepet, többnyire vígjátékokban. Legutóbb *Az örömapa* második fejezete mellett életében először egyenruhás szerepet vállalt: a *Sgt. Bilko* (Bilko főtörzs) című moziban *Dan Aykroyd* társaságában vidítja a besorozott amerikai legényeket és leányokat, de nem kíméli a néző rekeszizmait sem. A főtörzs a Fort Baxter laktanya szerelőműhelyének góréja, a létező legmegbízhatatlanabb pasas, mégis mindenki kedveli. No, azért akadnak kivételek, ezeket azonban Hall ezredes (Aykroyd), a kellőképpen zavaros agyú parancsnok tartja kordában. Dan Aykroyd korábban fellépett már Steve Martinnal a *Saturday Night Show*-ban, de filmben még nem szerepeltek együtt. *„Martinnal játszani több, mint kellemes dolog"* – áradozik *Aykroyd*. *„A fickó egyszerűen fantasztikus! Fél szavakból is értjük egymást, s két olyan karakter megformálása, mint Bilko és Hall ezredes, akik öreg katonaként respektálják a másikat, igazán akkor lehetséges, ha ez így van velünk a valóságban is."*

❖

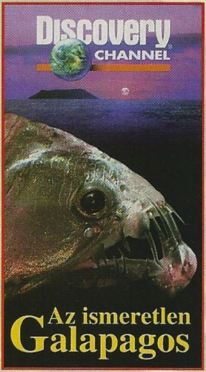
Steve Martin kétségtelenül a legnépszerűbb komikusok egyike. Az *Entertainment Weekly* népszerű amerikai magazin becslése szerint ha az amerikai nézők egymillió dollárt költenek mozijegyre, annak kétharmadát Martin filmjeinek megtekintésére áldozzák. A siker azonban nem tette beképzeltté a színészt. *„Minden mozi új kihívás számomra"* – vallja. *„Biztos, hogy akad benne olyasmi, amit még nem csináltam. Akkor ki kell találni valami újat, olyasmit, ami megmozgatja a nézők rekeszizmait, de tetszik a rendezőnek is. Ez komoly szellemi munka, de szürke agysejtjeim csak akkor maradnak fiatalok, ha megdolgoztatom őket".*

Filmjeinek döntő többségét (huszonkettőt!) idehaza videókazettán is láthatjuk. Januártól eddigi utolsó parádézását is, a *Bilko főtörzs*ben. De biztosak lehetünk abban, hogy az elkövetkezendő években is számtalan film főcímlistáján az első helyen találkozhatunk majd nevével.

Trethon Judit

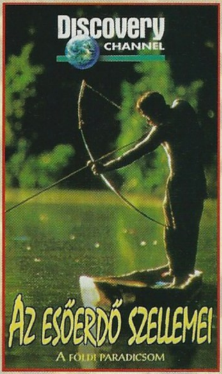

Már az üzletekben!

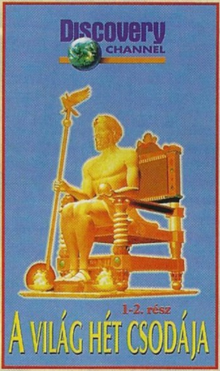
AZ ISMERETLEN GALAPAGOS

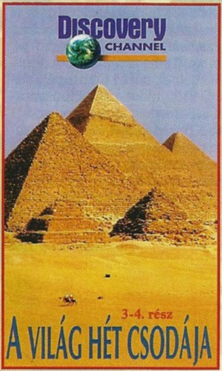
Több mint ezer kilométerre Ecuador partjaitól, olyan élővilág fejlődhetett ki a csendes-óceáni szigetcsoporton, amelyhez hasonló nincs a Földön. Darwin kései utódai most bemutatják nekünk ezt a legendás földi paradicsomot...

AZ ESŐERDŐ SZELLEMEI

Mit szólna, ha beutazhatná a világ legnagyobb védett esőerdejét? Ha olyan érintetlen természeti környezetben találhatná magát, ahol több állatfaj él, mint a Föld bármely más hasonló nagyságú területén? Ha láthatna egy kétméteres vidrát, amely a jaguárral is elbír? Mit szólna, ha találkozhatna az Esőerdő Szellemeivel?

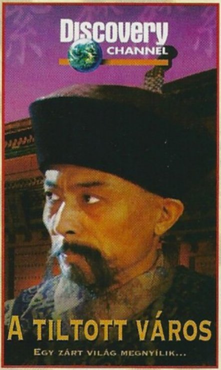

A VILÁG HÉT CSODÁJA

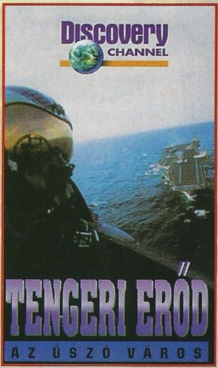
Ezek a fenséges és gigantikus építészeti remekművek még ma is ámulatba ejtik az embereket. A film készítői véghezvitték a lehetetlent: „újjáépítették" a csodálatos alkotásokat, és bemutatják nekünk a híres építmények történelemformáló szerepét.

A NÉGYRÉSZES FILM KÉT VIDEOKAZETTÁN JELENIK MEG.

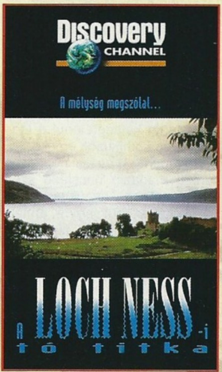
A TILTOTT VÁROS

A DISCOVERY Channel munkatársai elsőként filmezhették le a pekingi titokzatos „Tiltott Város"-t, a hatalmas kínai főváros szívét, amely hosszú ideig el volt zárva a külvilágtól...

TENGERI ERŐD

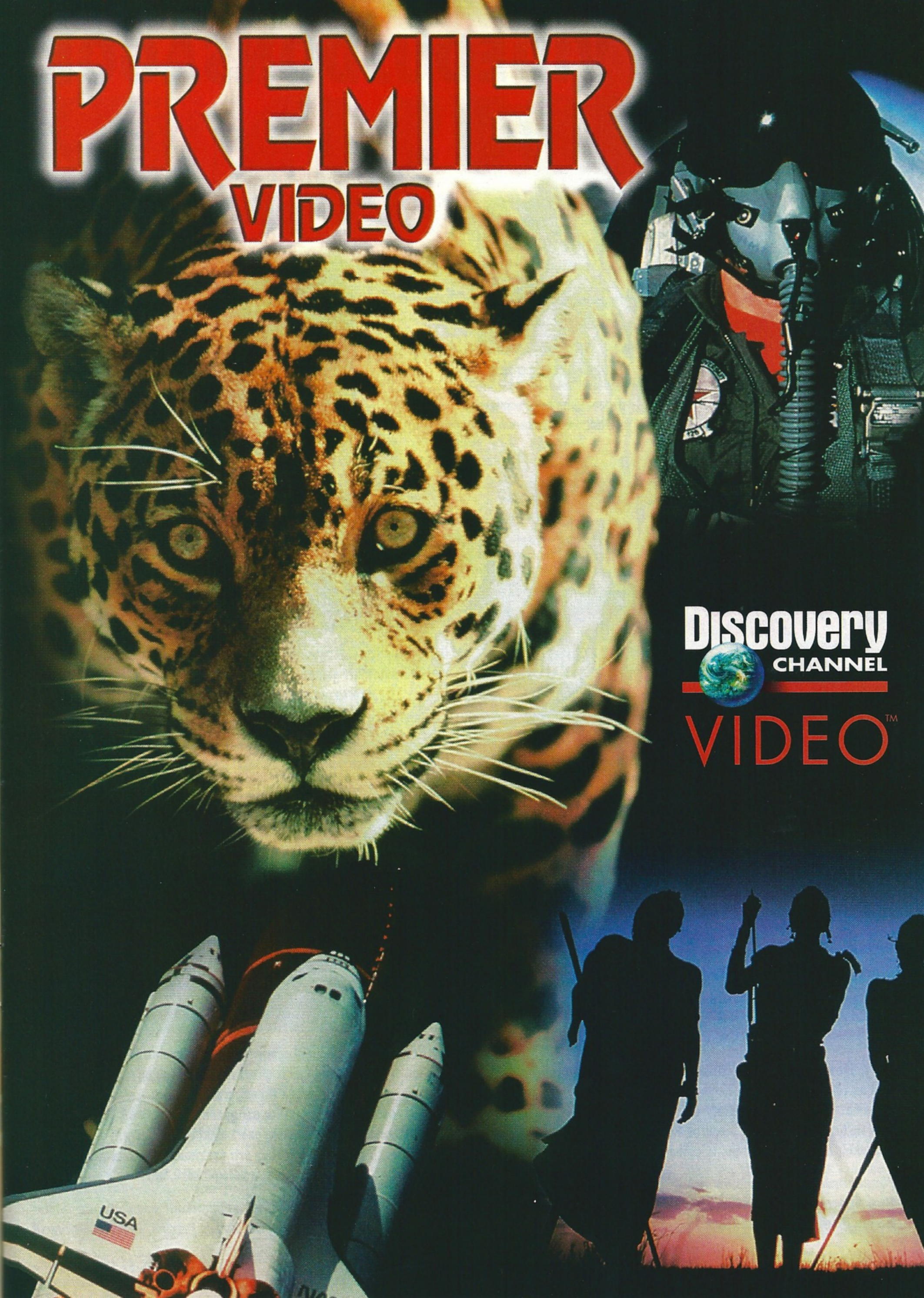
Szeretné tudni, melyik a világ legfurcsább, legkülönlegesebb városa? Segítünk: 300 méter hosszú, 24 emelet magas, 51 vadászrepülőt hordoz a fedélzetén, és ötezer ember úszó otthonául szolgál. A film bemutatja ennek a hatalmas úszó monstrumnak a csúcstechnológiáját és lakóinak mindennapi életét.

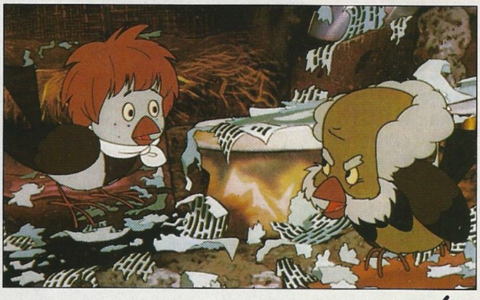
A LOCH NESS-I TÓ TITKA

Szakértők egy csoportja megpróbálja megoldani a tó rejtélyét. A legkorszerűbb számítástechnikát is igénybe veszik, hogy felfedjék Nessie „személyazonosságát", és elvigyék Önöket a titokzatos tó mélyére egy hátborzongató utazásra, melynek során megdöbbentő tényekre derül fény...

További információk: Premier Video • Telefon: 33-55-728, Tel./Fax: 33-55-729

PREMIER
VIDEO
Discovery
CHANNEL
VIDEO™
USA

JANUÁRI VIDEOÚJDONSÁGOK

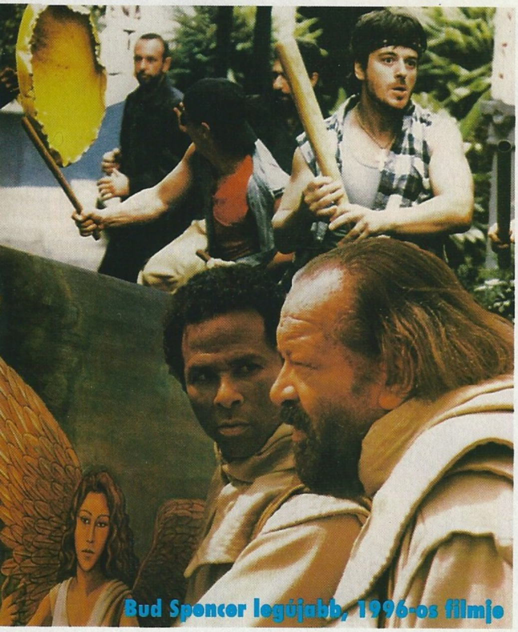
VILI, A VERÉB

A világszerte népszerű magyar rajzfilm videóváltozata januártól a tékák biztos sikere lesz.

Asterix

1997 januárjától Magyarországon is megkezdi hódító útját a mindenki által szeretett gallfalvai hős, Asterix, hogy sok kellemes percet szerezzen az igényes rajzfilmek rajongóinak.

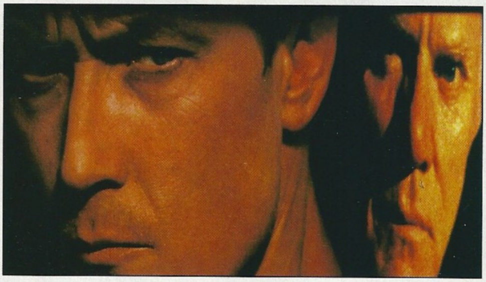
ŐRANGYALOK

Két szökevény rab Dél-Amerikában papnak öltözve egy eldugott kis faluban talál menedéket. A helybéliek régen várt egyházi vezetőkként fogadják őket. Az álpapok ezért kénytelenek szerepkörüknek megfelelően viselkedni és humoros kalandok során megvédelmezik a falu lakóit az őket terrorizáló, túlerőben lévő gengszterektől.

Főszereplők:
Bud Spencer, Philip Michael Thomas, Kabir Bedi, Richard Lynch

ASYLUM

Ha tudná, mi vár rá, azt mondaná: őrültség?

Nick Tordone tapasztalt titkosügynök, a megfigyelés mestere, aki a legélesebb szemű ellenség elől is el tud rejtőzni. Csak egyetlen ember van, akiben megbízik: dr. Frank Myers, a pszichiátere. Amikor azonban az orvos öngyilkos lesz, Nick azt gyanítja, hogy Frank talán mégsem önkezével vetett véget életének, ezért elhatározza, kideríti a halál okát. Azt teszi, amihez a legjobban ért: pszichopatának álcázza magát és beépül annak a klinikának a betegei közé, ahol Frank dolgozott...

PREMIER VIDEO

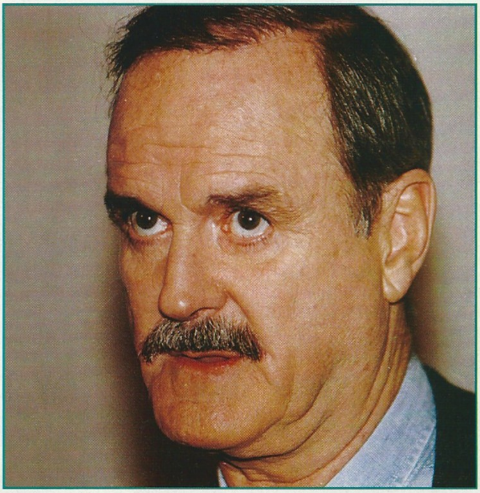
Színes, szinkronizált amerikai akció-thriller
Főszereplők: Robert Patrick, Malcolm McDowell

Premier Video 1025 Budapest, Szépvölgyi út 128. Telefon: 33-55-728, Tel./Fax: 33-55-729

A HAL NEVE MOST: CLEESE

Nyolc éve megettek egy halat, s ez a tett világsikert aratott. *Kevin Kline* Oscar-díjat kapott, *Jamie Lee Curtis* világsztár lett, akárcsak a nagy négyes másik fele, *Michael Palin* és *John Cleese* (alias Basil Waczak). A fergeteges négyes *A hal neve: Wanda* óta nem találkozott, most azonban hamarosan viszontlátható egy új komédiában, a *Fészkes fenevadak*ban. A film egy idilli angol állatkert történetét meséli el, amelyet bekebelez egy multinacionális cég, ahol az új tulajdonosok első dolga, hogy képtelenebbnél képtelenebb ötleteikkel saját haszonleső érdekeiknek megfelelően mindent átalakítsanak. Ez drámai és természetesen komikus bonyodalmak sorát eredményezi. A közelgő magyarországi bemutató alkalmából a film írója és egyik főszereplője, *John Cleese* tartott nemrégiben sajtótájékoztatót Budapesten, a Corvin Filmpalotában.

*

Fotóriporterek hada sorakozik élesre töltött Nikonokkal a Corvin bejáratánál, álmos újságírók kóvályognak az emeleten kávéra vadászva, fontosságuk tudatában tévések nyüzsögnek, láthatóan már órák óta, huzigálják a kábeleket, mérik a fényt, majd az egészet kezdik elölről. Tíz óra előtt tíz perccel elfogy a kávé, ebből sejthető, a sajtótájékoztató pontosan fog kezdődni. Amiben tulajdonképpen nincs is semmi meglepő. Egy angol urat várunk, én valahogy úgy képzelem, amolyan gyalog-galoppban érkezik majd, de nem. Egyszerűen csak megjelenik, profi-vidáman, mosolyog, mi is mosolygunk, majd megtapsoljuk *John Cleese*-t.

A harmincas–negyvenes korosztály még felfedezhette magának Cleese-t és társait, a fiatalabbak már örökölték a *Monty Python*-kultuszt, s úgy tűnik, korra, nemre való tekintet nélkül rajonghatunk értük még évtizedekig.

Cleese siet leszögezni: imádja megsérteni az embereket. (Ezt azonnal elhisszük neki.) Kedvenc szórakozása, hogy filmbemutatók alkalmával hosszan részletezi, milyen remek alakítást nyújtott Ő, és mennyire nagy csalódást okoztak a TÖBBIEK. Ettől aztán – meséli Cleese – komolyan megrendül a hallgatóság, főleg az amerikai. El sem hiszi, hogy valaki mennyire öntelt és goromba lehet. Majd egy idő múlva gyanakodni kezd a nép: ez a pasas viccel. (Gyanítom, egyes népek humorkultúráját, viccvénáját is így teszteli, most például a miénket. A terem vigyorog, okosak vagyunk és Cleese-trükköket ismerők. Ezt elégedetten nyugtázza.)

Mellesleg Cleese híres arról, hogy nagyon is figyel a közönség reagálására. A *Fészkes fenevadak* elkészülte után próbavetítéseken leste a hatást, s a közönség reakcióit látván, hallván újraforgatta a befejezést. Ezen senki sem csodálkozott, a nagy sikerű *A hal neve: Wanda* végét kétszer isd újra vették, mire elfogadhatónak találta. Cleese röviden összefoglalja munkamódszerét, amely a vicc és az azt követő nevetés viszonyának és hőfokának alapos tanulmányozására épül: ha hétfőn nem nevetnek, buta a közönség. Ha kedden sem, akkor rosszul adták elő. Ha pénteken sem, akkor rossz a vicc. Ilyen egyszerű.

Majd hízeleg egy kicsit a sajtósoknak: *Tudják, milyenek az angol újságírók? Vannak nálunk olyan emberek, akik semmilyen foglalkozásra nem alkalmasak, ezért az ilyeneket arra biztatják, ne munkanélküliek legyenek, hanem újságírók. Hát ilyenek. A németeknek például legalább egy picit érteniük kell ahhoz, amiről írnak. De nem tudom, miért is fecsegek erről maguknak...* (Dehogy nem tudja.) *Tessék még kérdezni!* (Csönd.) *Na ugye* – mondja elégedetten. – *Mindig ez szokott lenni.*

Persze, hogy kérdezgetnek, a műveltebbje ilyen-olyan angolsággal, és persze főleg a legendás filmek és Monty Python érdekli a népet. Miután meggyőződött róla, hogy igenis mély nyomot hagyott a sajtó jelenlévő képviselőinek kulturális fejlődésében, néhány kedves állatfajtáról beszél.

HALAK: Az alapállás az, hogy a halak tudnak lélegezni. Számára ez teljesen természetes. Ő is nagyon szeretne víz alatt lélegezni. Van három hal Angliában, akik tanítani próbálják. *Sokat gyakorolok* – bizonygatja –, *már három másodpercig tudok víz alatt lélegezni, kezdetben még csak két másodpercig bírtam, tehát nagyon nagy haladást értem el az elmúlt tizenöt évben.*

MADARAK ÉS PAPAGÁJOK: Vannak madarak, akik szintén lélegeznek a víz alatt. Őket nagyon irigyli. A döglött papagájt nagyon szerette. Még most is szereti. A döglött papagájt mindenki szereti. Pedig a döglött papagáj eredetileg használt kocsi volt, amit visszavisznek a szerelőhöz, mert nem működik, de valamiért nem ült a poén. Így lett belőle döglött papagáj, a szervizből meg állatkereskedés. (A blődliből meg egy frenetikus humorú és sikerű jelenet.)

A kérdések nyomán említést tesz harminc feleségről: *Mindig amerikai nőt veszek el, ez nálam elvi kérdés.* A foci EB-ről: *Nem sírtam a kihagyott tizenegyes látán. Költői igazságszolgáltatás, hogy nem Anglia nyerte az EB-t.* A filmezésről szólva megesküszik, hogy nem szeret forgatni, se játszani, mert nincs unalmasabb egy filmforgatásnál, de nem tud jobb pénzkereseti lehetőséget, ami ahhoz kell, hogy eltartsa magát, ha írni akar. Az írás a szenvedélye. A komédia világából nézve is tisztában van azzal, milyen nehéz mesterség. Első feleségével együtt írták a *Waczak szállót*, s minden egyes epizód megírása hat hetet igényelt. Normális esetben az írók hét napnál többet nem áldoznak ilyesmire. *A hal neve: Wanda* című filmhez tizenhat variáción át jutott el a befejezésig. A film bemutatója után ismét „pénzkeresésre” adja a fejét, méghozzá *Don Quijote* alakját ölti magára *Fred Schepisi* filmjében.

Hajszálpontosan negyvenöt percig szórakoztatja a hallgatóságot. Utána kioszt néhány autogramot, megigazítja nyakkendőjét és a buzgó tévések szobája felé veszi az irányt. Kezdi a műsort elölről.

Garamvölgyi Katalin

JOHN CLEESE FILMJEI A HAZAI VIDEÓTÉKÁKBAN:

Gyalog-galopp (Monty Python The Holy Grail, 1974) r.: Terry Gilliam *(Mokép Videókiadó)*

Brian élete (Monty Python's Life Of Brian, 1979) r.: Terry Jones *(Flamex Video–Odeon)*

Óraműpontossággal (Clockwise, 1986) r.: Christopher Morahan *(Mokép Videókiadó)*

A hal neve: Wanda (A Fish: Called Wanda, 1988) r.: Charles Crichton *(InterCom)*

Erik, a viking (Erik the Viking, 1988) r.: Terry Jones *(Videa)*

Lökött örökösök (Splitting Heirs, 1993) r.: Robert Young *(UIP–Duna Film)*

Maugli, a dzsungel fia (The Jungle Book, 1995) r.: Stephen Sommers *(Mokép Videókiadó)*

WINONA RYDER és a Boys

A *Boys* című legújabb videófilmben Hollywood egyik legnagyobb tehetségű fiatal színésznőjét láthatjuk viszont: Winona Rydert. E 24 éves lány kedvességével, ártatlanságával korábbi szerepeiben szinte mindenkit meghódított. Eddig két Oscar-jelöléssel büszkélkedhet. A legjobb színésznő kategóriában a *Kisasszonyok* című filmjéért jelölték, *Az ártatlanság korá*ban pedig a legjobb női epizódszereplő kategóriában találták nominálásra méltónak. Eddigi szerepei mind azt bizonyítják, milyen sokféle karaktert képes megformálni.

Az alábbi interjút a *Boys* című film forgatásának apropóján adta.

– Hogyan választották ki Patty szerepére? Egy hosszadalmas válogatás után esett önre a választás, vagy pedig eleve önre gondoltak a film készítői?

– Cochran (a rendező) elmondta nekem, mennyire nehéz helyzetben volt, amikor színésznőt kellett választania Patty szerepére. Szinte végig én voltam a legesélyesebb a szerepre, de meghallgattak rajtam kívül másokat is.

– A történet igazán nem nevezhető sem egyszerűnek, sem pedig szokványosnak. Hogyan sikerült mégis megbarátkoznia vele? Melyek voltak az első benyomásai a forgatókönyvről?

– Tudtam, hogy az eredeti novella mindössze nyolc oldalból áll, és az igazság az, hogy kíváncsi voltam, mit sikerült belőle kihozni. Emlékszem, amikor először elolvastam a forgatókönyvet, nagyon különösnek találtam. Olyan érzés volt, mintha egy naplót olvastam volna. Annyira valóságosnak tűntek a párbeszédek és az események, annyira természetesek voltak, mintha ez a sztori a valóságban is megtörtént volna. A forgatókönyv felkeltette annyira az érdeklődésemet, hogy megnéztem Cochran első filmjét is. Elmondta, mennyire zavarba ejtette, hogy semmit nem tudott leolvasni az arcomról a vetítés alatt, és attól félt, hogy nemet fogok mondani a *Boys*ra is. Végül azonban nem kellett csalódnia.

– Nagyon sokféle személyiséget formált meg eddigi pályafutása alatt is. Jó néhány idősebb színész is irigyelhetné azt a képességét, ahogyan a legváltozatosabb jellemeket sikerül életre keltenie. Amikor elkezdett felkészülni e szerep megformálására, volt-e olyasmi, ami nehézséget okozott?

– Nagyon érdekes ez a karakter, amit megformálok. Az eddigi szerepek többsége vagy jó volt vagy rossz. Ez a lány, illetve már majdnem nő, Patty egy ellentmondásos jellem. Alapvetően jó, aki rossz dolgokat csinál, maga sem tudja megmondani, hogy miért.

– A filmben igen közeli kapcsolatba került a másik főszereplővel, Lukas Haasszal. Milyen volt vele a közös munka?

– Először nem örültem, hogy Lukas Haast választották partneremnek. Az volt vele a baj, hogy a nézők többsége *A kis szemtanú*ban látta, amikor Lucas mindösszе nyolcéves volt. Lukas azóta megváltozott, felnőtt. Attól tartottam, hogy a belőle sugárzó rengeteg energia a legtöbb nézőt meglepi és taszítani fogja.

– Milyen érzés volt vele dolgozni? Jól kijöttek egymással?

– Nagyon jó volt vele dolgozni, hamar megtaláltuk a közös hangot. Először aggódtam a köztünk lévő hat év miatt, de a többiek biztosítottak arról, hogy ez külön feszültséggel fűszerezik, a filmet, és ettől az egész csak még jobb lett. Lukas végig nagyon együttműködő volt, és megvolt benne az a férfiasság, ami a meghitt szerelmi jeleneteket is hitelessé és kellemessé tette. Látszott rajta, és ezt ő is megerősítette, hogy Cochran rendező stílusa nagyon megkönnyítette az ő dolgát is.

Mr. Bean

Rowan Atkinson tv- és videófilmjei:

A komédiás (Visual Comedy) *(V.I.P. Art)*
Reflektorfényben Mr. Bean (Rowan Atkinson Special, 1994) *(V.I.P. Art)*
Mr. Bűn, a kapitány 1. (Black Adder Goes Forth, 1., 1990) r.: Richard Boden *(Best Hollywood)*
Mr. Bűn, a kapitány 2. (Black Adder goes Forth, 2., 1990) r.: Richard Boden *(Best Hollywood)*
The Thin Blue Line-sorozat (jön: PolyGram Video)

Mr. Beanként (1990–1996 között):

Mr. Bean bámulatos kalandjai (The Amazing Adventures of Mr. Bean) *(PolyGram Video)*
Kellemes kellemetlenségeket, Mr. Bean (The Exciting Escapades of Mr. Bean) *(PolyGram Video)*
The Terrible Tales of Mr. Bean *(jön PolyGram Video)*
The Merry Mishaps of Mr. Bean *(jön PolyGram Video)*
The Perilous Pursuits of Mr. Bean *(jön PolyGram Video)*
Unseen Bean *(jön hamarosan: PolyGram Video)*
Final Frolics of Mr. Bean *(jön hamarosan: PolyGram Video)*
The Best Bits of Mr. Bean *(jön hamarosan: PolyGram Video)*

Rowan Atkinson Játékfiljei

The Secret Policeman's Ball (1979)
The Secret Policeman's Other Ball (1982) r.: Julian Temple
Sohase mondd, hogy soha (Never Say Never Again, 1983) r.: Irvin Kershner *(Intervideo)*
A nagy balek (Tall Guy, 1989) r.: Mel Smith *(Flamex Video)*
Boszorkányok (The Witchess, 1992) r.: Nicholas Roeg *(InterCom)*
Bernard And The Genie (1992) r.: Paul Weyland
Nagy durranás 2. (Hot Shots, Part Deux, 1993) r.: Jim Abrahams *(Fox Video)*
Négy esküvő és egy temetés (Four Weddings And A Funeral, 1994) r.: Mike Newell *(Mokép Videókiadó)*
Az Oroszlánkirály (The Lion King, 1994) r.: Roger Allers, Rob Minkoff *(Buena Vista)* – eredeti szinkronhang

A szigorú tekintetű akcióhősök korában mind gyakrabban tapasztalhatjuk magunkon, hogy elfelejtünk nevetni. Legtöbbször magunk is vasöklű keménylegény-szerepekben tetszelgünk az efféle filmeket végignézve, és kínosan ügyelünk rá, hogy még csak el se mosolyodjunk. Ha műfajt váltunk, elővesszük kedvenc régi vígjátékainkat videókönyvtárunkból, hogy mosolygunk a kívülről ismert tréfákon, komikus helyzeteken. De bizony már nem tudjuk könnyesre nevetni magunkat.

Mint a legtöbb betegségre, erre is van gyógyír. Itt van például *Benny Hill* bármelyik showműsora, melyben a dundi humorista esetlenül szalad a nők után, és persze mindig rajtaveszt. És persze a *Monty Python*-féle abszurd humor is sokszor segít, bár *Gilliam*ék viccei az abszurd világgal való azonosulást feltételezik, arra meg nem mindenki vállalkozik.

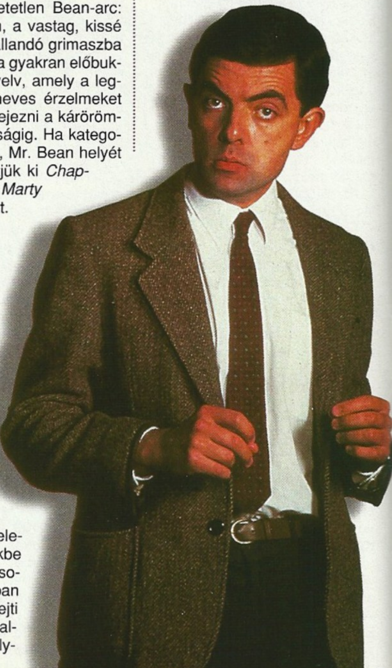
Sokkal „demokratikusabb" műfaja van az utóbbi évek talán legjobb angol humoristájának, *Rowan Atkinson*nak, akit immár az egész világon Mr. Beanként emlegetnek. A pályája derekán tartó, mindössze negyvenegy éves Atkinson régi receptek szerint építi fel műsorait, filmjeit: univerzális nyelvének fő titka, hogy nem beszél! *Charlie Chaplin, Buster Keaton* vagy *Stan és Pan* a némafilm-korszakban hatott ugyanezzel az egyetemes gesztusnyelvvel. Minthogy akkoriban csak zenei aláfestése volt a filmeknek, nekik mindent a mozgás és mimika segítségével kellett közölniük a nézővel. Mr. Bean beszélhetne, amennyit akar, de nem: Atkinson filmjeinek hatása is az egyedülállóan komikus jelenség, az abszolút főszereplő gesztusaiban keresendő. Atkinson, valamint szerzőtársai, mindenekelőtt *Richard Curtis* kitalálták ezt a csetlő-botló, kissé debil figurát, aki bármihez is nyúl, úgy megnevetteti nézőit, hogy egy idő után az oldaluk is belesajdul.

Már Mr. Bean, azaz Bab úr külleme is sok nevetést ígér: járása apró csípőficamot sejtet, de mindenképpen természetellenesen kacsázó; öltözködése az angol kishivatalnok karikatúrája – mindig ugyanaz a barna tweedöltöny és jellegtelen nyakkendő, amely fölött ott virít az összetéveszthetetlen Bean-arc: a dülledt szem, a vastag, kissé torz rajzú, és állandó grimaszba rándult száj, s a gyakran előbukkanó húsos nyelv, amely a legkülönbözőbb heves érzelmeket van hivatva kifejezni a kárörömtől a csalódottságig. Ha kategorizálni akarunk, Mr. Bean helyét félúton jelölhetjük ki *Chaplin, Hulot úr* és *Marty Feldman* között.

Vegyük például egyik legsikerültebb filmjét, amely a *Kellemes kellemetlenségeket, Mr. Bean* címet viseli: Atkinson-Bean, neves amerikai és francia elődeihez hasonlóan, a legképtelenebb helyzetekbe kerül: a karácsonyi epizódban például beleejti az óráját a hatalmas ünnepi pulykába, és addig-addig kutat az állat belsejében, míg a feje be nem szorul a hústömegbe. Képzeljük el az amúgy sem valami határozott fellépésű hőst egy óriási pulykával a fején, amint a lakásban bolyong, nekimegy minden falnak, és persze a szerelme is épp a legrosszabbkor állít be a karácsonyi ajándékkal! A másik, szállodai epizódban aztán se szeri, se száma a képtelen helyzetkomikumoknak, és ugyan előfordul, hogy olyan érzésünk van, mintha ilyet már láttunk volna azelőtt is, mégsem takarékoskodunk a könnyeinkkel Atkinson parádés játéka láttán.

Mr. Bean sikere osztatlan az egész világon. Anglia után meghódította Kanadát és az Egyesült Államokat, Atkinson tévéműsorait és videófilmjeit minden kontinensen milliók nézik. Rowan Atkinson egyébként már egy egész vitrint berendezhet különböző díjaival. Miután a hetvenes évek második felében önálló számokkal tűnt fel, és

főleg színházakban aratott szép sikereket, a BBC egyik humoros sorozatában végképp belopta magát a brit nézők szívébe. A műsorban szereplő dalparódiákat lemezen is megjelentették (platinalemez lett!), sőt könyvformában is kiadták. Atkinson pedig Montreux-ből Ezüst Rózsa díjjal térhetett haza, hogy ott a BBC Év Emberének válasszák. 1981-ben már önálló műsora van a West Enden, Londonnak abban a szórakoztató negyedében, ahol többnyire csak a már nagyon befutott humoristák kapnak ilyen lehetőséget. És mit tesz Isten: 1983-ban újabb díjat ítélnek neki a West End legjobb komikus szerepéért. 1988-ban emlékezetes Csehov-miniatűrökkel hódít meg újabb közönséget London színházi negyedében. De feltűnik a televízióban is Edmund Blackadder kapitányként, akivel az első világháborúban, a nyugati fronton történnek különös események (idehaza *Mr. Bűn, a kapitány* címmel az év elejének videóújdonsága).

Majd következik az HBO és az ITV számára készített *Mr. Bean*-sorozat. E figura 1990-ben született meg, s azóta hódít rendületlenül. Curtisen és Atkinsonon kívül *Robin Driscoll* tartozik még a szűk szerzői stábhoz. E műsorait már több mint kilencven országban figyelik – potyogó könnyekkel. Máig hét videókazettát és egy ráadást töltöttek meg Mr. Bean-attrakciókkal, s bizony nehéz a választás. Az Atkinsont csak a televízióból ismerők (egyedül Angliában tizennyolc millióan vannak ilyenek) is találnak rajtuk sok érdekességet, hiszen a videókon szereplő epizódok némelyike nem szerepelt egyik tévécsatorna műsorán sem. A Mr. Bean-videókazetták nem véletlenül állnak a ranglisták legelőkelőbb helyein: eddig mintegy ötmilliót(!) értékesítettek belőlük szerte a világon. E sorozatból kettőn már idehaza is jót nevethetünk a múlt év vége óta, s hamarosan jön a folytatás is: az elkövetkezendő hetekben, hónapokban a sorozat valamennyi darabja megjelenik közvetlenül a lakosság számára.

Atkinson 1955-ben Newcastle-ban született, és az ottani egyetemen, valamint Oxfordban tanult. Hogy jó villamosmérnök vált volna-e belőle, azt nem tudhatjuk. Az viszont biztos, hogy a színészi pálya jó választás volt. Atkinson azzal a rendkívüli képességgel van megáldva, hogy kevés gesztussal is sokat tud mondani. Játékmackójával, egy ollóval vagy éppen miniatűr Austinjával néhány másodperc alatt olyan komikus helyzetet teremt, amit mások hosszas viccelődéssel sem képesek elérni. Hangja (az úgynevezett Bean-speak) külön figyelmet érdemel: hol csak valami hörgés tör elő belőle, hol valami beszédhibás gyerek jut róla eszünkbe. Akinek megvan *Az oroszlánkirály* eredeti, angol nyelvű változata, meghallgathatja Atkinsont mint Zazut, Simba dadusát és Mustafa király egyik bizalmasát.

Mr. Bean-Atkinson már eddigi műsoraival is külön fejezetet képvisel a vígjátékok történetében. De a közönség hódolata nem csupán a nagy komikus művésznek szól. Az angol színész azon sztárok közé tartozik, akik teljesen egyesülnek szerepükkel és vigyáznak rá, nehogy összekeverhessük Mr. Beant Rowan Atkinsonnal, a magánemberrel. Életéről alig nyilatkozik néhány szót, s csak annyit tudhatunk róla, hogy *Sunetra* nevű szépséges feleségével él, két gyermek apja, imádja az autókat, és mindig kapható jótékonysági fellépésekre. Csoda-e ezek után, hogy egy kanadai szupermarketben ötezren gyűltek össze, hogy láthassák élő show-műsorát? Az egyik ott posztoló rendőr állítólag megjegyezte: a korábban szintén ott fellépő *Julio Iglesias* közel sem vonzott ekkora tömeget szerelmes dalaival.

Rowan Atkinson kisebb-nagyobb szerepekben játékfilmekben is szerepelt. Felismerhetjük őt a *Sean Connery*-féle James Bond-filmben *(Sohase mondd, hogy soha)*, láthattuk őt a *Nagy durranás 2*-ben, bizonytalan papként a *Négy esküvő és egy temetés*ben, s nemrégiben került a tékákba *A nagy balek,* melyben *Emma Thompson* és *Jeff Goldblum* partnere. Igazi műfaja azonban a helyzetkomikumokból épülő, a szó igazi értelmében vett „víg játék", melyben kisemberként kerül hétköznapi és nem mindennapi helyzetekbe, amelyeket szándékosan felnagyít és eltúloz. Így van mit nevetnünk rajta vagy egy kicsit talán magunkon is.

1995-ben a *The Thin Blue Line* paródiasorozatot készítette el a rendőrség munkájáról – melyet várhatóan idehaza is megismerhetünk majd videón. Azóta már készül a folytatása is, s már javában dolgoznak az első Mr. Bean egész estét betöltő játékfilm...

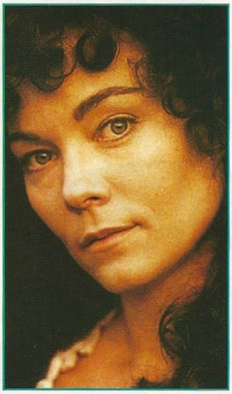
„A szó minden értelmében levette lábáról az alkotót..."

A verőfényes Kaliforniában, annak is a legdélibb szegletén, San Diegóban látta meg a napvilágot 1957. március 20-án, de az anyakönyvbe még a zengzetes Theresa Paup név került. Gyerekkorában állatorvos szeretett volna lenni. Aztán, ahogy az lenni szokott, minden másképpen alakult. Még csak hatéves, amikor apja veszi a kalapját és távozik. Véglegesen. Édesanyja ettől kezdve egyedül neveli. Theresa egész életét – és pályáját – végigkíséri a kétségbeesett sóvárgás az elvesztett édesapa után: élettársként és munkatársként is előszeretettel választ jóval idősebb, tapasztalt férfiakat. Tizenötéves és már nincs minden tapasztalat híján (az arrafelé igen sűrűn rajzó, különc divatfotósoknak áll modellt), amikor összehozza a sors egy „öreg" – huszonnyolc éves – pszichológussal. A szerelem olyan elsöprő, hogy egy évvel később a középiskolát is félbehagyja miatta. Szerencsére a fotómodellkedést nem, majd színileckéket is vesz és hirtelen elhatározással jelentkezik *Lee Strasberg* színészstúdiójába. Még ügynöke sincs és máris megvan az első filmszerep: a kor afféle szent szörnyetegeként tisztelt amerikai rendezőjének, *Elia Kazan*nak, Strasberg régi jó barátjának akad meg rajta a szeme, s így tizenkilenc évesen elképesztő sztárcsapat mellett debütálhat: *Robert De Niro, Jack Nicholson, Tony Curtis, Jeanne Moreau* és egy tucat híresség oldalán a *Scott Fitzgerald*-kultusz-regénytorzójából készült *Az utolsó filmcézár*ban. A stúdió nagyfőnökének *(Robert Mitchum)* lányát alakítja, akinek nincs más életcélja, csak hogy elcsábítsa apjának sztárproducerét *(Robert De Niro)*. Nemigen lehet elfelejteni a jelenetet, amikor lábát az íróasztalra helyezve kivillantja csábos combját, így emelve sorompót a húzódozó De Niro menekülésének útjába. Nem vagyok már kislány – bizonygatja szerepe szerint, ami szemmel láthatóan tény és való.

Keblek filmen és a Playboyban

Persze Theresa az első, aki bevallja, a kezdet azért elég rögös volt. *„Tinédzserkoromban kimondottan szótlan voltam és félénk. Bulikra se jártam, csak ha odabújhattam valaki mögé. Az osztálytársaim nem győznek álmélkodni, hogy színésznő lettem, hisz még attól is meghűlt az ereimben a vér, ha ki kellett állnom az osztály elé egy kiselőadásra."* De a kezdeti gátlásosság ellensúlyozására Theresának volt mit felvonultatnia: szőke hajzuhatag, smaragdzöld szemek, sugárzó ajkak: nem véletlenül méltatta úgy a Playboy, hogy ő a gondolkodó

Az ajánlat

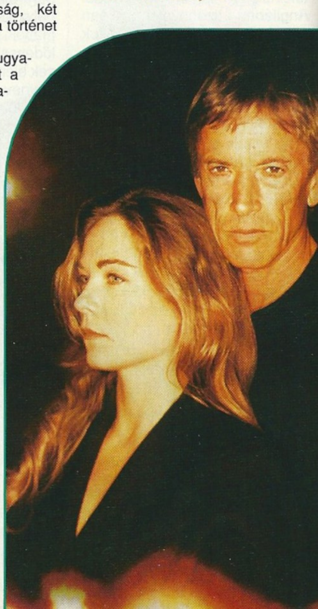
férfiak szexszimbóluma. S hogy szégyenlősségét már levetkőzte, azt az 1980. novemberi számban közreadott fotók bizonyították, sőt 1983 novemberében még repetát is adott...

Ennyi huncutság után jó, ha próbaidőre bocsátják az embert, s az már külön szerencse, ha *Dustin Hoffman* oldalán. Pedig ez következett: az 1978-as *Próbaidő* című Ulu Grosbard-filmben a bankrablótriót alakító „kis nagy" Hoffman, *Gary Busey* és *Harry Dean Stanton* voltak a partnerei. Az ügyeletes barátnő szerepében a film cselekményéhez csak mérsékelten volt köze, viszont az ágyban kicsit messzebb merészkedett, combján túl immár bájos keblét is kivillantotta.

Az első lépések mindig nehézkesek. Újabb két év kell az újabb filmhez – ám ekkor megtörténik a nagy találkozás! *Nicolas Roeg*, a neves brit filmes (ő fényképezte például *Truffaut 451 fok Fahrenheit* című munkáját *Richard Lester* és *John Schlesinger* több alkotása mellett, végképp úgy döntött, áttér a filmrendezésre. Túl volt már a *Ne nézz vissza!* című kiváló szupernaturális thrilleren és a rockzenész *David Bowie* főszereplésével készült, különös atmoszférájú *A földre pottyant férfi* című produkción, és most erotikus drámájához, a *Rossz időzítés*hez keresett hősnőt. Megtalálta! Theresa a szó minden értelmében levette a lábáról az alkotót: miután a munkán már túlvoltak, nemes egyszerűséggel besétált a rendező irodájába, talpig bundában, de nem igazán aláöltözve. A folytatás immár közismert: szerelem, boldogság, házasság, két gyerek... de ne ugorjunk a történet elébe!

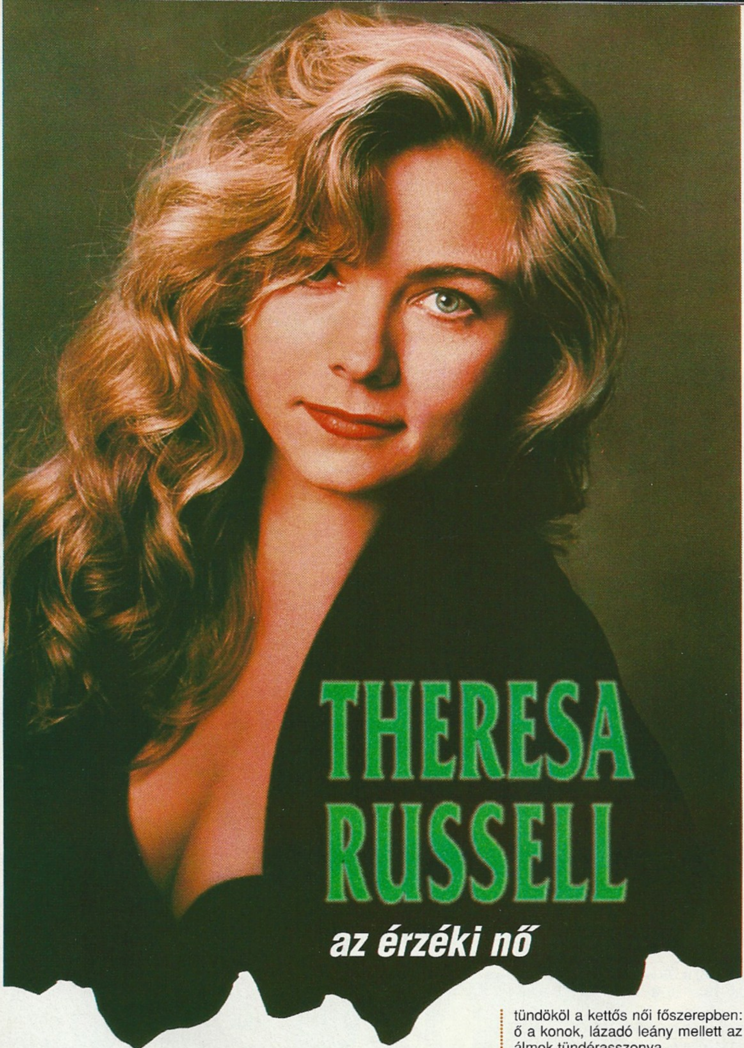
A *Rossz időzítés*ben ugyanis igazán testre szabott a szerepe: egy Bécsben tanuló cseh diáklányt alakít, akinek viszonya van egy jóval idősebb pszichológussal (a férfi ismét csak rockzenész: *Art Garfunkel*), s a végkifejlet: idegösszeomlás, erőszak, öngyilkosság. Hátborzongató a zárójelenet, amikor a pszichológus a több marék altatót nyelt, öntudatlan lányt levetkőzteti, s szinte próbababaként teszi a magáévá. Ez a szerep egyfajta lelki tisztítótűz volt a színésznő számára. *„Olyan volt, mintha kiűzték volna belőlem az ördögöt."*

A fentiek fényében érthető, ha kedvenc filmje *Az urtolsó tangó Párizsban*. Apahiányát figyelembe véve még inkább, hiszen egy

A galamb röpte – Scott Glenn-nel

1957 nevezetes év volt a film történetében.
Az Oscar-díjakat egy angol film söpörte be: a *Híd a Kwai-folyón*.
Ifjú rendezők próbálgatták oroszlánkörmeiket: *Stanley Kubrick (A dicsőség ösvényei), Louis Malle (Felvonó a vérpadra), Sidney Lumet (Tizenkét dühös ember)*, kismesterek váltak nagymesterré: *Ingmar Bergman (A nap vége), Luchino Visconti (Fehér éjszakák), Akira Kuroszava (Éjjeli menedékhely)*. A nagy öregek pedig lazítottak, így *Charles Chaplin (Egy király New Yorkban), René Clair (Orgonásnegyed)*; vagy éppen *Laurence Olivier (A herceg és a táncosnő)*.
Meghalt *Humphrey Bogart, Erich von Stroheim* és *Soós Imre*.
És megszületett jó néhány újabb csillag a filmművészet számára: így *Michelle Pfeiffer, Geena Davis, Melanie Griffith, Kelly McGillis*, és persze:

THERESA RUSSELL

az érzéki nő

idősödő férfi és egy fiatal lány szexuális fellángolásáról szól. Akárcsak másik kedvence, a *Sabrina* (persze a régi változat, *Humphrey Bogart* és *Audrey Hepburn* főszereplésével), ezt a filmet érzelmi gazdagságáért szereti. És fellelhető ez a motívum az *Elfújta a szél*ben is, amely minden alkalommal megríkatja.

A nászajándék: Marilyn Monroe

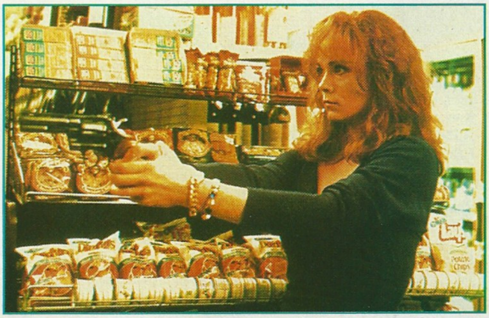
Érdemes kicsit kilépni az időrendiségből és külön szemügyre venni a férjével készített filmeket. *Nicolas Roeg*gel a *Rossz időzítés* után tíz év alatt még négy játékfilmet forgat, valamint az *Ária* című opera-szkeccsfilm egyik epizódját (ahol bajuszosan férfiszerepet alakít). A sorban az első film kicsit ki is lóg a többi közül: az *Eureka* (egy kaliforniai kisváros neve) tagadhatatlan erényei ellenére sem igazi Roeg-alkotás, hiányzik belőle a rendezőre jellemző szuggesztív deviancia. S bár a műfajilag nehezen besorolható filmben van minden: kincsvadászat, romantika, titokzatos bűntény, tárgyalótermi jelenet, s mindez több idősíkban, emlékképekkel teletűzdelve, a filmet inkább a sztár-szereplőgárda menti meg: *Gene Hackman* mint zsarnoki atya, *Rutger Hauer* mint kissé bohém kérő, valamint a pályája elején járó *Mickey Rourke* és *Joe Pesci* jól eltalált karakterszerepekben. És persze Theresa, aki tündököl a kettős női főszerepben: ő a konok, lázadó leány mellett az álmok tündérasszonya.

Nászajándékként (1985-ben esküdtek össze) a hálás férj jutalomjátékkal lepte meg: *A színésznő és a relativitás* című bravúros kamaradrámában *Marilyn Monroe*-t kelthette életre. Theresa végre bebizonyíthatta, hogy nem csupán szép, de jó színésznő: fantasztikusan lényegül át üresfejű, de teleszívű babucivá. A szereplőtársak: *Tony Curtis, Gary Busey* (az Einsteint megformáló *Michael Emil* kivételével) mind régi ismerősök. A *29-es vágány* viszont ismét embert próbáló feladat: egy elboruló elméjű háziasszonyt játszik, aki gyereklányként megszült fiának (vélt vagy valóságos) emlékével hadakozik, miközben az állandósuló házastársi perpatvaroknak egy konyhakés segítségével vet véget. A még pályakezdő *Gary Oldman* (a fiú) és a két blődli között átruccanó *Christopher Lloyd* (a férj) tökéletes partnernek bizonyult.

Az utolsó közös munka, az 1991-es *Rideg mennyország* megint misztikus téma, a megcsalt és – félig-meddig – meghalt férj *(Mark Harmon)* újraélesztése érdekében a bűnbánó feleség látomásait szeretné isteni csodává lényegíteni. A cím és a téma talán az alkotópáros addigi szerepmegosztásának (időleges?) kifulladását is jól érzékelteti. Theresa így jellemzi ezt a szerepkört: *„Leginkább érzéki, neurotikus nőalakokat játszottam. Szenvedélyesek... és a szenvedélyt megjeleníteni sokkal nagyobb kihívás, mint azt eljátszani, ha valaki csak áldozat."*

A fekete özvegy

Mindeközben persze nemcsak *Roeg* volt a világon, olyannyira, hogy a *Fekete özvegy* nyomán kikiáltották a nyolcvanas évek női sztárjának. Éppen túljutott a *Maugham* regénye nyomán, *Bill Murray* főszereplésével készült, vizuálisan szép, de jellegtelen *Borotvaélen* kudarca fölött érzett bánatán, amikor *Bob Rafelson (Öt könnyű darab, A postás mindig kétszer csenget)* felkérte a férjeit elemésztő sorozatgyilkosnő szerepére. A szokatlan tematika vonzó volt Theresa számára és teljes lelkesedéssel vetette magát munkába: jeges precizitással formálta meg az idősebb, vagyonos férfiakat mesterien behálózó, majd az esküvő után művészi tökéllyel likvi-

A bűn vonzásában

A prosti

Fekete özvegy

29-es vágány

dáló dermesztő szépséget. A nyomozónőt játszó *Debra Winger*rel alkotott kettősük különösen megragadt a nézők emlékezetében. „A végzet papnője" máig legemlékezetesebb filmszerepe.

Ezután újabb fontos, címével egész életművét jellemző film következik: *A bűn vonzásában*. Egy nyomozónőt alakít, akinek be kell épülnie a kábítószeresek közé – ám ha valaki tehetséges, félő, hogy a beépülés túl jól sikerül. S ami az újdonság: a film rendezője, *Sondra Locke* (*Clint Eastwood* egykori felfedezettje és felesége) végre női szemszögből tudja követni a kamerával. Nem is csoda, ha Theresa a következő filmjében, *Az igazság törvényé*ben, amelyet férfi rendezett – méghozzá *Michael Crichton* a *Kóma* rendezője, a *Jurassic Park* írója – a színésznő férfierényeket csillogtat: kirendelt védőügyvédnőként átveszi a nyomozást kissé málé ügyfelétől, a gyilkossággal gyanúsított volt rendőrtől *(Burt Reynolds)*, majd a záró képsorban saját kezűleg lövi le a valódi a tettest.

E két könnyebb műfajú film után ideje volt valami keményebbet is megpróbálni: a híres-hírhedt Russell/Russell-opus, a botrányfilmes *Ken Russell* rendezésében készült *A prosti* – műfajilag talán dokumentarista alkotás – vitathatatlanul legnagyobb szerepei közé tartozik. Talán érdemes e helyütt megismerni Theresa véleményét az erősebbik nemről: *„A férfiak ma is szeretik a nőket tárgynak tekinteni. Úgy sokkal kényelmesebb. Egy babával nincs gond, nem kell semmi érzelem, oadadás, elkötelezettség. ...ha kész van, annyit mond: viszlát, szivi."* A szakmabeliekről sincs jobb véleménnyel: *„A 9 és 1/2 hét hímsoviniszta szexfilm, amit azért csináltak a stúdióvezető nagyfiúk, mert túl majrésak, hogy bemenjenek egy igazi pornófilmre."*

Meztelen álmok

S ha Picassóéhoz hasonlóan Theresa pályája is korszakokra osztható, a Roeg előtti és Roeg alatti korszak után jött a máig is tartó Roeg utáni. Rögtön jelentős művel kezdi: *Steven Soderbergh (szex, hazugság, video)* kultikus filmjében, a megidézett íróhoz méltóan nyomasztó atmoszférájú *Kafká*ban játszik a címszerepet alakító *Jeremy Irons* oldalán. Ezután a BBC számára forgat: *A vér nem válik vízzé* című pszichológiai thrillerben egy ikerpár egyik tagját alakítja. *De Palmát* és *Cronenberg*et idéző csavar: miután egyikük meghal autóbalesetben, a másik úgy érzi, testvére őbenne éled újjá. *Aljas szándékkal* című filmje még nagyobb klasszikustól koppintotta az alapötletet: az *Idegenek a vonaton* című *Hitchcock*-film mintájára két idegen – hogy kifogástalan legyen az alibijük – gyilkosságot cserél.

S az utóbbi évek termése: két akciófilm. *A galamb röpte* jól megcsinált, *Nikita* típusú házi feladat egy kiugrott szuperügynöknőről, akit követnek a múlt árnyai, az *Egyes számú közellenség* pedig a hírhedett Ma Barker figuráját idézi fel, aki családjával Bonnie és Clyde módjára tartotta rettegésben a századelőn fél Amerikát. Legújabb filmjében még messzebb kirándul, egy újabb műfaj keretében: *Az ajánlat* kosztümös film, a kétszáz évvel ezelőtti Íroszágba röpíti vissza a nézőt. S hogy bonyodalom is legyen: az ajánlat természetesen tisztességtelen, s aki teszi: *Patrick Bergin* – bizonyítottan nem a férjek gyöngye. (Lásd: *Egy ágyban az ellenséggel.)*

No persze a szép Therését nem kell félteni. Egyáltalán: ő maga fél

valamitől? *„A filmezés előtt gyakran elfog a szorongás és ilyenkor mindig visszatér egy álom: meztelenül jelenek meg a forgatáson, és mindenki máson ruha van. Nem tudom, milyen jelenet következik, pedig én jövök, de dunsztom sincs az egészről. Csak azt tudom, hogy nincs rajtam semmi és nem tudom, miért."*

S vajon vágyik valamire? Igen, egy westernre. *„Az lenne a legjobb. Mindennap felpattannék a lovamra és azt mondanám: Takarodjatok! Ez az én földem!"*

Lajos Géza

Theresa Russell játékfilmjei:

Az utolsó filmcézár (The Last Tycoon, 1976) r.: Elia Kazan *(MTV)*
Próbaidő/Kiszámított percek (Straight Time, 1978) r.: Ulu Grosbard *(HBO/Intervideo)*
Rossz időzítés (Bad Timing, 1980) r.: Nicolas Roeg *(HBO)*
Eureka (Eureka, 1981) r.: Nicolas Roeg ***(Intervideo)***
Borotvaélen (The Razor's Edge, 1984) r.: John Byrum *(Mokép Videókiadó)*
A színésznő és a relativitás (Insignificance, 1985) r.: Nicolas Roeg *(Mokép Videokiadó)*
Fekete özvegy (Black Widow, 1986) r.: Bob Rafelson *(Guild)*
Ária (Aria, 1987) epizódrendező: Nicolas Roeg *(HBO)*
29-es vágány (Track 29, 1988) r.: Nicolas Roeg *(Vico)*
Az igazság törvénye (Physical Evidence, 1989) r.: Michael Crichton *(Zoom)*
A bűn vonzásában (Impulse, 1990) r.: Sondra Locke *(Intervideo)*
A Prosti (Whore, 1991) r.: Ken Russell *(Csak moziban: Constantin Film)*
Rideg mennyország (Cold Heaven, 1991) r.: Nicolas Roeg *(VIT Video)*
Kafka (1992) r.: Steven Soderbergh
Thicker Than Water (1993) r.: Marc Evans
Aljas indokból (Trade Off, 1994) r.: Andrew Lane *(V.I.P. ART)*
A galamb röpte (Flight of the Dove / The Spy Within, 1994) r.: Steve Railsback *(Fórum Film)*
Public Enemy #1 (1995) r.: Mark L. Lester
AZ AJÁNLAT (The Proposition, 1996) r.: Strathford Hamilton *(Mokép Videókiadó)*

VIDEOPREMIER

J A N U Á R 16.

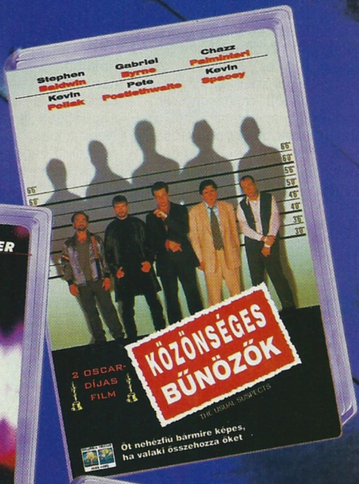
STEPHEN BALDWIN ABRIEL BYRNE CHAZZ PALMINTERI
KEVIN POLLAK PETE POSTLETHWAITE KEVIN SPACEY

KÖZÖNSÉGES BŰNÖZŐK

THRILLER

KETSZERES OSCAR-DÍJAS FILM

A rendőrség öt kisstílű bűnözőt gyűjt be egy fegyveres rablás után. A rablók nem tudják, miért kerültek közös zárkába. Nem is sejtik, hogy az alvilág császárának, a legfélelmetesebb, leggonoszabb, de még sosem látott maffiavezérnek tervei vannak velük. Különleges és veszélyes küldetésre kell indulniuk, ami lehet, hogy nem is létezik. Vagy nem úgy, ahogy ők képzelik…

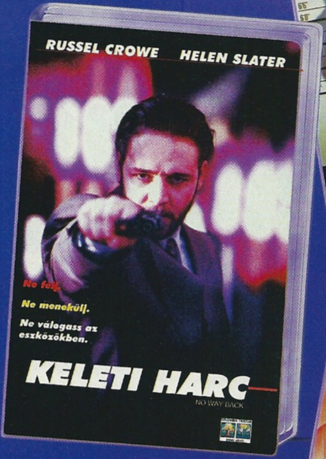
RUSSEL CROWE HELEN SLATER

KELETI HARC

AKCIÓ

Ne félj. Ne menekülj. Ne válogass az eszközökben.

Zack Grant az FBI maffiaellenes osztagának különleges ügynöke. Egy véres leszámolás után a maffia, rettegett távol-keleti testvérszervezete, a Yakuza és a Szövetségi Nyomozóhivatal is azt hiszi, hogy Zack tervelte ki a gyilkosságokat, és üldözőbe veszik a magányos ügynököt. Mindenki mindenki ellen háborúzik, és egyik résztvevő sem válogat az eszközökben.
Zack menekülése során egy repülőgépen találja magát az egyik japán bandavezérrel és egy ártatlan stewardess-sel. Hárman indulnak tovább, bár nem tudják, ellenségek-e vagy barátok…

SHIRLEY MacLAINE RICKI LAKE BRENDAN FRASER

AZ ÁRNYÉKFELESÉG

ROMANTIKUS VIGJÁTÉK

Van, hogy igazak a mesék.
Csak a mesehősök hazudósak.

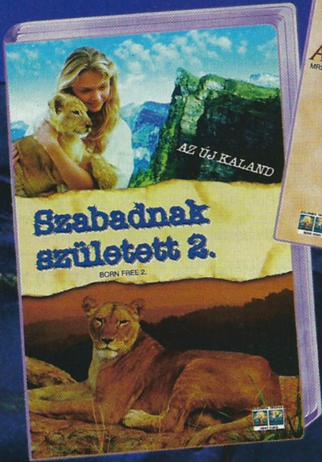
Connie magányos és leányanya. Egy vonatbaleset után összetévesztik egy milliomos özvegyével, és ő váratlanul belecsöppen az arisztokraták elegáns, gondtalan és kissé kiismerhetetlen világába.
Nem tudja, mit tegyen: hagyja, hogy másvalakinek higgyék, mint aki valójában, és tejben vajban fürösszék, vagy valljon be mindent őszintén, és menjen újból világgá?
Mielőtt dönteni tudna, színre lép néhány fiatalember: az egyik leleplezné, a másik megzsarolná. Néhány lövés is dörren, és teljessé válik a felfordulás. A végére, azért minden kiderül. Reméljük, a jók nyerik el jutalmukat…

SZABADNAK SZÜLETETT 2.

AZ ÚJ KALAND

Egy nagyvárosi család váratlanul kénytelen Afrikába költözni. New York után a dzsungel tartogat számukra néhány meglepetést. De szerencsére új otthonukban is megtalálják azt, ami igazán érdekli őket.
Illetve az találja meg a családot. Egy szelíd kisoroszlán és ők örökbe fogadják egymást. Ám örömük nem tarthat sokáig: az oroszlán egyre nagyobb, állatkertbe kell küldeni. Hacsak nem sikerül igazi vadállattá nevelni, hogy visszatérhessen valódi otthonába, a dzsungelbe…

COLUMBIA TRISTAR HOME VIDEO

KERESSE A VIDEOTÉKÁKBAN!

INTERCOM INTERCOM

Forgalmazza: *InterCom Kft. Budapest 1145, Bácskai u. 28-36. Tel: 467-1-467, Fax: 252-2736, e-mail: video@intercom.hu*

Az igazi Beethoven

HALHATAT

Mindezt *E. T. A. Hoffmann* írta *Ludwig van Beethoven* művei kapcsán. A zeneszerzők életét bemutató filmek is a részben lehetetlenre vállalkoznak, amenynyiben a tehetség mibenlétét és a kimondhatatlant kutatják. Sikerük titka mégis az, hogy erősen foglalkoztat bennünket, hátha a szerelem és a politika szövevényei, a szegénység és gazdagság, a siker és magány fordulópontjainál megtalálhatjuk a művek mögött rejtőzködő embert. Többnyire nagyszabású alkotások ezek, amelyek elsősorban a zene erejével, a tömegjelenetekkel és a filmezhető szépség segítségével hatnak ránk, azzal, hogy megpróbálják kamerákkal rabul ejteni a megfoghatatlant.

A nagy zeneszerző mellett rendszerint jelen van egy társ. Éteri, nemes világba visz bennünket a *Minden reggel* című francia film, melyben egy muzsikus-zeneszerző, a király kegyeltje az, akinek visszaemlékezése nyomán megismerjük egykori tanítója, *Saint Colombe*, a világtól visszavonult mesterének történetét. *Gérard Depardieu* játssza az öreg mesélőt, míg a megelevenedő történetben fia, *Guillome* ugyanőt fiatalon.

Magyarországon a televízióban vetített Chopin-filmben, az *Impromptu*ban (1991) a *Hugh Grant* alakította beteg, gyenge *Chopin* mellett mindvégig ott áll barátja, *Liszt Ferenc.* (A film érdekessége, hogy itt játszott először együtt *Emma Thompson* és *Hugh Grant.*)

E történetépítésnek a klasszikusa azonban *Milos Forman Amadeusa* (1984), mely *Peter Schaffer* drámája nyomán *Mozart* és kortársa, *Salieri* küzdelmét mutatja be: a középszerűség és a zsenialitás találkozását a középszerűség szempontjából elmesélve, amerikai szuperprodukcióban, a nem tősgyökeres amerikai rendező víziója szerint.

A tizenegy Oscarra jelölt és nyolc aranyszobrocskát be is gyűjtő remek film máig fájó hiánycikke a magyar videótékáknak.

Tíz évvel az *Amadeus* után készült, a kilencvenes évek vállalkozása a Beethoven titkainak nyomába eredő, felépítésében egy nyomozás logikáját követő film, a *Halhatatlan kedves* (Immortal Beloved, 1994). A zeneszerző halála után Anton Schindler, a zenész, aki barátja, egy időben titkára, később első életrajzának írója volt, a zeneszerző végakaratában Halhatatlan kedvesnek nevezett örökös felkutatására indul. A Halhatatlan kedvest a zenetörténet is számon tartja. Három neki szóló levél maradt fenn. *„Beethoven a hónapot és napot feltüntette, az évet azonban nem. ... A címzett személye nem tisztázott”* – írja az Encyclopedia Britannica. Az eltitkolt szerelmet nyomozó, félreértésekre és titkokra bukkanó, alapvetően szenvtelen, viszont akkurátusan nyomozó, talán titokban végtelenül féltékeny férfit kísérve egy élet mozaikdarabkái rakhatók össze. *„Nincs két olyan Beethoven-életrajz, amely egyetértene a Halhatatlan kedves személyét illetően”* – állítja a film rendezője, Bernard Rosé. *„Az én megoldásom eltér az életrajzokban találhatóktól”* – teszi hozzá.

A zeneszerző életének eseményei szerelmei visszaemlékezései nyomán elevenednek meg. *„Ti emberek, akik azt mondjátok, hogy rosszindulatú, makacs és embergyűlölő vagyok, milyen nagyon tévedtek”* – írta Beethoven. *Gary Oldman* alakítja *(Drakula, Romeó vérzik, Leon, a profi)* a zeneszerzőt, akit magányában, illetve a tömegben, az emberektől lassan elszigetelődni látjuk, hol a süketség hagyta értelmetlen zajban, hol a csak általa hallható zenével körülölelve. A színész számára a szerepre való felkészülést inkább a zenehallgatás, mint az életrajzok tanulmányozása jelentette. *„Gary megkérdezte, melyik életrajzot ajánlom neki. Azt feleltem, csak a zenével foglalkozzon”* – emlékezik a rendező.

A Gary Oldman-féle Beethoven titka, keresztje, hogy nem hall, és abban áll gonoszsága, hogy ennek ellenére folyamatosan beszél az emberekhez. *„Eleinte az ember majdnem elhiszi, hogy Beethoven hall. Egy ideig valóban sikerült is megtévesztenie az embereket”* – írja le a főszereplő az alaphelyzetet. Ha a néző akarja, akkor számára ez a kommunikáció egyfajta rejtvény. Gondolkodnunk kell, hogy rájöjjünk, vajon a férfi, aki beszél, mennyit ért a válaszokból, és mennyit akar tudni egyáltalán. A félreértés és a beteljesületlen boldogság története így a meghiúsult kommunikációé is. Ennek másik oldala a nagy műveit már süketen alkotó zeneszerző története, aki a színpadon állva nem hallja sem az őt elutasító hallgatóság kiabálását, sem később a Kilencedik szimfóniát fogadó ujjongást.

A korabeli társadalmat megdöbbentette az a különbség, amit Beethoven zenéje és a férfi természete között láttak. Páratlan módon volt kora zenei életének meghatározó egyénisége annak ellenére, hogy betegsége miatt előadóként, karmesterként már nem szerepelhetett. Nem házasodott meg, bár a nők kedvelték, életének magányos időszakát pedig különösen beárnyékolta, hogy unokaöccse gyámjaként kudarcot vallott, a fiatal fiúval minden szeretete ellenére rettenetesen megromlott a kapcsolata. Ez a kicsinyes, goromba, boldogtalan, bolond ember írja ezt a zenét? – kérdezhették a kortársak megbotránkozva.

A film azonban vissza tudja fordítani az idő kerekét, vissza tudja adni a szereplőknek a fiatalságukat, igazságot szolgáltat a megtalált Halhatatlan kedvesnek, miközben az egész élet szenvedésével írt zenét mint győztest mutatja be.

Vizi Katalin

Impromtu

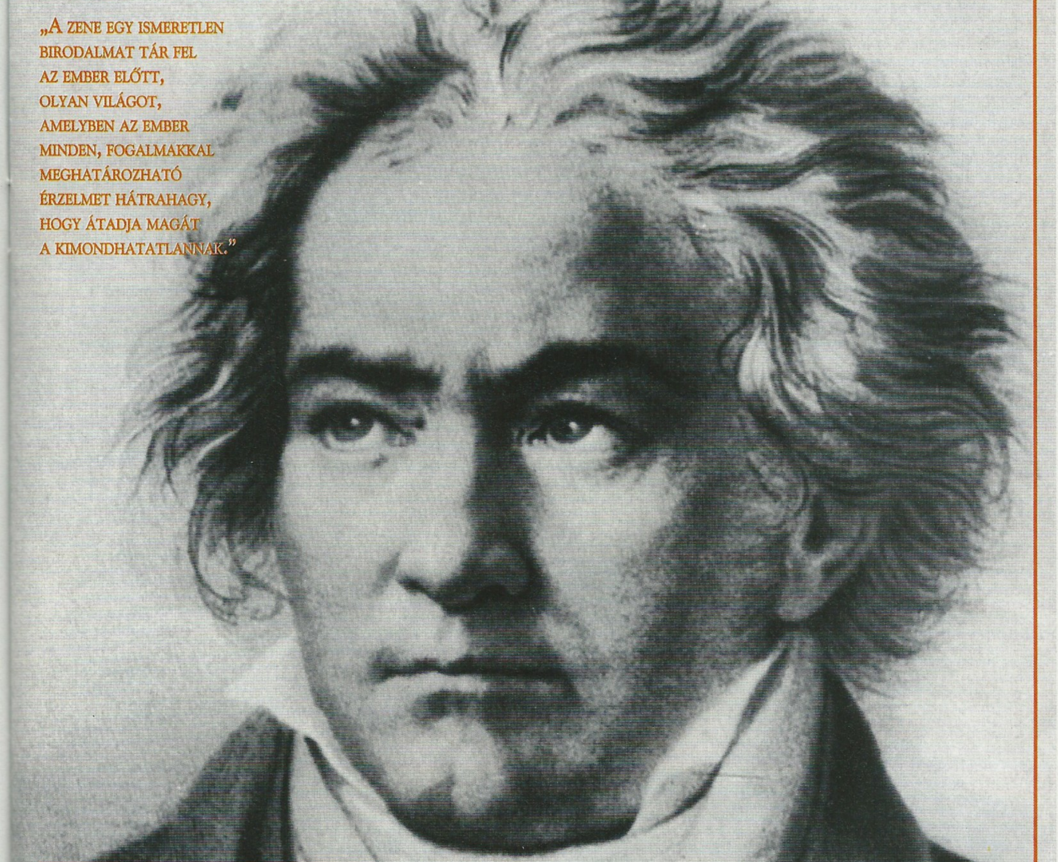
Halhatatlan kedves

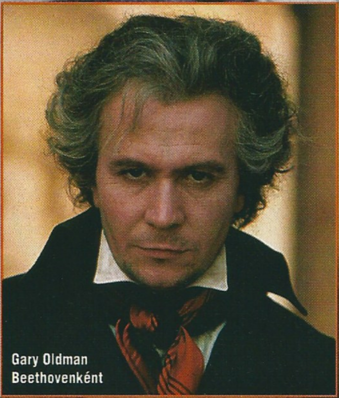
KOMOLYZENÉSZEKRŐL, ZENESZERZŐKRŐL SZÓLÓ FILMEK:

Lisztománia (Lisztomania, *1975*) r.: Ken Russell *(Intervideo)*
Amadeus *(1984)* r.: Milos Forman
Minden reggel (Tous les matins du monde, *1991*) r.: Alain Corneau *(Odeon–Flamex)*
Zenekari próba (Provfa D'Orchestra, *1979*) r.: Federico Fellini *(Odeon)*
Impromtu *(1991)* r.: James Lapine *(tv)*
Találkozás Vénussszal (Meeting Venus, *1991*) r.: Szabó István *(InterCom)*
Halhatatlan kedves (Immortal Beloved, *1994*) r.: Bernard Rose *(Columbia TriStar)*

LAN KEDVES

„A ZENE EGY ISMERETLEN BIRODALMAT TÁR FEL AZ EMBER ELŐTT, OLYAN VILÁGOT, AMELYBEN AZ EMBER MINDEN, FOGALMAKKAL MEGHATÁROZHATÓ ÉRZELMET HÁTRAHAGY, HOGY ÁTADJA MAGÁT A KIMONDHATATLANNAK."

Gary Oldman Beethovenként

Brunszvik Teréz a Halhatatlan kedves?

A zenetörténet egyik legjelentősebb alakja, Ludwig Van Beethoven 1770-ben Bonnban született. Fiatalságát szülővárosában töltötte. 1792-ben költözött Bécsbe, ahol többek között *Salieri*nél és *Haydn*nál tanult. 1795-ben kezdte meg nyilvános zongoraművészi szerepléseit és adta ki első művét. Főúri pártfogói, melyek közül néhányuk egyben tanítványa is volt, hosszú évekig gondtalan életet nyújtottak számára. Bécsi sikerei után művészi körútra indult. Többek között Berlinben, Drezdában, Prágában, Pozsonyban lépett fel, s az 1800-as esztendőben Budán is adott hangversenyt. 1800-ban és 1801-ben vendégeskedett a Brunszvik-család martonvásári birtokán. Feltehető, hogy *Brunszvik Teréz* a címzettje a mester Halhatatlan kedveshez írott leveleinek. Élete további érdekes magyar vonatkozása, hogy 1807-ben Kismartonban mutatta be C-dúr miséjét.

Beethoven a bécsi klasszicizmus legszuggesztívebb mestere. Élete során kilenc szimfóniát s számtalan egyéb zenekari művet írt: közöttük tíz nyitányt (a leghíresebbek az *Egmond-*, a *Leonóra-* és az *István király-nyitány*), öt zongoraverseny, egy hegedűverseny fűződik nevéhez. Harminckét szonátát írt zongorára (közülük az egyik legnépszerűbb az *Appassionata*), hegedűszonátái közül a leghíresebbek közé tartozik a *Kreutzer-szonáta*. Egyetlen operája a *Fidélió*.

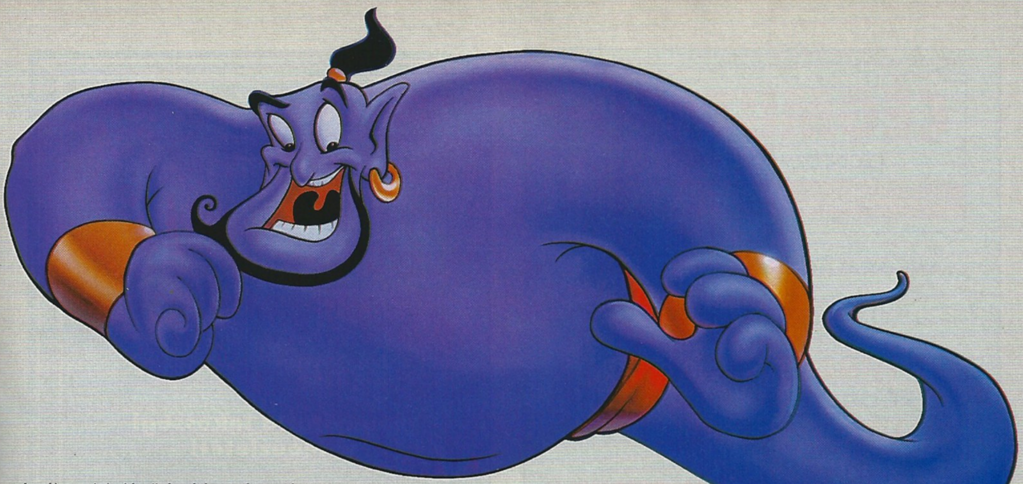
1800 körül kezdődő fülbaja egyre súlyosbodott és 1808-ban hallásának romlása már lehetetlenné tette hangversenyezéseit, s csökkent keresete is. 1818-tól már teljesen süket volt, visszavonultan élt, és megszakította arisztokrata kapcsolatait. 1825-ben krónikus májbaja kezdett elhatalmasodni szervezetén, s 1827. március 24-én halt meg.

ÚJRA ITT VAN
Aladdin!

Aladdin nemcsak a könyvek lapjairól hódította meg a világot, hanem a mozikban és milliónyi videókazettán is beférkőzött a gyermekszívekbe. Walt Disney 1992-ben készült egész estés rajzfilmjét öt Oscar-díjra jelölték, melyek közül kettőt meg is kapott (a legjobb betétdal és a legjobb filmzene kategóriákban).
Magyarországon 1993-ban kezdték vetíteni a mozik az utóbbi évek egyik legsikeresebb rajzfilmjét, s ahogy az várható volt, az óriási siker nem maradt el.
Csaknem félmillióan látták a Walt Disney remeklését; a film kedves kis szereplőinek figurái megjelentek a gyerekszobák falain, majd az 1994 őszi magyarországi videópremiert követően hetvenezren vásárolták meg csemetéiknek (és maguknak?) a kazettát. Az első Aladdin-filmet az Egyesült Államokban követte a csak videóra szánt második rész, a *Jafar visszatérése*, melyben Aladdin és Jázmin hercegnő szerelme kerül veszélybe.
Azóta elkészült az újabb folytatás, az *Aladdin és a Tolvajok Fejedelme,* mely most juthat el videókazettán a magyar otthonokba. Kell-e mondanunk: a főszereplőn és a csodálatos Jázmin hercegnőn kívül ismét találkozhatunk a palack szellemével, Dzsinnel (*Robin Williams* kölcsönözte hangját az eredeti angol verzióban), Jágóval, a hóbortos papagájjal, Abuval, a csibész kismajommal, valamint az Aladdint segítő repülő varázsszőnyeggel, de rajtuk kívül új ismerősökre is szert tehetünk a keleties mese új folytatását nézve: megjelenik Cassim, Aladdin apja, aki persze nem más, mint maga a Tolvajok Fejedelme, valamint Saluk, a gonosz rablóvezér.

De vessünk egy pillantást közelebbről is a vadonatúj történetre. Nos, Aladdin ezúttal házasodni szándékozik. Jázmin hercegnő azonban csak elvben tud „igent" mondani, ugyanis mielőtt a fiatalok esküvői ceremóniája véget érne, megjelenik – hatalmas elefántcsorda kíséretében és Saluk vezetésével – az Ezeregy éjszakából jól ismert Negyven Rabló, akik csodás jogar, illetve a mindent arannyá változtató szobor, Midász Keze után kutatnak. S ahogy ez keleti meserablóéknál lenni szokott, feldúlják a szultáni palotát. Aladdinnak persze több se kell, űzőbe veszi a gonoszokat, és ezernyi különféle kaland után megérkezik a Tolvajok Fejedelme elé. Cassim az, akiről az is kiderül, nem más, mint Aladdin elveszettnek hitt édesapja. A film végére a titokzatos szobor rejtélyére is fény derül, és általában: minden leendő kedves néző felkészülhet egy kiadós happy endre.
De addig is, míg Aladdinék kalandjainak vége szakad, az izgalmas mesén kívül gyönyörködhetünk az öt új betétdalban is, melyek közül talán a *There is a Party Now in Agraba* ígérkezik a legnagyobb slágernek. Aladdin énekhangja ezúttal is *Brad Kane*, aki az *Evita* és a *Grease* Broadway-előadásain alapozta meg népszerűségét, s a zeneszerzők szintén nem változtak a *Jafar*-epizód óta: a Broadway-tapasztalatokkal rendelkező *David Friedman* és *A kis hableány*nyal már a Disney számára bizonyított *Kevin Quinn*, valamint *Randy Petersen.*
Az *Aladdin*-filmek készítői számára magától értetődő feladatnak tűnt e harmadik rész elkészítése, hiszen a nézők már nagyon várták a két rokonszenves hős egybekelését. Logikus fordulat tehát, hogy Aladdin, aki korábban azt hitte, nincs családja, a mostani folytatásban szülőt és házastársat egyaránt találjon magának. Az sem kétséges, hogy a film alapüzenete az, hogy a család, a szeretet és a béke sokkal nagyobb értékek a szobor képviselte anyagi értékeknél. Aladdin és Jázmin csak e legfontosabb életértékeket megtalálva juthatnak el céljukhoz – sugallják a film alkotói.

Az új produkció elkészítése négyszáz filmszakember kétévi erőfeszítése! A munkálatokat *Tad Stones* producer/rendező irányította, aki igen nagy tudatossággal komponált meg minden egyes kockát. Nagy szerepet juttatott például a kifejező és hatásos fényeffektusoknak: a barlangbeli Saluk–Aladdin-küzdelemben például a vörös és a kék képezi a két alapszínt, jól érzékeltetve a jelenet drámaiságát. Stones és munkatársai a szellem animációját szintén *Robin Williams* hangjára építették fel. Különleges kihívás volt az animátorok számára Cassim eddig ismeretlen alakjának megformálása is. Hiába ő a Tolvajok Fejedelme, magas termetével, jóképűségével, s talán a sötét hajába vegyülő szürke szálakkal azonnal rokonszenves lesz a néző számára. Stones egy angol színészben, *John Rhys-Davies*ben találta meg a megfelelő hangot kölcsönző művészt Aladdin apjának szerepéhez. A feladatok közé tartozott az is, hogy a néző érzékelhesse a finom külső hasonlóságot apa és fia között. A forgatókönyv pedig azt kellett, hogy érzékeltesse, mekkora utat tett meg Jázmin hercegnő és kedvese azóta, hogy először találkozott velük a közönség. Jázmin egy palota falai között nevelkedett gazdag lányból lett ifjú arája a valamikori egyszerű utcai tolvajnak.

Ma már egy érett Aladdin áll előttünk. A büszke szultán a fiatalokhoz hasonlóan nagy változáson kellett hogy átmenjen: eleinte hallani sem akar a frigyről, idővel azonban meggyőződik róla, hogy lánya egy arra érdemes fiatalemberbe szerelmes.

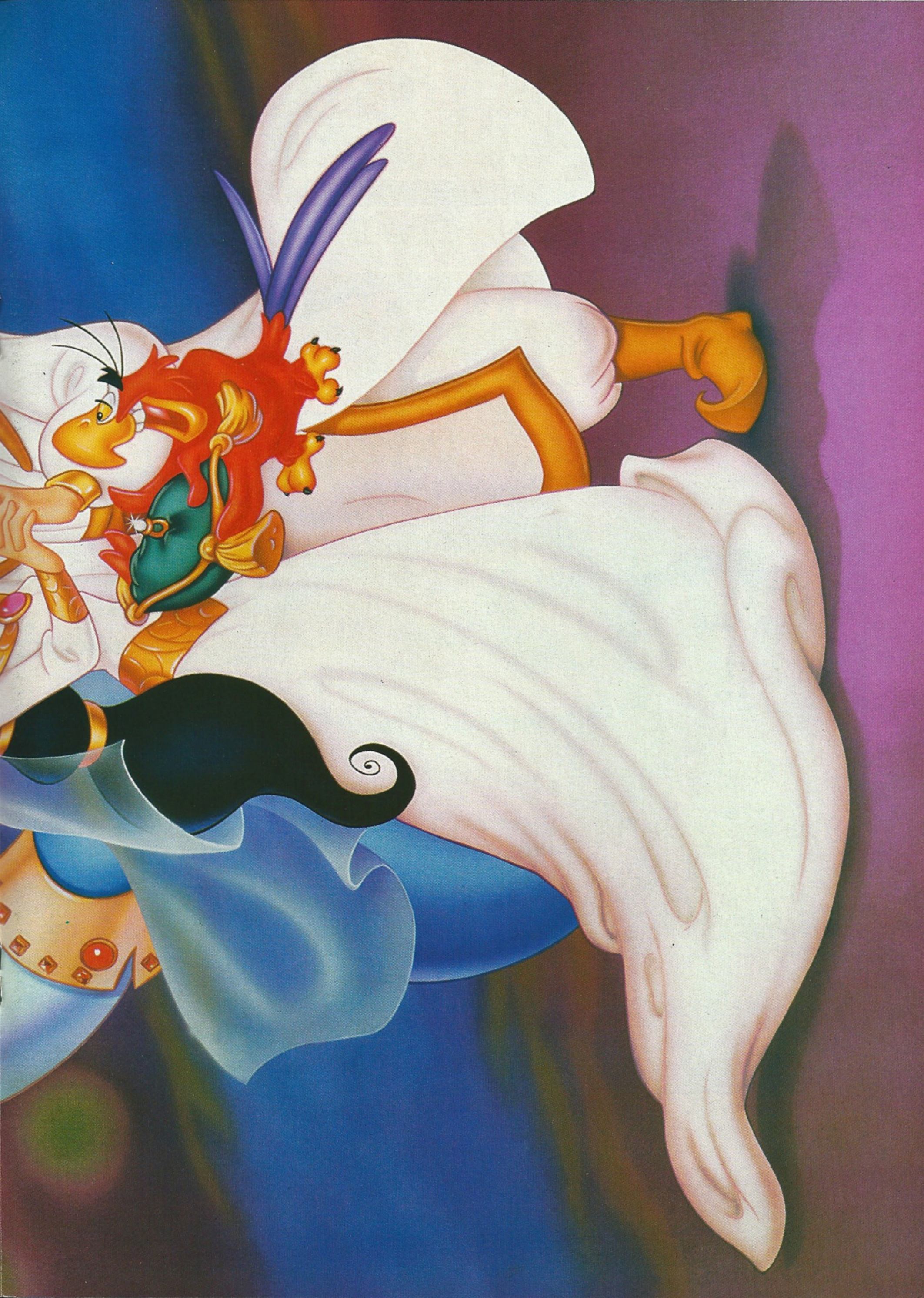
A keleti mesebeli történet tehát ismét életre kel a legmodernebb rajz- és képvarázslatokkal, hogy a képzelet varázsszőnyegén a fantázia világába repítse az új történetek iránt mindig fogékony nézőt.

Steve Martin

Aladdin
video
magazin

video magazin

A kölcsönzők kölcsönzője

Számítógép és film

A ma embere már elektronikus képernyő előtt nő fel, és Baudelaire költészeténél jártasabb a digitális játékok ikonográfiájában. A számítógépek pedig az utóbbi két évtizedben máris többet adtak a mozi- és videónézőnek, mint a műfaj bármikor azelőtt. A komputer főszereplőjévé vált mind a filmkészítésnek, mind a film cselekményének.

A komputerizált látványok új korszakát a hetvenes évek második felében a *Csillagok háborúja* nyitotta. A rendezők már nemcsak a díszletben dolgoznak valós szereplőkkel, hanem a trükkasztalon képzeletük újabb „ujjlenyomatait" viszik celluloidra. A Lucas Arts animációs szupergépei nem ismernek lehetetlent. Akár egy festményt is térbe tudnak forgatni. A jövő filmműfajaként reklámozott interaktív filmvideókon a sztárokat időnként már komputerrel animált másolataik helyettesítik. A színészek aggodalommal tekintenek a jövőbe. Mi lesz, ha végképp Disney animált figurái veszik át helyüket a vásznon és a nézők szívében, akiknek talán mindegy, hogy félvezető műagytekervényék digitális jeleit bámulják, avagy az eleven, materiális, hús-vér valóság celluloid mását.

Néhány érző szívű rendező, mint a német *Wenders*, a francia *Annaud* és mások olykor még nosztalgiával gondolnak a vállra vett kamerával, természetes fénynél és minden különösebb trükk mellőzésével felvett film tiszta, ártatlan korszakára, de ők is értékelik az új cyber-színek megjelenését a mozipalettáns, s már az elakadt forgatókönyvíró is segítőkész programokat fog vallatóra, hogy eldöntse, mi történjen a filmeken, ahol újabban nem annyira gyémántért és aranyért, hanem milliókat érő információkért, kódokat rejtő mikrochipekért, floppykért, ezüstös CD-kért folyik a hajsza életre-halálra.

Az emberi fölény

A komputer első ősét a második világháborúban használták ballisztikai számításoknál. A tudósok csodákat reméltek a találmánytól. Az első tárolt programozású számítógépet, az UNIVAC-ot, *Neumann János, Mauchly* és *Eckery* gépét, amely eredetileg szintén hadászati célokat szolgált, a CBS televíziós társaság attrakcióként kölcsönkérte az 1952-es elnökválasztási tudósításaihoz. A teremnyi masina, amit mérnökök hada zsongott körül, a szavazatok hét százalékából *Eisenhower* győzelmét jósolta, s ez ugyan nem egyezett a televíziós társaság politikai szakértőinek előrejelzésével, mégis az UNIVAC-nak lett igaza. Amikor az első sakkprogramok ringbe szálltak, a mesterségesintelligencia-kutatók már olyan gépekről beszéltek, amelyek bizonyos értelemben az embernél is okosabbak lesznek, hiszen nem felejtenek, mert memóriájuk nem szelektív, mint az emberé, s mint gépek is különlegesek, s különböznek minden eddigitől. Nem végtagok meghosszabbításai, hanem az emberi gondolkodást próbálják utánozni. Tisztán, csendesen, szinte követhetetlenül működnek, olyan elv szerint, amit csak beavatottak ismernek. Ezért válhattak könnyen különféle misztikus elképzelések tárgyaivá, s hihették egyesek, hogy az intelligens, önprogramozó gépek egy szép napon ölebekként tartják majd a fejlődésében lassúbb evolúcióra fogott, memóriájában korlátozott embert. Az emberi szellem azonban kitartóan őrzi fölényét számítógépével szemben. A nyolcvanas években, amikor az amerikai kontinensen és nem sokkal később a távol-keleti technikai szuperhatalom birodalmában a számítástechnika látványos kirajzásának volt tanúja a világ, és a mesterséges memóriákat telekommunikációs hálózatokhoz csatlakoztatták, néhány okos ember kimondta a varázsszót: az informatika korszakába léptünk, s a technika beláthatatlan távlatokat nyitott az emberiség fejlődésében. A számítógépre való átállásban nemcsak arról van szó, hogy egy új gép felváltja a régit, hanem valamiféle evolúciós ugrásról az ipar történetében.

A számológéptől a hálózat csapdájáig

Az emberiségnek a XIX. századtól egyre több adminisztrációs feladat jut osztályrészül, s már ez a tény is középpontba helyezi a számítógépet. *Elmer Rich* 1923-ban írt *The Adding Machine* (A számológép) című regényének hőse, Mr. Zero nem több, mint fogaskerék a gépezetben, akinek keze munkája az embereket stasztikai fantommá silányítja. *Gogol-* és *Dickens*-regények számlakönyvek fölé görnyedő kishivatalnok hősei emeletes aktahamokon ássák át magukat elkallódott feljegyzésekért. Mindezt a jobb, pontosabb információ jegyében. *Terry Gilliam Brazil* című 1985-ös víziójában, az *1984* és a *Mechanikus narancs* című filmek keresztezésében egy statisztikai lap – melyet a központi információs hivatal egyforma sötét odúinak egyikében egy szélfuvallat átsodor egyik papírkupacból a másikba – beindítja az államapparátust és sodrában az ifjú hivatalnok hős *(Jonathan Pryce)* furcsa, lidérces álmainak beteljesedését. A környezetszennyezéstől fuldokló, a nyomasztóan bürokratikus, eklektikusan dekadens modern világ ellenpontjaként álmában páncélosszárnyas hős, aki megküzd a sárkánnyal.

Az aktahegyeket és a savanyú hivatalnokok legalábbis egy részét elnyelték a számítógépek, az új embertípus ma már az öntudatos számítógépfelhasználó.

Stanley Kubrick 2001. Űrodüsszeiájának (2001. Space Odyssey, 1968) hipotetikus jövőjében egy HAL névre hallgató intelligens és intrikus számítógép irányította űrhajó száguld a világűrben *Strauss Kék Duna*-keringőjének hangjaira egy olyan rejtélyes magasabb intelligenciájú hatalommal való találkozás felé, amelyben értelmetlenné válnak az ember természetes életfunkciói.

Phil Alden Robinson kémei viszont két lábbal a földön kelnek birokra a csúcstechnológia kriminális ártalmaival a *Komputerkémekben* (Sneakers, 1992). Mi történhet, ha egyetlen mindentudó chip a biztonsági erők tulajdonából egy hatalomhéhes, gátlástalan gengszter – *Ben Kingsley* – birtokába jut? —teszi fel joggal a kérdést az alkotók. A játékfilmben a számítógépekre specializálódott nyomozó, *Robert Redford* és csapata ugyan visszacserkészi a felbecsülhetetlen értékű „szuperagyat", de a fenyegetés akkor is ott lebeg a fejünk felett.

Az Oscar-díjas *Irwin Winkler* rendező egy újságcikkben olvasott egy japán üzletemberről, aki nyomozót bízott meg azzal a feladattal, hogy derítsen ki róla a nyilvántartások alapján mindent, amit csak lehet. Arra volt kíváncsi, leendő munkaadójának milyen adatok állhatnak róla rendelkezésére. Winkler e hírből táplálkozva *A hálózat csapdájában* (The Net, 1995) címmel izgalmas krimit rendezett, középpontban az Internet-függő csinos vírusszakértő Angela Bennett/*Sandra Bullock*kal, akit gengszterek üzleti érdekből megpróbálnak a világ digitális memóriájából kitörölni. S ez, a lány életformáját nézve, akár még sikerülhetne is. *„Túlságosan magabiztosak vagyunk a hétköznapi életben. Angela Bennett túlzottan elszigetelődik a világtól, ezért válik különösen sebezhetővé”* – így jellemezte szerepét Bullock, aki maga is lelkes Internet-felhasználó. A Winkler-mozi annyiban is kapcsolódik a valósághoz, hogy legutolsó üldözési jelenetsora a legújabb Apple–Machintosh-szoftverek szakvásárán, egy valóságos komputerkiállításon zajlik.

Rémlátomások

Mivel az informatikában a jó és rossz határai összemosódnak, az Internet mint a jövő információs szupersztrádáinak előfutára éppúgy válhat diktatórikussá, mint a diktatúra ellen folytatott küzdelem eszközévé. Az Internet, lévén interaktív, elvileg bárki bármit ellenőrizetlenül lehívhat róla és rávihet bármit. A számítógép minden eddigi médiumot integrál Interneten, CD–ROM-on

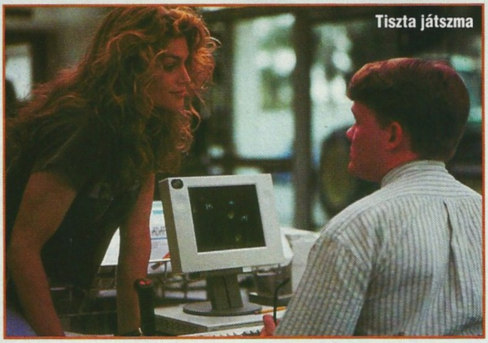
A világ végéig (Until The End Of The World, 1991) című celluloidján *Wim Wenders* egyéni látomását vitte filmre az informatikai robbanást követő világról, amely sokarcú, felgyorsult, de cinizmusában is romantikát rejtő civilizáció, számítógépes-internetes-telekommunikációs kábítószerrel. S benne az egyes ember hitelkártyakódok, komputeres csatlakozások gombnyomásra kikereshető kereszteződési pontjaként követhető nyomon. Emberi, néha különösen viselkedő hőseit az teszi nevezetessé, hogy egy ausztráliai kísérleti telepen egy biotechnológiai találmány születésének szereplői és első kísérleti alanyai *(Solveig Donmartin, William Hurt, Max Von Sydow, Jean Moreau)*. A biofizikus tudós *Max Von Sydow* atombiztos laboratóriumában vak feleségén, *Jeanne Moreau*-n végezvén bioelektronikai kísérleteket, felfedezi az éjszakai álmok képi rögzítésének eszközét. A kísérleti telep lakóit idővel teljesen narkotizálja álmaik visszanézése.

A *Bigelow–Cameron–Cox* alkotóhármas *A Halál napjá*ban (Strange Days, 1995) 1999 szilveszterére egy hasonló elven működő, technikai kábítószer okozta társadalmi krízishelyzetet jósol meg. A Squid már hatóságilag tiltott élvezeti szerként süllyeszti narkózisba a világot. A Squid maga az empátia, amely bioelektronikus rezgések kibocsátásával lemezen tárolt élményeket gerjeszt újra az emberi agyban.

Spielberg és *Crichton* 1993-as monumentális vállakozása, a *Jurrassic Park* nemcsak a befektett dollármilliókkal és életnagyságú emberevő dinoszauruszokkal sokkolta már jóval a bemutató előtt nézőit, hanem filmtörténelmi számítógépes animációjával is. S miközben a dinoszauruszok évmilliókkal ezelőtt félbeszakadt éltevékenységüket folytatták, a filmkockák között között elrejtve a szerzők mintha egy újabb veszélyre is felhívnák a figyelmet. A nézőnek feladott (tudományosan nem minden részletében igazolt) őslénytan- és genetikaleckében fontos szerep jut egy számítógépes biztonsági rendszernek, amelynek meghibásodása szabadítja a film-

Végveszélyben

Tiszta játszma

hősökre a park génklónozással előállított őslényeit.

Michael Crichton tollából csöppent egy másik év mozija, a *Zaklatás* (Disclosure, 1994) című pszichológiai thriller is, melynek előterében a gyártmányfejlesztő *Michael Douglas* és újonnan kinevezett főnöknője, *Demi Moore* közötti szexuális ügy, míg hátterében a technika egy másik új távlatokat nyitó vívmánya, a virtuális valóság technológiája áll. A találmányt, melynek hétköznapi alkalmazása Disneyland és a játékipar, a NASA űrhajósok kiképzéséhez fejlesztette ki. Egyfajta szimulátor, amely a háromdimenziós térbe való behatolás érzetét kelti. A virtuális valóságban lévő tárgyakat meg lehet érinteni, kölcsönhatásba lehet lépni velük.

Vonzóvá teszi különös esztétikája, ahogy a generált képek megtévesztően keverednek az érzéki valósággal. A filmen mindez trükk, ám sokat elárul a populáris számítógépkultúráról, mint az a barátságos ötlet, ahogy a filmben a virtuális adattár-katedrálisba belépőt az információ labirintusban segítőkész angyal kalauzolja.

Szellem a gépben

Amikor japán kutatók bejelentették az ötödik generációs számítógépeket, a mesterséges intelligencia fogalma mindenféle misztikus tartalommal kezdett meggyökeresedni a köztudatban. A sci-fi-írók nem hagyták ki a kínálkozó alkalmat, és celluloidon is létrejött szellem és gép vészjósló találkozása. *Rachel Talalay Szellem a gépben* (Ghost in the Machine, 1993) című fantáziakrimijében egy gyilkost alakít át tiszta energiává, aki ilyenformán egy kisváros elektronikus hálózatában bolyongva túlméretezett számítógépvírusként fejti ki hatását.

A *Fűnyíróember*t (The Lawnmower Man, 1992) egy speciális virtuálisvalóság-program alakítja kezelhetetlen, szuperintelligens rémmé. Az ehhez hasonló félelemkeltő történetek mögött valójában a számítógépizált informatikai társadalom egy-egy metaforáját lehet sejteni, például a sci-fi hőskorát idéző *Az elhagyott bolygó* (Screamers, 1996) gyilkoló robotjaiban is.

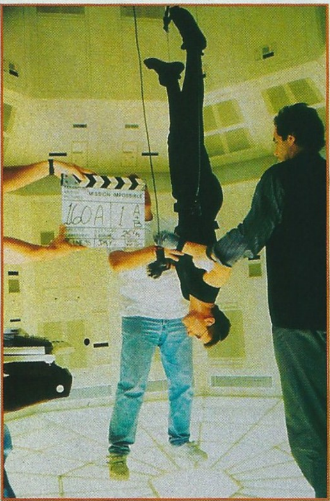
A *jövő szökevénye (1995)*, Johnny Mnemonic *(Keanu Reeves)* egy olyan korban él, amelyben az informatika veszélyes méreteket öltött. Az emberek médiumok okozta betegségben, az idegsorvadás egy fajtájában szenvednek. A gyógymódot hatalmi érdekcsoport sajátította ki. Johnny Mnemonicnak mint beépített pótmemóriával ellátott adatfutárnak saját fejében kell eljuttatnia az életmentő gyógyszer képletét Pekingből Newarkba.

Roland Emmerich fantasztikus szépségű sci-fi-kalandfilmjében, a *Csillagkapu*ban (Stargate, 1994) a számítógép se nem jó, se nem rossz, hanem egyszerűen eszköz, amely az egyiptológus tudóst, *James Spader*t egy tudományos kérdés megoldásához segíti, amivel beigazolódni látszanak *Erich Von Däniken* feltevései. Azok az istenek, akiket az egyiptomiak tiszteltek, Emmerich filmjében földönkívüliek, de nyilván egy más alfajuk, mint *A Függetlenség napjá*nak (The Independence Day, 1996) hatalmas űrhajóiból invázióra készülő nyálkás testű humanoid sáskái, amelyek lenyűgöző technikai fölényük ellenére valahogy mégis alulmaradnak az egyenlőtlen küzdelemben. A csillagháborús videójátékok világát életre keltő látványdús akció-katasztrófafilmben ismét *Jeff Goldblum*ot látjuk, amint számítógépét babrálja.

Globális videójáték

Phillip Noyce, a tartalmas idegfeszültség ausztrál származású specialistája a *Férfias játékok* (Patriot Games, 1992) és a *Végveszélyben* (Clear and Present Danger, 1994) című politikai akciófilmjeiben a terroristák és az elhárítás legmodernebb eszköz- és fegyverarzenálját mutatja be használat közben. Noyce filmjei előtt az ember azt gondolta volna, hogy egy IRA-tábort felkutatni az afrikai homoksivatagban körülbelül olyan, mint tűt keresni a szénakazalban. Nos, komputerizált műholdas képelemzéssel a keresett objektum a földfelszín bármelyik pontjáról, megfelelő billentyű lenyomásával máris ott van a képernyőn.

Mission Impossible

A *Végveszélyben* egymás útját keresztező hatalmi csoportosulásai titkos számítógépkódok alatt futtatott akciókat bonyolítanak, a dél-amerikai drogkartellek táborhelyeit és az amerikai elnöki palotát összekötő vonalakon. Noyce-ra jellemző, hogy mindig valamilyen technikai ínyencséggel csigázza tovább nézőit. Itt az elhárítás számítástechnikai vegykonyhájából egy bravúros számítógépes hangszemélyazonosításnak lehetünk szem- és fültanúi.

A *Száguldó erőd*ben (Under Siege 2) az expresszvonaton utazó gyermeteg, őrült feltaláló is épp globális videójátéknak tekinti a földgolyót, amikor egymilliárd dollárt követel az Egyesült Államok elnökétől, az állami műholdra telepített nukleáris védelmi rakéták kilövési kódjával. Ezúttal azonban az egész technikai felhajtás csak aláfestés Seagal távol-keleti harcművészeti tudományának megcsillogtatásához.

De alig hevertük ki a vonatút okozta izgalmakat, a marcona kommandós máris útra kel kis elitalakulatával egy kísérleti stádiumban levő lopakodó típusú technikai csodán, hogy egy ideggázbombával kiélesített fanatikus arab terroristák által uralt gép ártatlan utasainak életét mentse a *Tűzparancs*ban (Executive Decision, 1996). A levegőben kell bejuttatni az Amerika partjai felé tartó utasszállítóba a kommandós alakulatot, mely különleges berendezések egész arzenáljával van felszerelkezve. Mivel – szerencsére(?) – Seagalt idejekorán kiírták a filmből, *Kurt Russell* veszi át a parancsnokságot, így a verekedések helyett ismét a technika kerül előtérbe.

Az utolsó esély (Crimson Tide, 1995) high-tech vezérlésű nukleáris tengeralattjáróján az atomrakéták indításra készen. Az első és másodtiszt, *Gene Hackman* és *Denzel Washington* a tűzparancs végrehajtásán huzakodnak. Eközben mi megcsodálhatjuk a számítógép vezérelte navigációs gépezetet.

*Schwarzenegger*nek mint a *Végképp eltörölni* (Eraser, 1996) tanúvédelemre szakosodott érzelmes, bivalyerős titkosügynökének az a feladat jut osztályrészül, hogy egy szépséges nő testi épségét óvja, aki azért különösen értékes, mert birtokában van egy katonai

A halál napja

Töéletes másolat

titkokat tartalmazó lemeznek, amely felboríthatja a világpolitika érzékeny egyensúlyát.

A *Tiszta játszma* (Fair Game, 1996) című akció-road movie orosz maffiája elől elvileg és technikailag nem lehet elbújni. Ahhoz már az első lövések után sem férhet kétség, hogy gyilkos szándékkal üldözik a koptatott blue-jeansben életéért futó, szemrevaló családjogásznő szerepében debütáló *Cindy Crawford*ot. Szerencsére a védelmére kirendelt gyilkossági nyomozó, *William Baldwin* is előnyét élvezi a minden elektromos impulzusra, hitelkártyára, telefonvonalakra, lopásbiztos kóddal ellátott autóra érzékeny, fejlett számítástechnika jelenlétének.

Csúcstechnika mint segédeszköz

A filmekben megszokott látvány, ahogy hivatásos bűnözők nemes egyszerűséggel a legkorszerűbbnek, legkeményebbnek hitt biztonsági kódokat is magabiztosan feltörik. A *Tuti balhé* (The Real MacCoy, 1993) hősnője, a mindig szép *Kim Basinger*, a szenvedélyből, egyéni munkastílusban dolgozó profi betörő – és társa, *Val Kilmer* – némi zsenialitást és színészi tehetséget igénylő talajelőkészítéssel nem kevesebbre vállalkozik, mint hogy az őrök orra előtt egy biztonsági rendszerrel bélelt bankot pakoljon ki.

A *Mission: Impossible*, a legújabb *Brian De Palma*-film (1996) újfent a csúcstechnológiát helyezi előtérbe, a James Bond-filmek mosolyogtatva és meghökkentve szórakoztató stílusában, nem törődve a hihetőséggel. *Tom Cruise* mint az elhárítás fenegyereke a kémek kéme, nem ismer lehetetlent. Manapság, mivel vége a hidegháborúnak, nehéz a dolga egy kémfilmírónak. Szinte a lehetetlenre vállalkozik, ahogy a főhős, Cruise is. A látványtervezőnek egyre bonyolultabb feladatot kell megoldania, hogy hihetően jelenítse meg a moziban szereplő számítógépprogramokat mind a szakértő, mind a számítástechnikában kevésbé jártas néző számára. De a rendező külön videórészleget állított fel a forgatás idejére, amely *Andrew Eio* vezérletével felelt a komputergrafikákért. Itt fejlesztették ki azt a programot, amelyet monitorokon futtatnak, a film részeként. *„Először is el kellett képzelnünk, hol tart ma technikailag a CIA, azután kicsit előreugrottunk az időben”* – így gondolkodtak az alkotók.

Val Kilmer a *Szemtől szemben* (Heat, 1995) című *Michael Mann*-moziban ismét összehangolt, technikailag is felkészült elit bűnözőbanda tagjaként bukkan fel *(Robert De Niro, Jon Voight, Tom Sizemore* oldalán). E letaglózó erejű realista akciófilmből úgy tűnik, a biztonságtechnika egyre hatástalanabb a bankrablók naprakész számítástechnikai tudásával szemben.

Richard Donner bérgyilkos filmjében (*Bérgyilkosok* – Assassins, 1995) az Internet az az út, amelyen a történelemben először megvalósulhat az arctalan, névtelen kivégző ideálja. A történet hagyományos dramaturgiát követ, de az eszközökön a technikai haladás vastagon rajta hagyta ujjlenyomatát. A megbízást és a célpont adatait Robert Rath *(Sylvester Stallone)* a legjobb titokzatos munkaadójától már egy fájlon kapja, s pénzátutalásait is nemes egyszerűséggel a hálózaton keresztül intézia, ami jelzi, hogy bizony a pályaudvari csomagmegőrzők kora lejárt. A lekószönni készülő mesterlövész utolsó célpontja Electra, *(Julianne Moore)* az Internetből élő, ötletdús adattolvajnő, akinek sarkában az Interpol.

12 majom

A számítógép ma már ott van minden nyomozóhivatalban, személyzeti osztályon, bankban, tőzsdén és egyetemi információs központban, szerkesztőségekben, írók dolgozószobáiban. Némelyik krimiben meghúzódik a háttérben, és feladatköre nem lépi túl az egyszerű priuszfelkutatást (*Elemi ösztön*, 1992) vagy ujjlenyomat alapján történő azonosítást (*Hetedik* – Seven, 1995). A *Tökéletes másolat* (Copycat, 1995) kivételes sorozatgyilkosa viszont már komputerrel tervezi meg gyilkosságait, mégpedig szigorúan tudományos alapokon, egy neves kriminálpszichológusnő, Helen Hudson *(Sigourney Weaver)* híres eseteinek felhasználásával.

Játékos figyelmeztetés

A számítógép, amely az imént még gyilkosságot tervezett, már a tornádók viselkedését analizálja, hogy emberi életeket mentsen meg. A *Twister* (1996) egy újabb *Jurassic Park*, melyben a természet monumentalitásával tornyosul az ember és tárgyi világa fölé. Ahol a forgószél égig érő tölcsért formálva végigsöpör, aki csak teheti, föld alatti bunkerekbe bújik előle. Ám egy lelkes meteorológiai kutatócsoport házi barkácsolású mérőeszközével tornádótölcséreket vesz üldözőbe, hogy a kiszámíthatatlan forgószél titkát betáplálja számítógépébe. Minél többet tudunk róla, annál több idő jut arra, hogy elbújjunk előle.

A film verkfilmje ugyan felfedte a forgatás kulisszatitkait, az illúziót nem sikerült lerombolni. Tudjuk, hogy a szereplők igazi tornádót távolról sem láttak soha. Az egész ügyes és méregdrága komputeranimációval, trükkasztalon készült. A színészek és a stáb azért nagyon élvezték a forgatást, még akkor is, amikor a szélgép a jeget meg a vizet az arcukba fújta. A nézők pedig két átrettegett órát töltöttek a moziban, hogy átéljék azt, amit a komputertechnika nélkül – szerencsére – talán sohasem élnek át, s egyben figyelmeztetést is kapjanak a természet veszélyes játékairól.

❖

A kérdésfelvetés, vajon a számítógép jó vagy rossz, hogy nem szabadít-e fel démoni erőket, meglehetősen hamis. A számítógép segíti, megkönyíti, egyszerűbbé teszi ma már az átlagember munkáját is mind a munkahelyeken, mind az otthonokban. Általa könnyűvé válhat az információszerzés és -tárolás, a kapcsolatteremtés. Beköszöntött általa a szép, új világ, feltéve, ha a komputert, mint annyi más gépet és berendezést, az ember értelmes céljaira használja fel, saját és embertársai érdekében – és nem ellenében. A filmgyártásban mindinkább az alkotói képzelet szelíd, készséges eszközének tűnik, s ahogy hétköznapi életünk részévé válik,úgy jelenik meg a cselekménysor részeként, eszközeként, olykor céljaként. Természetesen gyakran túlzó módon, a jövő víziójaként, egyben figyelmeztetőként, hogy e csodaeszköz mindig megmaradjon barátnak, és sohase váljék ellenséggé.

V. M.

INGYEN KAPHATJA TÉKÁJÁBAN A VIDEO MAGAZINT!

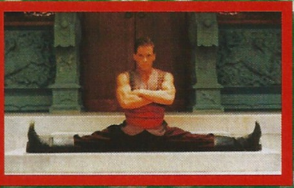
Az a videózást szerető vendég, aki havonta legalább 20 alkalommal kölcsönöz videókazettát az alábbi tékák valamelyikében, a következő hónapban ingyen megkapja a videotékástól a Video Magazin legfrissebb számát, a tékások és a Video Magazin kiadójának közös akciója keretében. További kölcsönzők is bekapcsolódhatnak az akcióba! Ha tetszik az ötlet vagy bővebb információkra kíváncsi, máris hívja a Video Magazin kiadóját a 161-3859-es telefonszámon. Az alábbi tékákban kaphatja ingyen a Video Magazint, ha havonta legalább 20 alkalommal kölcsönöz műsoros videókazettát:

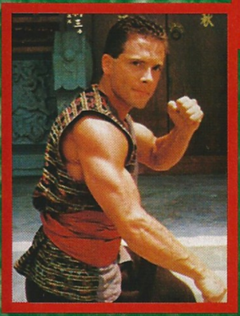
Ani Videotéka	Jászladány, Kossuth út 127.
Ap-Róka Videotéka	Kadarkút, Nagy u. 44.
Aranyudvar Videotéka	Cegléd, Rákóczi út 43.
Bóbita Videotékák	Hajdúböszörmény, Harmat u. 7.
	Hajdúböszörmény, Tessedik út 3.
Bonus Videotéka	Őcsény, Kazinczy u. 1.
Bucsku László	Nyíradony, Árpád tér 2.
Centrum Videotéka	Siófok, Fő u. 45.
City Videotéka	Székesfehérvár, Gyümölcs u. 18.
Czégény Sándor	Törökszentmiklós, Bajcsy-Zs. u. 58.
Csipke Videotéka	Zalaegerszeg, Tüttössy út 8.
Disney Videotéka	Csépa, Május 1. út 3.
Filmsziget	Szentlőrinc, Deák F. u. 17.
Fox Videotéka	Rakamaz, Szent István út 122.
Griff Videotéka	Páty, Rákóczi út 11.
Happy End Videotéka	Tarján, Petőfi út 8.
Holtpont Videókölcsönző	Szeged, Szerb u. 72.
Jolly Joker Videotéka	Kiskunhalas, Fazekas Gábor u. 51.
Judy Videotéka	Gyula, Törökzugi sor 11.
Keri Videoshop	Kalocsa, Obermayer tér 7.
Kikli Videotéka	Budapest, Hernád u. 31.
Körös Mozi Videotéka	Kunszentmárton, Köztársaság tér 9.
Kukkancs Videotéka	Adony, Rákóczi út 10.
M & F Bt.	Fonyód, Rózsa u. 18/b
Maci Film Videotéka	Tiszaújváros, Árpád út 25–27.
Malibu Videotéka	Budapest, Marabu u. 1.
Marshall Videotékák	Dunaharaszti, Kiss Ernő u. 5.
	Dunaharaszti, Fő út 78.
Misztikum Vidotéka	Székesfehérvár, öreghegyi postával szemben
Neo Modell Bt.	Budapest, Kétújfalu u. 131.
Németh RTV Szerviz és Videotéka	Letenye, Séta tér 7.
Paksi Istvánné	Bogyiszló, Bajcsy-Zs. u. 2/a
Pepe Videotéka	Balatonkenese, Bocskai u. 3.
Pince Videotéka	Budapest, Zengő u. 1/b
Play Videotéka	Hajdúböszörmény, Bem J. u. 44.
Premier Videotékák	Győr, Földes Gábor út 16.
	Győr, Lepke út 30.
	Győr, József Attila út 165.
Premier Center	Sopron, Torma u. 8.
Privát Videotéka	Kiskunhalas, Kanizsa tér
Rasek Sándor	Tét, Dr. Kapuy Miksa u. 4.
Rocky Videotéka	Pacsa, Kisfaludy út 1.
Sláger Videotéka	Őcsény, Fő út 40.
Stop Videotékák	Leányfalu, Móricz Zs. u. 126.
	Vác, Dr. Csányi László krt. 29.
Tisza Videotékák	Hatvan, Rákóczi út 9.
	Hatvan, Horváth Mihály út 20.
Tisza Videotéka	Újfehértó, Debreceni út 4.
Tiszafilm Videotéka	Kaposfüred, Pavilon sor 2.
Tiszafilm Videotéka	Nagybajom, Fő u. 42.
Tiszafilm Videotéka	Sóstóhegy, Csaba u. 9.
Thomas Videotéka	Győr, Jereváni út 32.
Tomi Videotéka	Agárd, Török Bálint u. 23.
Top Videoshop	Szarvas, Szabadság út 28/2
	Békésszentandrás, Hunyadi u. 7.
Top Videotéka	Pilisborosjenő, Rózsa u. 2.
Top Ten Videotékák	Budapest, Villányi út 62.
	Budaörs-Kamaraerdő, Kismartoni út 45.
Tök Jó Videotéka	Budapest, XX., Jókai Mór u. 93.
	Budapest, XX., Mártonfy u. 4/b
Videofon Videotéka	Kiskőrös, Bajcsy-Zs. u. 62.
Videohajó	Pécs, Zsolnay Vilmos u. 47/c
Videoház	Budapest, XI., Bocskai út 23.
Videobarlang	Kiszombor, Ubébai út 7.
Videocentrum	Cegléd, Rákóczi út 34–36.
Videoland	Érd, Emma u. 5/a
Virág Gábor	Győr, Rónay u. 6.
Viktor Imre	Székesfehérvár, Királysor 41.
Videotéka	Abony, Szolnoki u. 129.
Videotéka	Aszód, Falujárók útja 5/1
Videotéka	Maglód, Széchenyi út 7.
Videotéka	Igal, Táncsics telep 4/a
Videotéka	Sárbogárd, Köztársaság út 69.
Videotéka	Budapest, XII., Hegyvidék Üzletközpont
Videotéka	Budapest, XII., Márvány u. 48.
Videotéka	Tét, Széchenyi út 21.
VOX-COLOR Videotéka	Budapest, XVIII., Kiss Ernő u. 44.
Wekerlei Videotéka	Budapest, XIX., Guttenberg krt. 5.
Zóna Videotéka	Enying, Szabadság tér 12.
ZEFI Videotéka	Mátészalka, Szalkai út 14.

VAN DAMME KASZKADŐRÉNEK 1996 VÉGÉN BEFEJEZETT AKCIÓFILMJEI!

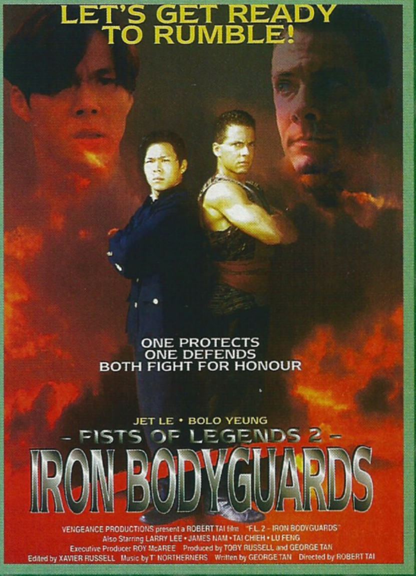
A FILM MÁSIK SZTÁRSZEREPLŐJE:

BOLO YEUNG

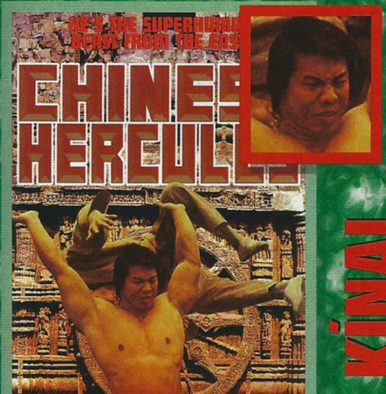

HALÁLOS TESTŐRÖK

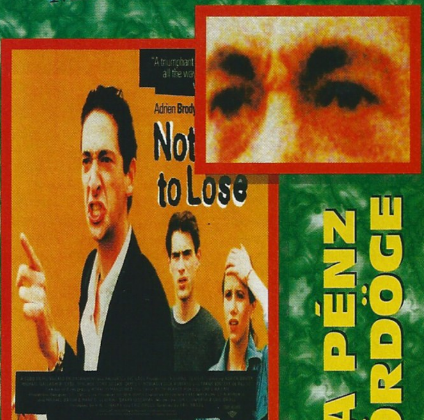
JANUÁRTÓL A VIDEÓTÉKÁKBAN!

BOLO YEUNG, A „HÚSDARÁLÓ" AKCIÓBAN!

KÍNAI HERCULES

VIGYÁZZ, MERT A PÉNZ ÉGET!

A PÉNZ ÖRDÖGE

Forgalmazza a
VERTEX HOME VIDEO – 5310 Kisújszállás, Kása J. u. 18.
Tel./Fax: 59/321-077

A FILMKÉSZÍTÉS BOSZO

GESZTUSNYELV

Az isteni *Monroe* hiányos öltözékében csábos pillantást vet ránk a filmvászonról, majd elindul a hálószoba felé; *Lauren Bacall* unott arccal hallgatja a kalapos magándetektív kétélű bókjait, miközben rúzsozott szájából füstkarikákat ereget; *Al Pacino*, az újdonsült keresztapa félreérthetetlen mozdulatot tesz a fejével: ez egyet jelent azzal, hogy szitává kell lőni valakit, aki a klán útjában áll.

Hosszú évtizedek folyamán kialakult a hollywoodi filmek sajátos gesztusnyelve, melyet ma az egész világon jobban értenek, mint valaha.

Ha a krimihős revolvert ránt elő a zsebéből, az mindenütt ugyanazt jelenti: nem a halál hírnöke, hanem a fenyegetésé. A kétséges, megússza-e élve *Robert Redford* a balhét, amelybe *A keselyű három napjá*ban belekerült.

FÉLELEMKELTÉS WESTERN MÓDRA

A western, ez a félreismerhetetlenül amerikai műfaj éppúgy rendelkezik gesztusnyelvvel, mint a krimi, az akciófilm vagy a milliók által nézett végeérhetetlen szappanopera. Nem új jelenség ez a kultúra történetében. A kínai operában vagy a hagyományos japán színházban egy-egy kézmozdulatnak összetett jelentése van, amit csak a helyi nézők értenek. Wotan főisten *A walkür* második felvonásában dárdáját rezignált mozdulattal leengedi – a föld felé mutat vele. *Wagner* univerzumában ez azt jelenti, valakinek (ott és akkor, Hundingnak) isteni parancsra meg kell halnia. A dárdával tett isteni mozdulatnak egy zenei motívum is megfelel. Akárcsak a *Volt egyszer egy vadnyugat*ban, amelyből csak Isten személye hiányzik: *Morricone* különböző hangulatokat keltő zenéket komponált *Leone* filmkockáihoz, ennek megfelelően *Claudia Cardinale* megérkezése a vadnyugati pályaudvarra más zenét kívánt (szerelem-, várakozás-, gyengédség- és hiábavalóság-érzetet volt hivatva felidézni), mint néhány másodperccel korábban Frank és társainak előbukkanása a bokrok mögül, miután orvul lelőtték apát és lányát. A hatásos jelenet aláfestő muzsikája, a western gesztusnyelvének megfelelően, patetikusan félelmet keltő, maga a jelenet pedig, a porköpönyeges, kimért mozdulatokkal közeledő banditákkal – ugyancsak az egész művet behálózó motívumrendszer igazolásaként – egyszerre áhítatot parancsoló és baljóslatú ellentéte a némileg ironikusan megfogalmazott filmkezdő epizódnak. A western gesztusnyelve viszonylag új jelenség, ám az ezt mozgató dramaturgia ősrégi: a vadnyugati történet kötöttségében emlékeztet a görög tragédiákra. Ám e dramaturgiai feszességen belül számos változatnak jut hely. Az 1939-es *Hatosfogat (John Ford)*, az 1949-es *Canadian Pacific (Edwin L. Marin)*, az 1959-es *Rio Bravo (Howard Hawks)* és az 1969-es *Butch Cassidy és a Sundance kölyök (George Roy Hill)* a western négy különböző típusát képviseli eltérő karakterű színészekkel, mégis könnyen rálelhetünk a filmeket összefogó motívumok egyezéseire.

pisztoly tehát megismerő értéket, nem pedig tragikusat képvisel a jelenetben. Érvelnek vele, nem pedig ijesztgetik a másikat. Egy revolver előkerülése a zsebből az egész történetnek új távlatokat adhat. Ha a hősre fogják, úgy érezhetjük, kedvencünk mindent elveszített egy szempillantás alatt, amit addig nagy nehezen elért. A néző persze ismeri a krimik átlagdramaturgiáját, így hát számíthat rá, hogy a Hős valahogy csak ki fog keveredni a slamasztikából. A happy end a hollywoodi tucatfilmekben úgyszólván kötelező. Egy-egy igényesebben megszerkesztett forgatókönyvben található csak bizonytalan végkimenetel. Nem tudjuk meg például, mi lesz *Michael Douglas* sorsa *Sharon Stone* mellett azokban az időkben, amelyekről az *Elemi ösztön* már nem szól. Ugyanígy

HOLLYWOODI SIKERRECEPTEK

Hollywood, akárcsak a görög mítoszok történetei vagy a Biblia elbeszélései, az évek során szert tett a maga formanyelvére, vagyis mindenféle, látszólag eltérő stílusjegy közös halmazára, amely kimutatható az itt készült produkciók szinte mindegyikén. E nyelvet alapvetően meghatározza a filmkészítés célja, a színészek helyi hagyományokat figyelembe vevő játékstílusa, a rendezés szintén némileg helyhez köthető elvei. A nyelv elemei felismerhető sztereotípiák, ismétlődő filmes fogások. A *Hollywood, Hollywood!* című dokumentumfilmben például mintegy tíz különböző amerikai csókjelenetet láthatunk, s mint kiderül, még a színészek beállítása is hajszálpontosan megegyezik mindegyik műben. Azóta sem vagyunk híján forró csókoknak... De a formanyelv fogalma tágabb annál, hogysem csupán a cselekvések férjenek bele. Ide tartozhatnak többek között a sajátos hollywoodi filmképek előállításának eszközei is: jellemző kameraállások, a kamera mozgásritmusának jellegzetességei és manőverei (síkváltás, montázs stb.), a plánok szerkezete, a beállítások váltogatása, a vágástípusok, a vágás sűrűsége, a világítás módozatai és sok egyéb.

Hollywood a film fővárosa. Legalábbis abban az értelemben, hogy a legtöbb világhírre pályázó film itt készül, a nagy cégek stúdióiban: mindenki tudja, hogy az emberevő fehér cápa vagy éppen a *Jurassic Park* őslényei innen indultak meghódítani a világot. A mai mozilátogató azonban többnyire csak annyit érzékel Hollywood monopolhelyzetéből, hogy kedvenc sztárjai az ottani filmipar neveltjei: *Kevin Costner* sikerei éppúgy elképzelhetetlenek a film-álomváros nélkül, mint *Spielberg*éi. Ebben még semmi meglepő nincs, hiszen szinte minden műalkotás – állítják egybehangzóan a művészek — részben a sikervágy szülötte: ki az az alkotó, aki mentes minden bizonyítási kényszertől? Nárcisztikus hajlam és művészet összetartoznak. Mégis: amikor manapság „jellegzetesen hollywoodi" filmről beszélnek, olyan produkciót ér-

RKÁNYKONYHÁJÁBAN I.

kereskedő zavarba ejti nézőit, a szerzők aktív közreműködést kívánnak befogadóiktól, különben a film nem érheti el a kívánt hatást. Ezt a feladatot a legtöbb, hollywoodi moziélményekhez szokott néző nem vállalja, inkább unalmasnak és érthetetlennek bélyegzi a filmet.

A sikerfilm áru jellege szembeszökő. Tömegméretekben gyártják, a legtöbb mozi műsorára tűzi, és a hozzáféréshez szellemi erőfeszítés nem szükségeltetik. Esztétikai értelemben igénytelen eszközökkel hozzák ugyanis létre, bevált minták alapján, olyan közönség számára, amely a kommercializálódott termékek konformista vásárlója. De igazságtalanok lennénk a nézővel, tehát magunkkal szemben, ha a moziba járást mindenestül konform magatartásként jellemeztenek ezen, amely többnyire súlyos dollármilliókba került, cselekménye a már jól kikísérletezett sikerreceptek valamelyike szerint épül fel, s esetleg a legújabb filmtechnikai eljárásokat is bevetette a rendező a kasszasiker érdekében. Vagyis mindabban a kétes értékű műélvezetben részesülhet a néző, amit „a igazság elleni védőszérummal" beoltott amerikai filmek nyújthatnak.

A század közepe óta publikálnak Amerikában és Európában olyan filmszociológiai tanulmányokat, melyek a hollywoodi filmekben ránk leselkedő veszélyekre hívják fel a figyelmet, valamint meggyőző adatokat közölnek arról is, hogyan férkőzik be az amerikai film hamis etikája és világszemlélete az európai filmiparba. *Elio Petri* olasz filmrendező például arról szól, hogy hazájában a legnagyobb kasszasikereket azok az amerikai és olasz szórakoztató filmek érik el, *„amelyek a figyelmet elterelik a valóságról. A neorealizmusról a valóságot megszépítő filmekre tértünk át, sőt újabban már olyanokat készítünk, amelyek a csecsemőtudatú közönyösöket szórakoztatják."*

Harry L. Hansen szociológus pedig még korábban, 1945-ben tett közzé egy cikket a Harvard Egyetem közgazdasági folyóiratában Hollywood nemzetközi státuszáról. A fél évszázaddal ezelőtti írás aktuálisabb, mint valaha: *„Hollywood a hatalmas befektetések és a kitáruló roppant piacok abba az irányba terelték, hogy minden filmet mintegy az egész világ differenciálatlan közönsége számára készítsen el. Elképzelhető, micsoda torzulásokat okozott, amikor mindenáron olyan filmeket igyekeztek csinálni, amelyeket bármelyik közönség világszerte elfogad, s amelyek senkit sem bántanak."*

GYÖNYÖRŰ NŐ, JÓKÉPŰ SZUPERHŐS

Nem kétséges, hogy a differenciálatlan közönségnek szóló film művészi ereje sínyli meg a sikert. Az egyjelentésű történetek, melyeknek változatait évente százszámra állítják elő Kalifornia hatalmas stúdióiban, többek között valóban azzal hatnak közönségükre, hogy „senkit sem bántanak". Szuperhős arctalan ellenségek ellen küzd. E filmek többségéből hiányzik mindenféle társadalmi probléma és emberi gond. A gyakran lapos szerelmi vagy bosszútörténet felnagyítódva kerül elénk, és azt az érzetet kelti, mintha nem is léteznének más, élesebb ellentétek egy emberi környezetben. Az idegengyűlölet *Fassbinder* rendezésében mélyen reális és egzisztenciális súlyú probléma (*A félelem megeszi a lelket*), *Alan Parker* felfogásában bűnügyi történetté, illetve revanshistóriává szelidül (*Lángoló Mississippi*).

A hollywoodi címszereplő sorsa az átmeneti balszerencse utáni révbe jutás. A néző elégedetten áll fel a helyéről: ismét a várakozásoknak megfelelően alakult Gyönyörű Nő és Jóképű Szuperhős kalandja. A hollywoodi filmet csak nézni kell. A többnyire terhes gondolkodást száműzi az ember fejéből, s azzal a szlogennel vigasztalja rajongóit, hogy az egész heti munka után legalább másfél órára kikapcsolódhattak, könnyed szórakozásban vehettek részt. Ezzel szemben *Buñuel* vagy *Fassbinder* filmjei húsba vágó problémákról szólnak. Az ilyenekkel nem szeretünk szembesülni, mert a filmek szereplőihez hasonlóan mi is tanácstalanok lennénk a megoldásokat illetően. Gyakorta pedig a művészileg megkomponált film több rétegű jelentését nehéz értelmezni. *Az andalúziai kutya* vagy *A zöldség*nénk. A filmnézésnek, így persze a videózásnak is, megvan a maga jól körvonalazható társadalmi funkciója: sok néző esetében ez a társas érintkezés egyik legfontosabb formája, a látott filmet aztán családi körben, barátokkal vagy munkatársakkal megvitathatja. A moziba járás/videózás tehát a szocializáció egyik lehetőségévé vált, s kialakult a maga rituáléja. A mozi gyakran elégít ki lelki szükségleteket, oldja az otthoni magányt, ok a kimozdulásra. A videózás pedig épp a korábban kizárólag lakáson kívüli szórakozási formát viszi be az otthonokba, részben a televízió funkcióját is átvállalja, s teszi meghitt, intim családi vagy egyedüli élménnyé. Ráadásul sokkal nagyobb választási esélyt ad, mint a mozi vagy a televízió.

Máté J. György

(folytatjuk)

„Hollywood csupán durva kinövése annak a gyulladásnak, amely az egész nyugati civilizációt megtámadta – a kapzsiságnak."

HOLLYWOOD, HOLLYW

HOLLYWOOD FOGALOM. ITT TALÁLHATÓ A FILMTÖRTÉNET MINDEN NAGY CÉGE, ALIG KŐHAJÍTÁSNYIRA EGYMÁSTÓL. NYOLCVAN ÉVE ITT KÉSZÜL MINDAZ, AMI MEGALAPOZTA AZ AMERIKAI FILM VEZETŐ, MONOPOLISZTIKUS HELYZETÉT A VILÁGBAN. HOLLYWOOD MINDENT TUD, AMIT A FILMKÉSZÍTÉSRŐL ÉS A MOZIRÓL TUDNI KELL, TUDNI LEHET. A MOZGÓFÉNYKÉPEZÉST NEMCSAK MŰVÉSZI RANGRA EMELTE, DE MEGTEREMTETTE A NAGYÜZEMI TÖMEGTERMELÉS FELTÉTELEIT IS. HOLLYWOOD A CELLULOID ISTENNŐ BIRODALMA LETT.

Hollywoodról, a filmvilág fővárosáról, a filmesek Mekkájáról leginkább két kép él az emberben. Egyfelől a fény és a csillogás városa. A nagy stúdióké, a még nagyobb sztároké, a mindenható producereké. A csodás vityillóké, a halkan suhanó szuperjárgányoké, Beverly Hillsé. Hollywood egyetlen hatalmas szentély, egyetlen turistacsalogató látványosság, ahol szinte mindent és mindenkit a filmnek nevezett művészetnek rendelnek alá. A világ pedig – tisztelet a kivételnek – elalélva szemléli a Hollywood jelképezte életformát: a pénzt, a luxust, a szőke kebelcsodákat, amikor egyesek élet-halál uraként dönthetnek, hiszen nagyobb hatalom van a kezükben, mint az amerikai elnöknek. Hollywood urai mindezt tudatosan építették fel, hiszen hamar rájöttek: a film az egyik leghatásosabb fegyver a tömegek befolyásolására. Hollywood tökélyre fejlesztette mindezt. Nem véletlen, hogy kialakulása óta innen diktálják a feltételeket, itt születnek a filmipart befolyásoló lényegi döntések.

Hollywoodról azonban egy másik, kevésbé rózsás kép is él az emberben. Eszerint Hollywood a mocsok és az erkölcsi fertő városa. Az ital, a kábítószer, a bűn, az erőszak, a szexuális szabadosság és eltévelyedés világa, ahol miközben a vásznon jóságról, emberségről papolnak, a valóságban más mérce szerint mérnek. Ahol miközben szétlövik a vásznat, a valóságban is ölnek. Nem telik el nap, hogy a forgatásokról szóló híradások mellett ne érkezne hír botrányról, zűrös szerelmi ügyekről, sztárok viselt dolgairól. Dekadens világ ez, amely megigéz és rabul ejt, ám könyörtelenül kiszipolyozza az embert, legyen az filmes vagy egyszerű néző.

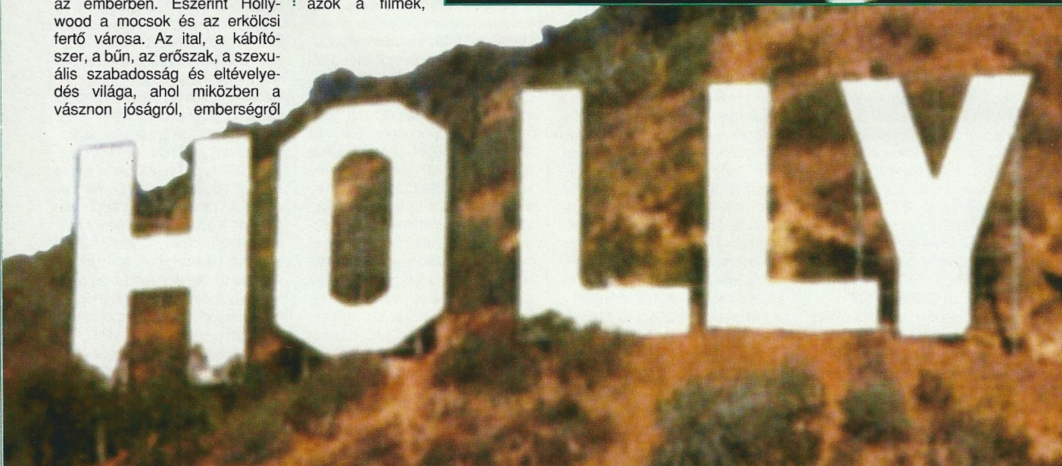
Hollywood pedig mint téma, kimeríthetetlen forrást kínál a filmeseknek, hiszen amióta világ, a világ, a nézőt mindig is érdekelte, mi történik a kulisszák mögött, mit csinál kedvenc színésze, milyen pletykák szállingóznak. Az idők során szinte önálló műfajjá nőtték ki magukat azok a filmek, amelyek Hollywoodban játszódnak, Hollywoodról szólnak.

Mozigengszter-karrier

Közülük is kiemelkedik az egyik legutóbbi, már videón is látható alkotás, *Barry Sonnenfeld* műve, a *Szóljatok a köpcösnek!* (Get Shorty, 1995). Az élvezetes fekete komédia hőse alvilági pénzbehajtó. Chili azonban nagymértékben különbözik a megszokott izomagyú terminátoroktól, tanult és kifinomult módszerrel, az erőszak helyett személyes varázsát bevetve győzi meg az ügyfeleket. A módszer tagadhatatlanul vonzó, és ami a fő, eredményes, akárcsak a főszereplő, *John Travolta* játéka. Chili, mint századunk embere, már nem az iskolapadban, hanem a moziban szerezte műveltségét. Talán ezért is vált oly bátran profilt, felcsap mozigengszternek, azaz jobban mondva producernek. És kiderül, módszere itt is remekül beválik, fényes karriert fut be.

Tim Robbins A játékosban

WOOD

Valósággal berobban a filmvilágba, legázolva azt, aki nem húzódik félre, legyen az producer, FBI-ügynök vagy rivális gengszter. Sonnenfeld filmje egyszerre tiszteletadás a film noir műfaja előtt, ugyanakkor annak paródiája is egyben. Leszámolás az álomgyár illúziójával, az üresfejű filmgyártók és önimádó producerek világával. „Isteni" kinyilatkozás arról, hogy a filmgyártás és a gengszterizmus valójában egyazon tőről fakad.

Míg Sonnenfeld elsősorban a fekete humor alkalmazásával él, *Robert Altman* fegyvere a gyilkos szatíra. Altman az amerikai mozi nagy öregje és fenegyereke, akinek neve hallatán bezárulnak a stúdiók kapui és a producerek pénztárcái. Több mint harminc esztendeje készíti Hollywood-pukkasztó filmjeit, sorra rombolja le az amerikai mítosz szilárdnak hitt pilléreit. *A játékosban* (The Player, 1992) maga az álomváros kerül terítékre, ahol a szegény, agyonhajszolt producernek évente ötvenezer forgatókönyvet kell elolvasnia, de csak tizenkettőt valósít megbelőle. Mielőtt valami szánalomféle fogná el az embert, Altman és *Tim Robbins* gondoskodik arról, hogy megutáljuk a történet hősét: arrogáns, pofátlan, gátlástalan alak, a kitenyésztett hollywoodi profik mintaképe. A rendező rajta és a hozzá hasonlók viselkedésén, munkáján, kapcsolatain keresztül mutatja be az álomváros igazi arcát. Kegyetlen leszámolás ez a bandával, melynek tagjai egyetlen Istent imádnak, a zöldhasú dollárt. Szerinte ezek az emberek nem is szeretik a filmeket, sőt valójában fogalmuk sincs arról, mi is a filmkészítés. Úgy bonyolítják üzleteiket, mint a piacon: ide a pénzt, nesze az áru.

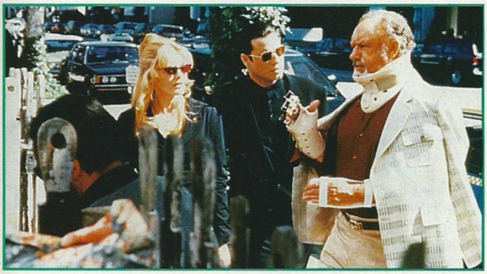
Szóljatok a köpcösnek!

Ledől a tabu

Hollywood azonban sokáig tabu volt a filmesek számára: vagy jót, vagy semmit sem lehetett mondani róla. Az egyetlen kivételt talán a burleszk jelentette – szinte minden nagy komikus megcsinálta a maga film a filmről moziját: *Chaplin, a filmgyárban* (His New Job, 1914, Charles Chaplin), *A dublőz* (The Hollywood Kid, 1924, Ben Turpin), *Az operatőr* (The Cameraman, 1928, Buster Keaton), *A moziőrült* (Movie Crazy, 1932, Harold Lloyd), *Abbott és Costello Hollywoodban* (Abbott and Costello in Hollywood, 1945) – a műfaj a maga sajátos stílusában figurázta ki a filmkészítést, tartott görbe tükröt önmaga elé. A műfaj méltó örököse *Mel Brooks* felejthetetlen komédiája, a *Bombasiker* (Silent Movie, 1976). A rendező nem kisebb feladatra vállalkozott, mint a hetvenes évek közepén valódi némafilmen elmesélni három megszállott történetét, egy film születését.

Kicsit hasonló a helyzet a *Won Ton Ton, Hollywood megmentője* (Won Ton Ton, The Dog Who Saved Hollywood, 1976) esetében is. A történet főszereplője a tönkremenés előtt álló stúdiófőnök, a produceri álmokat kergető buszsofőr, a nagy szerepre vágyó színészjelölt, akiket – akárcsak a filmes várost – Won Ton Ton (azaz Rin Tin Tin) kasszasikert hozó filmjei mentenek meg. A régi Hollywood emlékének adózó film érdekessége, hogy villanásnyi epizódszerepekben egykori sztárok és bálványok bukkannak fel. Brooks esetében a maiak (az akkoriak) adják önmagukat. Feltétlen említést érdemel még *Peter Bog-*

Chaplin is megcsinálta a maga filmgyári paródiáját

Fimlcápák hálójában

danovich *Ötcentes mozi*ja (Nickelodeon, 1976), amely az amerikai mozi hőskorába, a Hollywood előtti időszakba kalauzolja a nézőt. (A cím az állandó mozik megjelenésére utal, amelyek az egységes helyárat jelentő pénzdarabról kapták a nevüket.) „A trösztök háborújának" korszaka elevenedik meg benne sok humorral, eredeti és bevált geggel, amikor a piac szabaddá tétele és az állami ellenőrzés teljes hiánya anomáliákat szült, olyannyira, hogy a stúdiók közötti csatározások során sokszor igazi vér folyt.

Bár e filmekben Hollywood meg-megmutatta igazi arcát, soha nem feledkezett meg arról, hogy tovább finomítsa azt a hamis álomképet, amelyet a néző tudatában kialakított. Látványos, sztárok sorát fölvonultató filmcsodákban időről időre megünnepeltette önmagát. A hangosfilm megjelenése után sorozatban készültek az ilyen filmek, mint a *Hollywood Revü 1929* (Hollywood Revue of 1929, 1929), *Hollywood Cavalcad* (1939), *Hollywood kantin* (Hollywood Canteen, 1944), *Hollywood története* (Hollywood Story, 1951), *Az Oscar-díj* (The Oscar, 1966). A megszámlálhatatlan hollywoodi film, az álomváros történetének és sztárjainak megható és lenyűgöző kincsesbányáját jelentik ezek a mozik, összeállítások, akárcsak a *Hollywood, Hollywood* (That's Entertaintment, 1974). Ez utóbbi nosztalgikus összeállítást az a *Gene Kelly* készítette, aki két évtizeddel korábban, a legszebb burleszk hagyományokat felélesztve, az Oscar-díjat nyert *Ének az esőben* című filmjével (Singin' in the Rain, 1952) tisztelgett az álomváros előtt. Mellékesen megújította a musical műfaját is.

Csillagok és magánéletek

Hollywood mint háttér nagyon sok filmben játszott szerepet. A klasszikus karriertörténetek sorából kiemelkedik a *Micsoda ár Hollywoodért?* (What Price Hollywood?, 1932), amelyet később további három változatban is feldolgoztak (*Csillag születik* /A Star Is Born/, 1937, 1954 és 1976). A történet a fiatal színésznő sztárrá válását mondja el, majd az ezzel járó magánéleti és szakmai konfliktusát, miközben a néző bepillantást nyer a kulisszák közé is. *Az istennő* (The Goddess, 1958) is ugyanezt az utat járja be – félreérthetetlen célzással *Marilyn Monroe*-ra. Hőse hihetetlen elszántsággal tör célja felé, nem törődve senkivel és semmivel, még a gyerekével sem. És bár sikerül felverekednie magát a csúcsra, igazi hollywoodi sztár lesz, érzelemvilága elsivárosodik, teljesen magára marad.

A sztársághoz vezető, sokszor kíméletlen harcot mutatja be *Joseph L. Mankiewicz* hat Oscar-díjat nyert (köztük a legjobb film, rendezés, forgatókönyv) filmje, a *Lábuk előtt hever a világ* (All About Eve, 1950). Hőse kiprovokálja az egyik filmcsillag bukását, hogy a helyébe lépjen. Amikor azonban eléri célját, szembe kell néznie a ténnyel: a fiatalabb generáció immár az ő helyére pályázik, ugyanolyan gátlástalan módon, ugyanolyan eszközöket alkalmazva, mint amilyenekkel célját elérte. A karrierhez vezető, becstelenséggel és gátlástalansággal kikövezett utat a legmegdöbbentőbb módon alighanem *John Schlesinger* mutatja be. A *Nathanael West* regényéből készült *A sáska napja* (Day of the Locust, 1975) álomgyári sémával indul, hogy azután komor felhangokat követően rémséges, sokkoló vízióként mutassa be a cukormázzal bevont mesevilágot. A film legszörnyűbb tanulsága, hogy a filmvilágban bármi fontosabb, mint az emberélet.

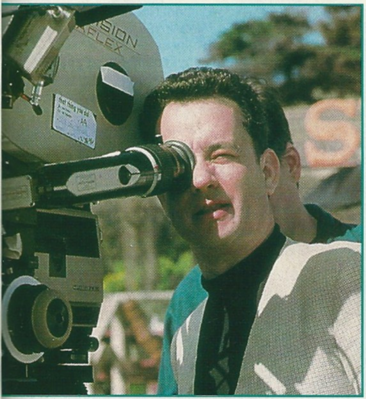
A nagy sztárok szomorú végéről, a népszerűség és a szépség mulandóságáról két filmet is készített *Billy Wilder*. Az *Alkony sugárút*ban (Sunset Boulevard, 1950) a némafilm hajdani csillaga megszállottan vágyik a visszatérésre. Keserűen kell azonban tudomásul vennie, hogy fiatal forgatókönyvíró szeretője új asszony után néz. Az utolsó fellépésére a rendőrség előtt kerül sor, a férfit ugyanis lelövi dühében. A *Fedórá*ban (1977) viszont a producer szeretné visszatérésre bírni az egykori legendás filmcsillagot. Az asszony azonban rejtőzik előle, sőt a lánya lép a helyébe, mert a félresikerült szépségoperáció miatt elzárkózott a külvilág elől. *A vad parti* (The Wild Party, 1975) kimondva-kimondatlanul a nagy néma komikus sztár, *Roscoe „Fatt" Arcbuckle* tragédiáját idézi fel, amely nagymértékben hozzájárult a Hollywoodról alkotott negatív kép kialakulásához.

De nemcsak valódi és kitalált sztárok életét filmesítették meg. *Az utolsó filmcézár* (The Last Tycoon, 1976) sajátos keveréke egy *F. Scott Fitzgerald* regény adaptációjának, valamint a figurát ihlető hollywoodi nagyágyú, *Irving Thalberg* producer élettörténetének.

Strómanok és gátlástalanok

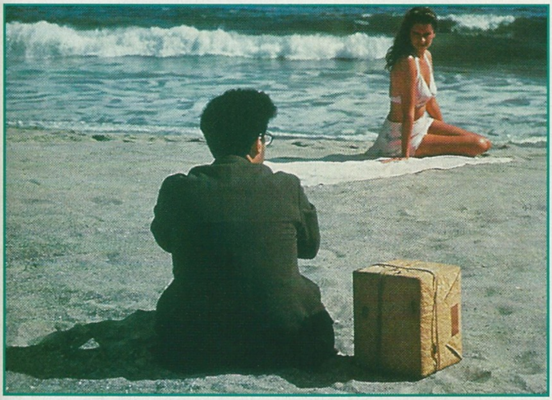
A Hollywoodról szóló hollywoodi filmek sajátos típusát képezik a McCarthy-korszak hisztérikus légkörét felidéző alkotások. Az élre kívánkozik *Martin Ritt* filmje, *A jónevű senki* (The Front, 1976). A történet a stróman tragédiáját meséli el – aki nevét adja a munkától eltiltott kollégának –, azét az emberét, aki bőre megmentése érdekében megpróbál együttműködni a

A kétszeres Oscar-díjas színész, Tom Hanks a kamera mögé állt, hogy ő is rendezzen. Természetesen Hollywoodban...

Robert Zemeckis Firka Townja: Roger nyúl a pácban

A Coen-testvérek Hollywoodi lidércnyomása...

Egy kis nosztalgia: Hollywood, Hollywood

mccarthystákkal. A spicliskedés erkölcsi súlya alatt azonban összeomlik, és végül öngyilkos lesz.

A *Feketelistán* (Guilty by Suspicion, 1991) című filmben a sikeres rendezőt játszó *Robert De Niró*nak kell szembenéznie a ténnyel: egyik napról a másikra megfagy körülötte a levegő, az Amerika-ellenes tevékenységet vizsgáló bizottság előtt kell számot adnia tetteiről.

A gátlástalanság Hollywoodjáról szól a *Filmcápák hálójában* (The Buddy Factor, 1994) című film is. A tanult fiatalember meg akarja váltani a világot. Amikor végre sikerül bekerülnie az egyik stúdióba, már az első nap rá kell döbbennie, hogy az élet egyáltalán nem olyan felhőtlen, mint amilyennek képzelte. A filmipar az őrült producerek, a korrupció, a bürokrácia melegágya, a hatalomvágy után ácsingózók gyűjtőhelye. Ebben a szakmában az övön aluli ütés nemcsak hogy megengedett, de kívánatos is. A remek *Kevin Spacey* által megformált filmcápa sárba tiporja, porig alázza, mindent megtesz azért, hogy egyszerű lábtörlőnek nézze. Önálló gondolata nem lehet, egyetlen feladata, hogy mindenkor a főnök rendelkezésére álljon, mindenben kiszolgálja. A maga módján ugyan megpróbál ezért bosszút állni, ám ha előbbre akar lépni a ranglétrán, akkor neki is be kell állnia a sorba.

A *Hollywoodi lidércnyomás* (Barton Fink, 1991) tehetséges, de a forgatókönyvírásban tapasztalatlan írója nem vállalkozik hasonló feladatra, kétségbeesetten próbál kimászni a slamasztikából, ahová a zsarnok stúdiómágnás jóvoltából kerül. Talán nem is olyan meglepő módon egy tömeggyilkos lesz ebben a segítségére. A *Coen-testvérek* briliáns filmje amolyan bolondok házaként mutatja be Hollywoodot. Nem kivétel ez alól *Robert Zemeckis* kombinált szupermozija, a *Roger nyúl a pácban* (Who Framed Roger Rabbit?, 1987) sem. Hőse ugyan kicsit eltér a megszokottól, hiszen Roger egy szeretetreméltó, lógó fülű, hadari beszédű balfácán, a rajzfilmsztár Baby Herman partnere. Oltári nagy szíve van, mindenkit imád, de a kis piros leginkább a feleségéért, a csábos Jessicáért dobog. Ám hamarosan Firka Townt megdöbbentő hír járja be, Roger brutális gyilkosság gyanúsítottja lesz. Miközben egy magándetektív siet a segítségére, föltárul Firka Town (Hollywood) igazi arca is.

Az álomváros nem véletlenül kapta a Tinsel Town, a Csillámpapír-város nevet. Az itt készült filmek évtizedeken át mit sem tükröztek az ország, a kor és Hollywood valóságából. Hollywood receptje a szórakoztatás volt, és ebbe nem fért bele saját mítoszának lerombolása, a rózsaszín kép átfestése. Idővel azonban megváltozott a helyzet, a közönséget mind jobban kezdte érdekelni a valóság, milyen élet zajlik valójában a kulisszák mögött. A hagyományos karriertörténeteket kezdték felváltani a realista hangvételű alkotások, a filmkészítők egy részében megfogalmazódott a gondolat: ideje lerántani a leplet a konzervatív Hollywoodról. A nosztalgiázás mellett megjelentek a kemény, kritikai hangvételű filmek. Kiderült, a szennyest kiteregetni legalább olyan jó üzlet. A kilencvenes években újra változott a kép, az alkotók elsősorban a szatíra, a fekete humor eszközével élnek. Mindez persze nem változtat a tényen, Hollywood Hollywood maradt. A filmgyártás továbbra is ipar, nem pedig a kollektív lelkiismeretvizsgálat eszköze. Ráadásul nem könnyű Hollywoodtól pénzt szerezni a hollywoodi mítosz lerombolására.

Szilágyi G. Gábor

Filmkarrierje kezdetén, a nyolcvanas esztendők közepe táján sokáig felfedezője, a rendező *David Lynch* alteregóját alakította, aki alaposan ellátta munkával a következő években.

Rómeótól a Dünéig

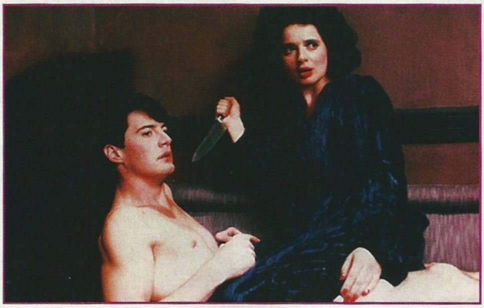
A szembeötlő alkati hasonlóságon túl ahogy *Lynch,* úgy *MacLachlan* is a Csendes-óceán északnyugati partvidékén született, 1959. február 22-én, a Washington állambeli Yakimában, elsőnek a három MacLachlan-fivér közül. Állítása szerint *Johann Sebastian Bach* leszármazottja. Talán ő sem gondolja komolyan, ám ennél bizonyíthatóbb tény, hogy a *Hardy Boys*-kalandok hatására támadt kedve a színészi pályához, mely olvasása közben mindegyik hős szerepét eljátszotta. Gyermekkorától fellépett iskolai színjátékokban. 1977-től párhuzamosan tanult színészstúdióban s látogatta Seattle-ben a Washington Egyetem képzőművész szakát. Alighogy zsebre vágta képzőművész mesteri fokozatát, Rómeót játszotta meglehetősen nagy sikerrel az Oregon Shakespeare-fesztiválon, Ashlandben. 1992-ben visszatért Seattle-be, hogy felléphessen a rendező *Peter Brook* iskoláját követő Empty Space színházban, mígnem részt vett a *Düne* szereplőválogatásán. Miután Los Angelesbe utazott, hogy találkozzon *David Lynch*csel, hamarosan Mexico Cityben alámerült a fáradságos, egy évig tartó gyártási folyamatba. A jó szemű Lynch ezzel felfedezte az álomgyár számára.

Könyv formában Kyle rajongott *Frank Herbert* tudományos-fantasztikus *Düne*-regényéért mint irodalmi alkotásért, mégis csak bizonyos fenntartásokkal tudta elvállalni Paul Atreides szerepét, s mint sokan másoknak, úgy neki is csalódást hozott a kétórás mozi, melyben rajta kívül több híresség – a popsztár *Sting,* valamint *Sean Young, Max Von Sydow* – is szerephez jutott. Az 1984-ben készült *Düne* (Dune) 10991-ben játszódik, egy galaktikus világbirodalomban, melyet a zsarnoki és úgy ahogy van, gusztustalan IV. Saddam kormányoz. Célja, hogy megszerezze az Arrakison található létfontosságú anyagot. Az Atreides-ház tiszta tekintető ifjú hercege, Paul (MacLachlan) vállalja a kockázatos küldetést IV. Saddam hatalmi törekvéseivel szemben. A vizuális fantáziagazdagság, a felvillanyozó szereposztás, a népszerű *Toto* zenekar muzsikája mind kevésnek bizonyult a sikerhez. A kritikusok szerint túl szomorú, majdhogynem nyomasztó s persze túl hosszú is. *Frank Herbert* magyarul is olvasható sci-fijének filmadaptációja 140, illetve 124 perces verziói mellett 190 percben, Lynch folyamatos tiltakozása ellenére, televíziós sorozatként is adásba került, sok új részlettel és szereplővel, a rendező Allen Smithee kézjegyével.

Kék bársony és A rejtőzködő

Lynch, alighogy 25 éves felfedezettje kiheverte az első balsikert, ismét hozzá fordult, hogy játssza el Jeffrey Beaumont figuráját, akit ifjúi rajongása összetett szexuális bűntény szemtanújává, majd szereplőjévé tesz. A *Kék bársony* (Blue Velvet, 1986) hátborzongató, eredeti film egy fiatal férfi behatolásáról a kisváros misztériumába, beleszeretve az éjszakai mulató énekesnőjébe *(Isabella Rossellini)* akit a szadista gyermekrabló drogüzér, *(Dennis Hopper)* szerelmi találkákra kényszerít. Lynch érdekes individuális látásmóddal követi a tökéletes és normális amerikai kisvárosi kép mögött húzódó bűnvonalat. A kezdő képsorokban a levágott emberfül, amit MacLachlan a város széli réten – mint csatamezőn – bóklászva gyűjt be, joggal kelti fel a néző gyanúját, hogy ez még csak a kezdet. A *Kék bársony* talán túl szokatlan és merész ahhoz, hogy kellemesen élvezetes legyen. Mégis '86-ban ez volt a legtöbbet méltatott mozi, melyet Lynch később újra megrendezett a televízió számára. A Kék bársonyban a rendező-színész szimbiózis már hasonlított *Ingmar Berman* és *Liv Ulmann* kapcsolatához, de még fantasztikusabbá tette Lynch és MacLachlan külső hasonlósága, s mindkét férfi cseppet sem hétköznapi, földöntúli karizmája. Kyle maga Lynch, amint metszően tiszta tekintetét a bizsergető tudatosság tükre felé fordítja. A Lynch-mozi annyira eredeti, hogy nem könnyű észrevenni azt a színészi hozzáértést, amellyel Kyle MacLachlan felismeri az élet és saját énje sötét oldalát, előbb a város környékén, majd a falak között is. A rendező MachLachlant arra buzdította, hogy legyen világos, határozott és egyértelmű, játékos, elszánt és kissé piszkos fantáziájú. S ő játszi könnyedséggel hajtotta végre a hirtelen váltásokat: például holdfényes andalgás közben hagyja ott a szeretett lányt *(Laura Dern),* hogy üldözőbe vegyen egy sétáló tyúkot.

Függetlenedve Lynchtől, 1987-ben mindenkit elbűvölt a földönkívüli FBI-ügynök, Lloyd Gallagher képében *A rejtőzködő* (The Hidden) című sci-fi-horror thrillerben. Itt mint jóindulatú alien segít a Los Angeles-i rendőrnyomozó Michael Nourinak kézre keríteni a földönkívüli vámpírt, aki erőszakos bűncselekmények elkövetésére kényszerít embereket, akikbe beköltözik. Ha egy magasröptű elgondolás találkozik a horrorral és a nagyváros, mint dzsungel műfajjal, nyilvánvalóan ilyen hihetelen történetek jönnek létre belőle. A bájos Kyle MacLachlan egyik allűrje általában váratlan derültséget kelt a nézőben – aki mindjárt a szívébe zárja – amikor mint alien, ivásban való járatlanságát demonstrálva, becsíp egyetlen pohár sörtől. Ha a mozisiker el is maradt, *A rejtőzködő* videón népszerű volt Amerikában.

Kék bársony: Isabelle Rossellinivel

Twin Peaks: mint Dale Cooper ügynök

A Twin Peaks ügynöke

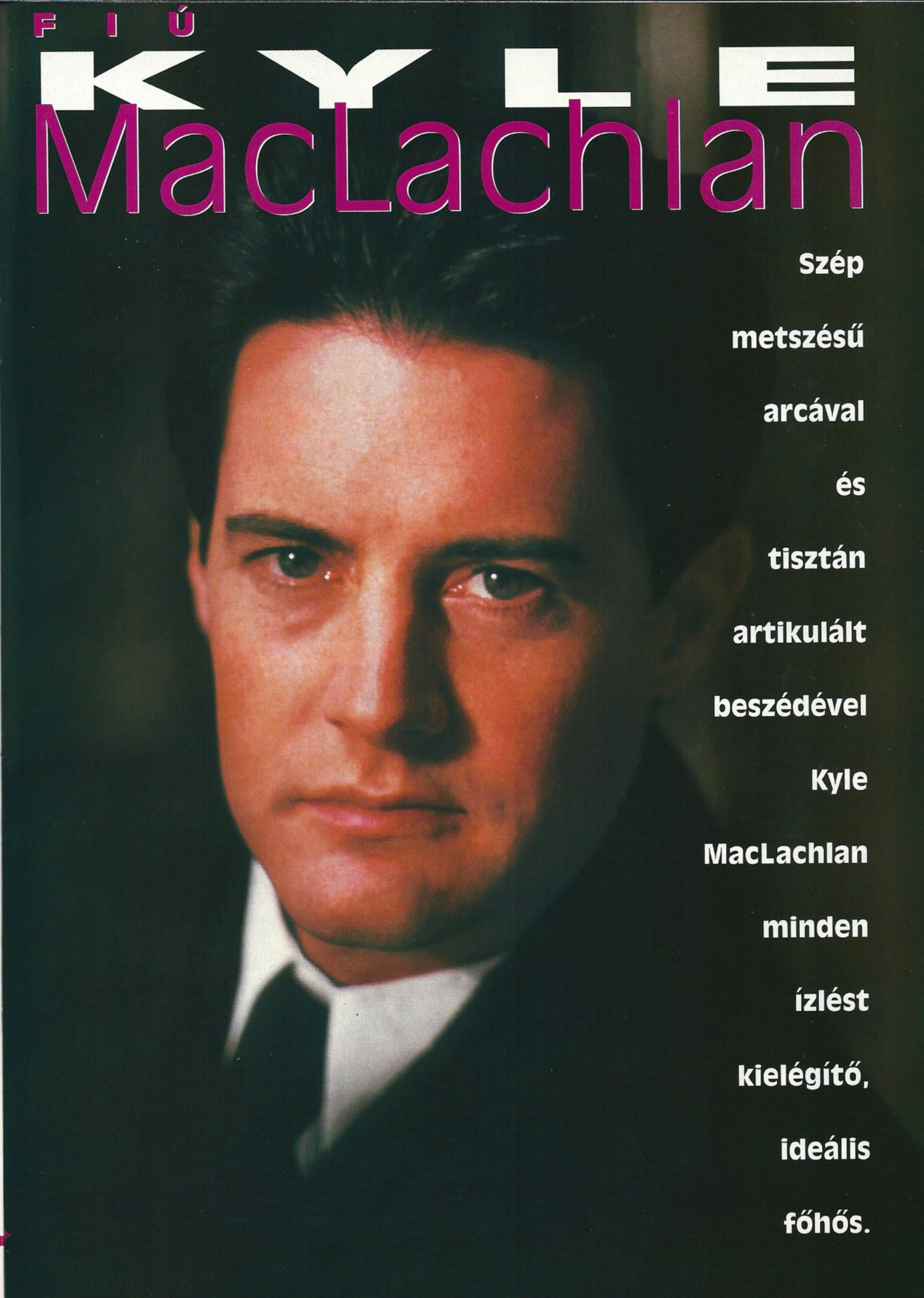
Néhány televíziós fellépés után Kyle ismét igent mondott Lynch felkérésére – immáron harmadszor –, hogy játssza el Dale Cooper különleges FBI-ügynök szerepét a *Twin Peaks* című televíziós sorozatban. Dale Cooper valóban minden szempontból más volt, mint egy átlagnyomozó a krimikből. MachLachlant is jó volt ennyire másnak látni, amikor a környezet minden rezdülésére érzékeny, megnyerő Dale Cooper képében került képernyőre, aki nyomozás közben szerzett benyomásait a fákról, az erdőről időről

Kyle MacLachlan filmjei:

Düne (Dune, 1984) r.: David Lynch *(Mokép Videókiadó)*
Kék bársony (Blue Velvet, 1986) r.: David Lynch
A rejtőzködő (The Hidden, 1987) r.: Jack Sholder *(VICO)*
Twin Peaks (1989) r.: David Lynch *(InterCom)*
A szerelem Harley Davidsonon érkezik (Don't Tell Her It's Me, 1990) r.: Malcolm Mowbray *(Columbia TriStar)*
The Doors (1991) r.: Oliver Stone *(InterCom)*
Where The Days Take You (1992) r.: Marc Rocco
Twin Peaks: Tűz, jöjj velem (Twin Peaks: Fire Walks With Me, 1991) r.: David Lynch *(Guild)*
A per (The Trial, 1993) r.: David Jones *(Mirax)*
Rich In Love (1993) r.: Bruce Beresford
Roswell (1994) r.: Jeremy Paul Kagan *(VIP Art)*
A Flintstone-család (The Flinstones, 1994) r.: Brian Levant *(UIP–Duna Film)*
Fejjel a falnak – Attica négy napja (Against The Wall, 1994) r.: John Frankenheimer *(Flamex Inerstar)*
Showgirls (1995) r.: Paul Verhoeven *(InterCom)*
The Trigger Effect (1996) r.: David Koepp

F I Ú

KYLE MacLachlan

Szép metszésű arcával és tisztán artikulált beszédével Kyle MacLachlan minden ízlést kielégítő, ideális főhős.

The Doors – a zenekar billentyűseként

időre audio emlékmegőrzőjébe diktálja Diane-nak, láthatatlan asszisztensének. Idegenként érkezik egy még nálánál is idegenebb északnyugati határ menti városkába, hogy felderítse Laura Palmer halálának körülményeit, két tinédzserlány démoni kalandját, melyben egyikük áldozatul esik. A naiv, tiszta lelkű és felelősségteljes nyomozó e szokatlan kombinációja megingatná és ledöntené a kisebb színészt – írták róla, amikor alakításáért 1990-ben Kyle-nak ítélték a Golden Globe-díjat. A sorozat két éve alatt (1990–91, Magyarországon egy évvel később) úgy ismertük meg, mint rendes nagyvárosi technokratát, aki alvásból ébredve szereti érezni a fenyők illatát éppúgy, mint a fánkot és a kávét. Alapos, szenzitív, cseresznyéspite-kedvelő FBI különleges ügynök, akinek epigrammái és észrevételei az átkozottul finom kávéról szépen koptatott szlogenné váltak a sorozat fanatikus követői számára. A *Twin Peaks*ben semmi emberi nem állt távol MachLachlantól és semmi embertelen. S miután a széria elég ismertté tette arcát, a reklámszünetekben a „csodásan telítő” burgonya-chipset is ő bűvölte a nézők szájába. Még meg is nősült közben. Feleségül vette szereplőtársát, a Laura Palmer gimnáziumi pajtását alakító chicagói *Lara Flynn Boyle*-t *(Édeshármas, Promenád a gyönyörbe).*

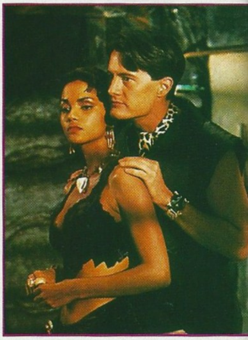
A per

Szakmai és személyes megkönnyebbülést jelentett Kyle számára, amikor szerephez jutott *Oliver Stone The Doors* című filmjében mint a felismerhetetlenségig parókás és szemüveges *Ray Manzarek*, a legendás együttes billentyűse. Stone filmje utolsó kísérlet volt arra, hogy egy feltételezett történet keretei között – *Jim Morrison*ként *Val Kilmer*rel – felidézze a letűnt '60-as és '70-es évek jellegzetes hangulatát.

Majd csak hosszas rábeszélésre vállalta el, hogy fellép a *Twin Peaks* moziverziójában, melyben a rendező a sorozatban látottak előzményeit beszéli el (*Twin Peaks: Tűz jöjj velem* – Fire Walk With Me, 1991). Az 1992-es Cannes-i Fesztivál első számú attrakcióját a tenger fölé kifeszített gigantikus méretű filmvászonra vetítve láthatta a parton összesereglett tömeg. Utána Twin Peaks-buli következett, *Badalamenti* hetekig listavezető pszichedelikus filmzenéjével.

Josef K. és Kőkövi

A hírnév tetőpontján az akkor 33 éves sztár már csak megfelelő szerepekre várt. Ilyen volt az *Albert Finney*vel eljátszott *Rich in Love*, egy *Miss Daisy sofőrje*-szerű családi vígjáték, vagy *A per* Josef K.-ja *Franz Kafka,* valamint *Orson Welles* nyomán, melyben a soha bűnt el nem követett hivatalnokot rejtélyes okból letartóztatják harmincadik születésnapján. Azután jött a televízióra írt *Roswell,* a hivatalosan meteorológiai léggömb-balesetnek beállított 1945-ös roswelli UFÓ-balesetnél helyszínelő tiszt Jesse Marcelről. De megnyerő figura tudott lenni mint gonosz Kőkövi a népszerű Flintstone-család rajzfilmfiguráit életre keltő mozifilmben (The *Flintstones,* 1994). Az őskori Flintstone-ék tipikus mai amerikai család, akik élvezik Frédi *(John Goodman)* váratlan előléptetésének gyümölcseit. A kőkori vállalati vezér, Kőkövi, a fő kerékkötő meglehetősen aljas módon csaknem romba dönti Frédi és Béni *(Rick Moranis)* életét. *„Kőkorszaki yuppie vagyok és nincs más célom, mint hogy gyötörjem Frédit, Subi-dubi-duu”* – volt *MacLachlan* általános véleménye a forgatás idején.

A Flintstone családban Halle Berryvel (balra) és John Goodmannal

Kyle a kamera mögött is megmutatta, mit tud, amikor a *Mesék a kriptából,* (Tales from the Crypt) egyik epizódjával rendezőként is bemutatkozott.

Szeretet és gyűlölet: Showgirls

S ismét valami különlegesben reménykedhetett a mozi és Kyle MacLachlan-rajongó, amikor az új *Joe Eszterhas–Paul Verhoeven* film szereposztása nyilvánosságra került, melyben a debütáló *Elisabeth Shue* játssza a főszere-

Showgirls – kirándulás az erotika birodalmába

pet, a dinamikus, nagyszájú sztriptíztáncosnőt, aki a revüigazgató Zach Carey/Kyle MacLachlant meghódítva lesz Las Vegas új revücsillaga. Kyle MacLachlan tüntetően kiegyensúlyozott magatartása mindig éles kontrasztban állt azokkal a piszkos ügyekkel, melyek zajlottak körülötte. A *Showgirls*-ben ő is bele-alámerül. *„A Showgirls egy olyan világban játszódik, amely nem szimpatikus a számomra, és mégis a vágyak és motivációk olyanok, mintha az enyémek lennének, úgy szeretnek és gyűlölnek, ahogy én. Csakhogy ők ezt kijátsszák a színpadon, ami elég alantas és mocskos. Néhány rendező azok közül, akikkel dolgoztam – így David Lynch, Oliver Stone – szeretik kitágítani a film határait. Nos, erről van szó Paul munkájában is, s örülök, hogy ebben én is részt vehetek."*

Joe Eszterhas forgatókönyvíró és *Paul Verhoeven* rendező első közös filmjük, az *Elemi ösztön* óta végigpergetik a vegasi show-csillag-születés tipikus esetét. Az NC–17-es besorolású mozi (csak tizenhét éven felülieknek, nemcsak a pénzért árult női meztelenség látványa, hanem a hősök és hősnők mély morális megvesztegethetősége miatt) a vegasi világban a lélek sötét áramlása, mely az emberi szexualitás adásvételében ölt a szó szerint testet...

„Újszerű élmény volt Verhoevennel dolgozni" – meséli a színész. *„Ő tényleg nem riad vissza a nemiségtől. Ez munkáiban elég hangsúlyos helyet foglal el. Fantasztikus erővel érzékelteti a showgirlök nagyravágyását, kitartását és szexuális vonzerejét."* A lap-dancing-jelenet a kulcs Zack és a két rivális nő, Nomi és Cristal *(Gina Gershon)* kapcsolatában. Nomi számára az út egyértelműen Zacken keresztül vezet Cristal helyére, aki ismeri a showgirlök sorsát: mindig jön egy fiatalabb lány mögötted a lépcsőn, és nem kell nagyot löknie rajtad. Épp csak akkorát, hogy néhány hétre munkaképtelen legyél. Cristal is így jutott a csúcsra...

A *Showgirls* a férfi gondolata a nő szexualitás erejéről, melyben a szex fundamentális fegyver, amellyel a nő a férfi körül „csapong". Ezt az érzést fejezi ki a káprázatosan talmi elemekre építő pompás revü-show, a színpadon ömlő láva.

Kyle legújabb filmje *A Trigger Effect* címet viselő technológiai thriller, melyben ismét *Elisabeth Shue*-val látjuk, idővel remélhetőleg hazai forgalmazásban is. Ez a párosítás kizárólag munka jellegű. A filmszínész ugyanis – hol van már a tavalyi hó és feleség? – évek óta hűséges udvarlója a szupermodell *Linda Evangelistá*nak.

Varga Mária

„Mi még tanultuk a fil

– Interjú Jancsó Miklós filmrendezővel

Videókép és töltőtoll

– *Sára Sándor*ral és *Makk Károly*al rendezték egy-egy epizódját a *Szeressük egymást gyerekek* című filmnek, melyben Ön elég érdekesen használja a videót. Milyen tapasztalatokat szerzett munkája során e technikáról?

– Legutóbbi nagyjátékfilmjeimben is használtam már a videót *(Kék Duna keringő, Jézus Krisztus horoszkópja, Isten hátrafele megy)*. Ez a harminc perc, az *Agyhalál* is jó másfél évvel ezelőtt készült. Szóval régóta és elég sokat dolgozom videóra, akár játékfilmet, akár dokumentumfilmet, akár személyes jellegű videófelvételeket csinálok magamnak vagy barátaimnak. Ebben a műfajban az a fantasztikus, amit jó néhány évtizeddel ezelőtt fogalmaztak meg kollegák: ez a műfaj akkor válik populárissá, ha a kamera majd olyan lesz, mint a töltőtoll, tehát ha majd úgy lehet írni vele, mint egy írószerszámmal. Ezzel a technikával, azt hiszem, ez bekövetezett. Nemcsak a nagy Bétakamerára gondolok, hanem már megvalósultak a majdnem professzionális digitális 8-asok, melyek majdnem hogy zsebben hordhatóak lesznek, s ezekkel azután írni kell. A kérdés az, elég-e a töltőtoll az íráshoz, vagy valami más is kell hozzá? Ha professzionális a dolog, tehát mondjuk játékfilm, olyan kell legyen, amit megnéznek.

– Végül is miért szerepelteti ilyen szokatlan módon a videóképet, s lesz-e a továbbiakban is szerepe e technikának következő filmjében vagy filmjeiben?

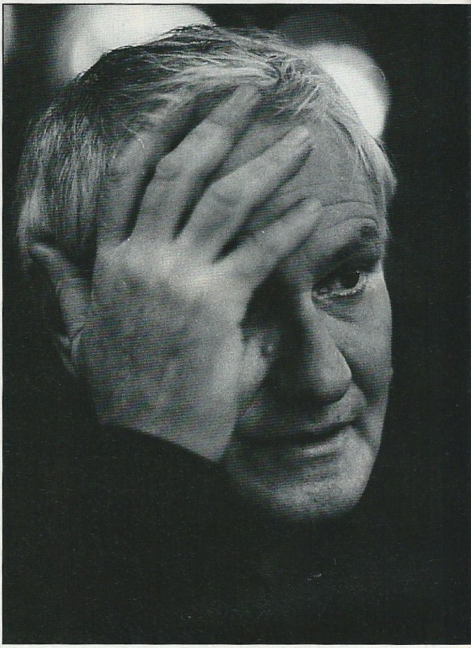
– Ebből a harminc percből azért kiderül, hogy a filmen belül a videó(kép) valójában több problémára válaszol. Fölbontja a teret, az időt, különféle képsíkon folytatódhat a történet. Ha több pénzünk lenne, megcsinálhatnánk, hogy a szereplő, aki a nagy képen belül egy videóképen van, onnan ki- és visszalép. De ez már nem két fillér.

Több elképzelésem is van *Hernádi Gyula* barátommal és másokkal. Három nagyjátékfilm. Azért három, mert az első kettőhöz még nem tudtunk pénzt szerezni, és úgy gondoltuk, akkor továbblépünk egy harmadikkal. Ebből kettő ironikus, a harmadik pedig majdnem krimi. Az első kettő lényegében arról szól, hogy az a valóság, amit látunk magunk körül, nem egykönnyen megfejthető, hanem fel kell törni. Hogy miért ironikus? Ez lehet az én korom kérdése (74), lehet világprobléma. Oly sok rettenet van a világban, amit mindennap látunk a tévében, hogy felmerül az emberben a kérdés: ez lenne a valóság, nem csak irónia az egész? Például amikor Afrikában feketék feketéket irtanak, mert az egyik az egyik törzshöz tartozik, a másik a másikhoz és fordítva, ez az élet rettenetesen ironikus megnyilvánulása.

Pénz és Amerika

– Említette, hogy nem könnyű manapság filmre pénzt szerezni. Eddig hogyan oldotta meg filmjei finanszírozását?

– A *Szeressük egymást gyerekek* úgy készülhetett el, hogy *Rózsa János* kollégám az állami filmalaphoz fordult, és négy harmincpercesre kért pénzt. És adtak is, de úgy, hogy csak három filmre volt elég. A negyedik film Rózsa Jánosé lett volna, aki a sajátjáról lemondott, és végül csak producere lett a filmnek. Legutóbbi nagyjátékfilmem pedig amerikai pénzből készült, de nem túl sokból. A Kádár-rendszer alatt a film reprezentatív dolog volt a politikusok számára, kicsit külföldre is szólt, ezért bizonyos fokig könnyebb volt pénzt szerezni, de az ember keze meg volt kötve abban, mit csinálhat. Most nincs megkötve a kezem, viszont nehéz filmhez szponzort találni. Legdrágább filmem, a *Szegénylegények* ötmillió forintból készült, ami akkor óriási pénz volt, de ugyanezt ma már nem lehetne megcsinálni, mert megfizethetetlen.

– Önt, mint magyar filmrendezőt, nem zavarja az amerikai film egyeduralma?

– Ők piacokat vettek és vesznek a világon, ahová nem nagyon engednek be másokat, mert a film számukra áru. Méghozzá nem is akármilyen, hanem az egyik legjobban menő iparág, amely biztosan többszörösét behozza annak, mint amit belefektetnek. Még ha rossz is, mint a hamburger, mindenütt ezt lehet kapni.

– Említette hogy legutóbbi játékfilmje amerikai pénzből készült. Ez azt jelenti, hogy az Ön filmjei is eladható árucikkek a nemzetközi filmpiacon? Bizonyára nem a kommersz kategóriában tartják Önt nyilván!

– Ha egyáltalán nyilvántartanak! Erre álljon itt két kis történet. Egyik filmtervünkkel Berlinben jártunk egy nemzetközi filmes találkozón, ahol megpróbáltunk gyártót találni egyik könyvünkhöz. Összefutottam egy Itáliában élő angol ismerősömmel, akivel nagyon megörültünk egymásnak. Azt mondta: felvállalja cégével a filmünket, majd végül megkérdezte: Na és pénzt hoztál? Aztán találkoztunk egy amerikaival, akivel megállapodtunk: vállalta, hogy megpróbál szponzorokat találni. De amikor később ismét összejöttünk, azt mondta: „neked nagyon nehéz pénzt szerezni, mert rólad tudják, hogy milyen filmet fogsz csinálni."

– Ennek ellenére meghívták Önt tanítani a Harvardra! Miről szóltak egyetemi előadásai?

– Egyik barátom hívott meg – igaz, milliomos barátom, a Harvard kommunikációs intézetébe, amit rokonai alapítottak... Két év alatt harminc hallgató járt az óráimra, akik közül mindössze kettő akadt, aki tényleg filmes akart lenni. A többit csak valamilyen okból érdekelte a film. Tulajdonképpen nem előadásokat tartottam, hanem együtt gondolkodtunk. Filmeket csináltunk, melyeket megbeszéltünk, és közben megtanulták a technikát. Természetesen szó esett saját tapasztalataimról is, és arról, én milyen módszerrel dolgozom.

– Ön mit profitált mindebből?

– Kicsit beleláttam az ő különleges életfilozófiájukba. Abszolút sikerorientáltak, ami nem mondanám, hogy teljesen idegen tőlem, de ott az számít valakinek, aki pénzt tud csinálni.

Greenaway és Hernádi

– Filmjeire jellemző, hogy rendkívül látványosak, nagyon elvontak és különlegesek, de nincs hagyományos értelemben vett sztorijuk. Ön szerint manapság nincsenek igazán érdekes, filmmel elmondható individuális történetek?

– Dehogy nincsenek! Sokan meg is próbálkoznak ezzel, hogy megérintsék ezt a mai világot. Az én filmjeimre valóban szokták mondani, hogy túlságosan elvont, s hogy minek, hogy túlságosan öreges, hogy kicsit mindig klasszi-

MEZÉST"

cizált, amit csinálok. És az is köztudott rólam, hogy nem nagyon szeretem a dialógusokat. Erre a harmincpercesre is utólag tettünk rá néhányat. Ugyanis rettenetesen utálom a beszélő fejeket... Amikor a hangosfilm bejött, mindenki azt mondta, hogy a képet megöli a hang. Néha igen... bár csinálok néha én is beszélgetőst. Akkoriban azt hittük, a film lehet átfogóbb művészet, holott a film tudja, hogy úgy kezdődött, hogy kávéházakban vetítették, és valószínűleg így is fog végződni: visszatér a film ugyanoda, ahonnan elindult. Tehát nem lehet elvont művészetté tenni. Mi Hernádi Gyulával arra törekedtünk, hogy közelítsük a művészethez, hogy elvontabb legyen, mert az teszi általánossá: tehát a helyszín a puszta, ami elvontabb, egyenruha, ami elvontabb. Azok a filmek, amelyeket a hetvenes években csináltam, általában hatalomról és erőszakról szóltak, amelyhez hozzátartozott a katonák és különböző elnyomó szervezetek egyenruhája vagy a meztelen test – ami akkor beletartozott a koncepcióba, mint nemzetközi egyenruha – de ma már nagyon keveset használom. Úgy gondoltuk, hogy ez általánosabban érthető, mintha azt a történetet csinálnánk meg, hogy Ádám szereti Évit Budapesten. Valószínűleg rosszul gondoltuk, de nem mi voltunk az egyetlenek akkoriban a világban, akik ezt gondolták. Ez volt a tendencia abban az időben, hogy a film szerzők műve, és a film lehet elvontabb művészet. Máig is akadnak nagy mesterei ennek, mint *Peter Greenaway*. Van aki sztorival is meg tudja csinálni, hogy emelkedett legyen, mint *Wim Wenders*, és ilyen a *Szabó István* is. Szóval nem az a lábszagú történet, amiből nagyon sok van a vásznon. Az utóbbi tizenöt évben pedig megpróbáltam mai témájú filmeket csinálni. Talán a *Kék Duna* keringő az, amelyik leginkább megközelíti az eszményt. De végül mindig kibújik az, hogy ez csak fantázia. Amikor a *Szegénylegényeke*t csináltuk, kitaláltuk a hosszú beállítást. Addig forgattuk a jelenetet, amíg film volt a gépben, ami nem volt nagy újdonság, mert már mások is csinálták előttünk. Elsőként *Hitchcock*, de utána sokáig senki. Ehhez képest az újdonság az – amit a harmincpercesben látott –, hogy a nagy képen belül van a videó. Hernádival azért összehozunk konkrét történeteket. A három forgatókönyv közül, amelyek legutóbb készültek, az egyik konkrét, elbeszélhető történet, kettő kicsit bolondabb, a harmadik pedig már majdnem krimi.

– Mindig Hernádi Gyulával dolgozik?

– Igen, általában az ő könyveit forgatom. Ahogy Gyula szokta mondani, ez már nem is barátság, hanem ikerviszony.

Média és informatika

– Amikor filmjeiben televízióképernyőt, videó- vagy komputerképet használ, épp eléggé megérinti a mai világot. Nem tudna kommersz kategóriában filmet csinálni?

– Rettenetesen sajnálom, hogy nem, mert ha meg tudnám csinálni, lehet, hogy amerikai filmrendező lennék, és nem lennének anyagi gondjaim. De én már nem halok meg milliomosként. Egy krimi nagyon sokba kerül, amelyhez nekünk soha sincs elég pénzünk.

– Ez a bizonyos harminc perc a *Szeressük egymást gyerekek*ben a médiumokról szól, egy *Orbán Ottó* idézethez kötve, mely elég negatív megvilágításba helyezi a médiát. Ez az Ön véleményét is tolmácsolja?

– Az idézet úgy végződik, hogy az emberiség azután élő adásban látja a nagy agyhalált. *Orbán Ottó*nak nyilván rossz véleménye van arról, hogy a televízión mi „jön le", míg számomra ez inkább csak egy játék. Bár magam sem vagyok nagy televíziónéző, de sok mindent megnézek. Az információs műsorokat, olyan különlegességeket a természetről, amilyeneket egyébként nem nagyon láthat az ember. Viszont nem nagyon szeretem a sorozatokat, az egy kaptafára készült krimiket. De egyébként nézek mindenféle jó filmet, videón is – ha hozzájutok.

– Valóban érdekelhetik a technikai újítások, hiszen a Microsoftnak készített tizenöt perces kisjátékfilmje egy szoftverről szól!

– Ez utóbbit *Böjti József* kollegámmal megrendelésre készítettük. Biztosan tudja, mi a Windows 95. Nem nagyon értek a komputerhez, de a környezetemben a feleségem és a fiam (aki szerepel is a filmben) értenek hozzá és használják is. A film gyerekekről szól, akiknek egy szakember bemutatja a programot. Az informatika elterjedése rettenetesen érdekes, különös távlatokat nyit. Egészen különleges jelentése lesz, ha a mainál is populárisabbá válik. Én csak attól félek, hogy a világ mai helyzetében ez szűk réteget fog érinteni. A technikai újításoknak egyébként nagy hasznát veszem, egy-két filmemet például már digitális montírozón csináltam. A hagyományos Béta-montírozón ha a filmmel eljutottam az első tíz percig, az úgy marad, digitális technikával viszont utólag is oda teszek be képet, ahová akarok.

Michael Jackson és Benkő Dániel

– Újra szokta nézni korábbi munkáit, vagy inkább az újakra figyel?

– Nem szoktam újranézni a régebbi filmjeimet. Azokat a klipeket, amelyeket *Benkő Dániel* koncertjére csináltam, csak azért nézem újra, mert még tudok korrigálni rajtuk. Ezeket nagyon rövid idő alatt kellett elkészítenem. Ha több időm lett volna, valószínűleg nem ilyenek lennének. Ez is pénzkérdés. Ezekben alig egy-két beállítás van, egy két helyszínnel. Ha összehasonlítja mondjuk a *Michael Jackson*-klipekkel, amelyekből egyetlen annyiba kerül, mint két játékfilm, láthatja a különbséget. Azoknak a klipeknek sajátsága, hogy millió asszociációs képet tudnak behozni, mert annyival több pénz volt rá.

– Létezik külön filmnyelv?

– Hogyne létezne! Ahogy mondtam, akkoriban Hernádival és másokkal filmnyelvet kíséreltünk meg csinálni. Ma is van filmnyelv. Ez a klipnyelv, amelyben nagyon frissek az asszociációk. Az össze nem tartozó dolgok összekötése ez a frissesség. Ez már a fiatalok műfaja, ahogy általában a film a fiatalok műfaja (a klipet egyébként *Andy Warhol*ék találták ki, ahogy a 24 órás beállítást is). A közönségnek persze van egy rétege, amely a bevettet szereti, de az újdonságot mindig a fiatalok hozzák. Természetesen aggkorban is lehet filmet csinálni. Én is megkísérelném, ha sikerülne hozzá pénzt szerezni... Nem tudom, hogy olyan szerencsés leszek-e, mint Bunuel, aki hetven felett csinált három ragyogó filmet. Mi sajnos inkább már csak lexikontémák vagyunk. Nem tudom, ha újrakezdeném, filmes lennék-e, különben is jogi diplomám van. Azt is meg kell szokni, hogy az ember egy ideig császár, azután elfelejtik vagy nehezen emlékeznek rá. Az aki ezt a mesterséget űzi, nem tud életében klasszikussá válni, ahogy egy író, festő vagy költő. Ebben a szakmában a fiatalok igazából nem szeretik az öregeket, ahogy főiskolás korunkban mi sem szerettük őket.

– Ön Cannes-ban, Velencében és Budapesten is díjat kapott. Ez azért kell jelentsen valamit.

– Ezek életmű-díjak voltak, ami azért más, mint ha valaki egyik filmjéért, ahogy a Szabó is, átvenne egy Oscar-díjat. Versenyben nem igazán kaptam díjakat. Valahogy nem csípte a zsűri a filmjeimet. A közönség is mindig rettentően megosztott volt, és ma már nem is nagyon érdekli őket, hogy mit csinálok.

– Általában a magyar film válságáról beszélnek, vagy arról, hogy nem nagyon lesz magyar film. Ön szerint sem?

– Nem tudom, miért mondják ezt. Magyar filmek készülnek, mint minden időben. Évente tizenöt. De ennél jóval több másmilyen filmet forgatnak Magyarországon. Mostanában lehetett olvasni róla, hogy százнál több pornográf filmet. Ezt azért említem, hogy lássuk: hol van az ízléshatár? Ha az ember kezében van a kamera, mint toll, mit írjon vele? Erre azt szokták mondani, valami jót. A film kétségtelenül áru, amit el kell tudni adni, amit nem tudok megtenni, ha nincs terjesztőhálózatom. A hamburgert, bármilyen rossz is, megveszik, mert a legtöbb helyen csak ezt lehet kapni. A magyar filmnek nem nagyon van terjesztőhálózata sem itthon, sem máshol. Amerika egy kétszázmilliós ország, ahol csak a hazai terjesztésből biztos bejön a legtöbb film költsége. Magyarország viszont kis ország ahhoz, hogy bejöjjön annyi néző, amennyi még ilyen magas helyárak mellett is behozza a költségeket.

– Nemrég egy magyarországi zsidósággal foglalkozó dokumentumfilmjét lehetett látni a televízióban. Most min dolgozik?

– Jelenleg is dolgozom dokumentumfilmen a romákról. A dokumentumfilmeket nem én írom, hanem az operatőrök írják. Kimegyünk nagyobbik fiammal és másik két operatőr kollegájával például a nyíregyházi lóvásárra, ahol összefotografálnak három kazetta anyagot. Tehát ők írják a könyvet, én szerkesztem. Ezenkívül kisebb filmeket csinálok, a már említett két klipet *Benkő Dániel*nek, s Balatonszárszón *Ortutay Tamás* József Attila-szobráról is forgatok.

– És Ön már eljutott oda, hogy tud írni a kamerával?

– A Béta-kamerát nem tudom a vállamra venni. Ha jön a digitális 8-as, akkor igen. Az a korosztály, amelybe a fiaim is tartoznak, már felvevőgéppel a kezében született.

Mi még tanultuk a filmezést.

Varga Mária

Jancsó Miklós filmjei videókazettán:

A harangok Rómába mentek (1958), *Oldás és kötés* (1963), *Így jöttem* (1964), *Szegénylegények* (1965), *Csillagosok, katonák* (1967), *Csend és kiáltás* (1968), *Fényes szelek* (1968), *Sirokkó* (1969), *A pacifista* (1970), *Égi bárány* (1970), *Még kér a nép* (1972), *Szerelmem, Elektra* (1974), *Magyar rapszódia* (1978), *Allegro Barbaro* (1978), *A zsarnok szíve* (1981), *Omega, Omega, Omega* (1984), *Szörnyek évadja* (1986), *Hajnal* (1986), *Jézus Krisztus horoszkópja* (1988), *Isten hátrafelé megy* (1991), *Kék Duna keringő* (1991)

Valamennyi a *Mokép Videókiadó* gondozásában jelent meg.

Multimédia

A közeljövő képlemeze 4.
A DVD lejátszó európai bemutatkozása

Áprilisi ígéretek szerint októberben piacon kellett volna lenniük az első *Digital Video Disc* lejátszóknak. Az ígéretet a fejlesztők–gyártók nem tudták teljesíteni, és várhatóan csak ez év februárjától kapható a forradalmian új rendszerű készülék. Az első gyakorlati próbákról viszont beszámolhatunk: az (egyelőre NTSC változatban) elkészült minták egyikét – elsőként Európában – a német *Video* című szaklap laborja tesztelte. Az ő tapasztalataikat foglaljuk össze az alábbiakban.

Az előzményekről annyit, hogy sokáig két, egymással konkuráló elképzelés létezett a digitális képlemezek és -lejátszók megvalósítására. Mindkét tábor ragaszkodott saját rendszeréhez, mígnem 1995 októberében a fejlesztők végre engedtek a számítógép- és filmipar szelíd, de határozott nyomásának és létrejöhetett az egységes DVD-szabvány. Napjainkra a licenszek körüli bonyodalmak is rendeződtek. Ezeknek több mint a fele a japán *Matsushita Electric Co. Ltd (Panasonic)* tulajdona, így szinte természetes, hogy az első DVD-lejátszóval ő jelent meg a piacon.

Szolgáltatások és lehetőségek

A *DVD–A 100* típusú készülék külseje nem sejtet nagy szenzációt: leginkább egy szegényes felszereltségű audio CD-játszóra emlékeztet. Egyedül a zöld–narancs színben játszó, hologramszerű DVD felirat utal arra, hogy azért másról van itt szó. A készülék természetesen egyaránt alkalmas zenei CD-k, valamint a jelenlegi video CD-k lejátszására. (Ez utóbbi azonban nem okoz nagy örömöt a felhasználónak, hiszen ezek minősége legjobb esetben is éppen csak eléri a VHS videók színvonalát.) Ha CD játszóhoz hasonlítottuk a készülék külső megjelenését, nézzük meg a távvezérlőt is. Ez inkább egy korszerű képmagnó távvezérlőjét juttatja eszünkbe és a kezelési koncepció csak megerősíti ezt a benyomást. A képernyő-menü által felkínált lehetőségek közül a távvezérlő kurzor-gombjaival tudunk választani. Nos, van miből, a szolgáltatások tárháza ugyanis rendkívül bőséges: nyolc különböző nyelven készült szinkronhang közül választhatjuk ki a nekünk leginkább megfelelőt, a feliratos filmek 32 változatban állhatnak rendelkezésünkre. Nézhetjük a filmkockákat 4:3 vagy 16:9 oldalarányú képen. A hozzáféréstiltás (gyerekzár) itt is megtalálható, ugyanúgy, mint napjaink legtöbb tv-, videó-, vagy műholdvevő készülékén. Gombnyomásra igen gyorsan megkereshető egy-egy filmrészlet. Az egyik jelenetről a másikra történő villámgyors átváltás új lehetőségeket rejt magában és elvezethet bennünket a holnap televíziózásának világába. Az interaktív játékfilmek érdekessége, hogy a néző a történet egy-egy fordulópontján eldöntheti, a cselekmény milyen irányban bonyolódjon tovább. Hangulatunktól függően csak rá kell kattintanunk a lehetőségeket felkínáló feliratok közül a nekünk tetszőre és máris a mi elképzelésünk szerint alakulnak az események. Elképzelhető a nézőpont gombnyomásra történő átkapcsolása is: autóversenyt bemutató képsoroknál választhatunk a vezetőülés és a nézőtér vagy éppen a pálya szélén álldogálás mellett. Videóklipeknél mi dönthetjük el, hogy a basszusgitárost, a dobost vagy a billentyűst akarjuk-e nézni. A cselekménybonyolítás minden variációja, illetve a különböző nézőpontok (kameraállások) mind rajta vannak a képlemezen, csak elő kell őket hívni.

Gyakorlati próba: élethű képek

Bár a készülék külseje szerény, a mellékelt demonstrációs lemezzel minden várakozást felülmúló képeket produkált. A demo-lemezre többek között részleteket helyeztek el *Kevin Costner Waterworld* című filmjéből, valamint az *Apollo 13* című alkotásból. Az előbbi kiváló minőségének jellemzéséről röviden annyit, hogy a tenger egészen valósághű, plasztikus képeinek láttán a *Video* című szaklap tesztelői közül többen már fürdőnadrágjukat kezdték el keresgélni. Az *Apollo 13* képsorait is lenyűgözőnek ítélték a szakemberek: a ragyogóan kontrasztos, zajtalan, kiváló élességű képsorokon a legapróbb részletek is jól megkülönböztethetőek voltak. A digitális képek megítélésében jártas árgus szemek ugyan nagyon ritkán észrevettek néhány képhibát (mozaikszerű jelenséget), de ezek csupán a pillanat tört részéig tartottak, és kizárólag az apró részletekben gazdag motívumokat pásztázó, gyors kamera-svenkeknél jelentkeztek. Ennek oka, hogy ilyenkor egy kép az előzőhöz képest igen sok új információt tartalmaz, és az adatok gyors változását nem győzi a jelfeldolgozás. Egyöntetű volt a vélemény, hogy a képminőség ugrásszerű javulásának fényében ez a hiba valóban elhanyagolható apróság.

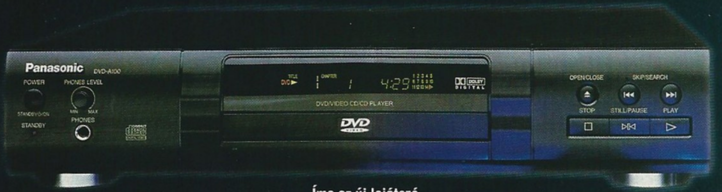
Kérdés persze, hogy a demoanyaghoz képest – amin általában előnyös tulajdonságokat kidomborító snittek találhatók –, milyen lesz egy-egy film a "szürke hétköznapokban". Mindenesetre az *MPEG-2* képjelfeldolgozási eljárásban vannak még tartalékok, és a végleges európai kivitelű, PAL színrendszerű minta részletfelbontó képességén is javítanak még a japán fejlesztők.

A hangról a teszt résztvevői demo-lemez alapján nem akartak véleményt nyilvánítani, annyi azonban biztos, hogy az itt szóba jöhető rendszerek kiválóan alkalmasak a legmodernebb *(Dolby Surround, Dolby Pro-Logic)* térhangzások színvonalának elérésére. A bennfenteseknek álljon itt néhány műszaki jellemző: a frekvenciaátvitel 4 Hz-től 44 kHz-ig terjed, a jel/zaj-viszony 106 decibel, a dinamikatartomány 96 decibel.

Mivel a filmiparnak a veszteség nélküli másoláshoz, sőt egyáltalán a másoláshoz semmilyen érdeke nem fűződik, a filmeket várhatóan digitális másolás elleni védelemmel fogják ellátni, ami legfeljebb egy kópia elkészítését engedélyezi.

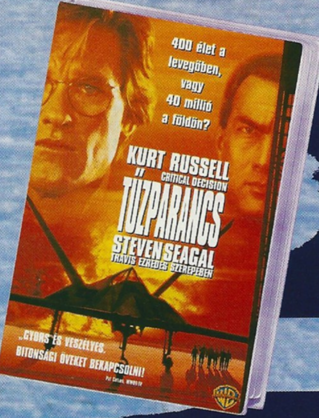
Végül a készülék áráról: a németországi kirakatokban majdan látható árcédulákon 1300 márka körüli összeg lesz látható. Ez több, mint a korábbiakban ígért ár, de inkább más hátráltathatja a vásárlók rohamát: a filmes cégek egyelőre ugyanis késnek a filmek DVD-n történő megjelentetésével.

Horváth János

Íme az új lejátszó

VIDEOPREMIER: JANUÁR 23.

400 élet a levegőben vagy 40 millió a földön?

KURT RUSSELL

TŰZPARANCS

STEVEN SEAGAL
TRAVIS EZREDES SZEREPÉBEN

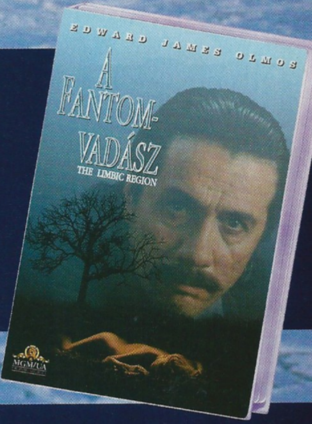
A feladat lehetetlen: egy 747-es Boeing gépet fanatikus terroristák kerítették hatalmukba, és a fedélzeten elrejtett ideggáz elég ahhoz, hogy ha célba jut, elpusztítson egy egész nagyvárost. A földi válságstáb útnak indít egy külön egységet, hogy az titokban szállja meg a Boeinget és fogja el a tússzedőket, mielőtt azok végrehajthatnák öngyilkos tervüket.

EDWARD JAMES OLMOS

A FANTOMVADÁSZ

THE LIMBIC REGION

Jon Lucia hadnagy az egyik legeredményesebb, legveszélyesebb nyomozó. De ahogy telik az idő, egyre szenvedélyesebben akarja megtalálni azt a szadista soroztagyilkost, akivel pályája elején találkozott először. Mániája már legalább ugyanolyan erős, mint azé, akit üldöz. És ugyanolyan veszélyes is...

KID'N PLAY

BUKTA VAN

CLASS ACT

„Olyan, mintha Stan és Pan rappelne!"
Jim Emerson, Orange County Register

Elszabadul az őrület! Egy gimnáziumban véletlenül elcserélik a személyi aktáit az iskola leglükébb, legmenőbb, legkeményebb tanulójának és legnagyobb ártatlan stréberének (akinek még a haja is égnek áll a sok tanulástól). Tehát minden a fejére áll, fel- és bepörögnek az események, és szól a dögös fekete zene.

SANDRA BULLOCK DENIS LEARY

KÉPTELEN KÉPRABLÁS

TWO IF BY SEA

A bölcsek szerint a nemek csatájában a szembenálló felek nagyjából ugyanazt akarják: mondjuk szerelmet. Vagy egy áramvonalas testet. És néha egy friss pizzát. Frank O'Brien, a kisstílű tolvaj még ennél is többre vágyik. Ezért foglalkozik néha műkincslopással. Az viszont már őt is meglepi, amikor kiderül, hogy az egyik festmény, amit nemrég leakasztott egy lakás faláról, hatalmas érték, és most az ország fél rendőrsége a nyomában van.

Kétsebességes videók megéri?

A kétsebességes vagy népszerűbb nevükön „felezős" videómagnóknak a normál sebesség mellett van egy spórolós, úgynevezett hosszan játszó üzemmódjuk is (LP = Long Play). A sebességváltás egy gombnyomással megtörténik, ezáltal például egy 180-as jelzésű, vagyis háromórás szalagra háromszázhatvan percnyi, azaz hat órás műsor rögzíthető. A reklámszövegek nem győzik kiemelni: dupla játékidő, fele szalagköltség! Ennek azonban ára van, jóllehet az erre a tudományra képes négy videófejes magnók fejlesztői mindent elkövettek annak érdekében, hogy a visszajátszott műsoron ne látszódjék túlságosan nagy minőségromlás.

A dolog rendkívül egyszerűnek látszik: a szalag haladási sebességét a másodpercenkénti 2,4 centiméterről 1,2 centire meg kell felezni (ez technikailag nem okoz túl nagy gondot), és máris duplájára nő a játékidő.

A probléma azonban összetettebb: még a legpuritánabb képmagnókban is két fej van, amelyek egy igen gyorsan forgó hengerpalást, az úgynevezett *fejdob* két ellentétes oldalán helyezkednek el. Felvételkor a képinformációk felváltva, közvetlenül egymás mellé kerülnek a szalagra, 49 mikrométer szélességű sávokban. Lejátszáskor a fejek a nekik megfelelő sávokból olvassák ki a mágneses információkat. Mivel a fejdob forgási sebessége mindig azonos, a szalag lassabb haladásakor a 49 mikronos sávok átfednék egymást, és a tévé képernyőjén csak zagyva képet látnánk (egymásba „lógna" a két televíziós félkép). Ezért az LP üzemmód számára két másik, keskenyebb videófejet is be kell építeni. Amikor a videó LP állásban felvesz vagy lejátszik, csak ez a két fej működik. Ezek fele olyan szélességű sávokat (26 mikron) rajzolnak fel a szalagra, mint a két SP-fej.

A fenti beavatkozások miatt mindenképpen minőségromlással kell számolnunk, amit alátámaszt a gyakorlat: az LP-kép valamivel rosszabb, mint az SP-üzemmódban felvett műsor. A felbontás, azaz az apró részletek megkülönböztethetősége csökken, a képek „mosottak" lesznek. A képzaj elvileg javul, azonban egyértelmű, hogy a kép összhatása nem éri el az SP-szintet. Érdemes tehát próbafelvételeket készíteni, és esetleg műsorfajtától is függővé tenni, hogy megéri-e LP-re váltanunk.

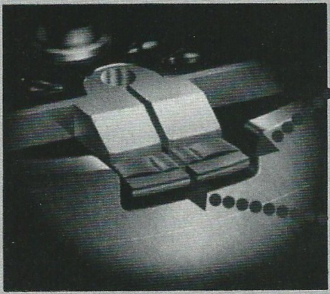
Hang és csere-bere

Ami a hangot illeti, itt sokkal rosszabb a helyzet: a VHS-szabvány a szalagnak csak a felső, mindössze egyetlen milliméter széles csíkját szánta a hang rögzítésére. A gyatra, eléggé jellegzetes, nyávogó VHS-hang még tovább veszít „minőségéből", amikor átkapcsolunk LP-re. Az 1,2 cm/másodperces szalagsebesség csak kb. negyede a kazettás hangmagnók ezen adatának (4,75 cm/másodperc).

Hátránya az LP-felvételeknek az is, hogy e kazettáinkat nem cserélgethetjük a barátainkkal korlátlanul, mert nem mindenkinek van négyfejes videója. Olyan normál képmagnó pedig, amely le tudja játszani őket, csak elvétve akad (erre feltűnő helyen fel szokták hívni a figyelmet, legalább a kezelési útmutatóban). Egyébként két felezős magnó sem biztos, hogy zavaroktól mentesen tudja kölcsönösen lejátszani a másikkal készült képsorokat. Azok a bizonyos 26 mikronos sávok ugyanis olyannyira keskenyek, hogy különböző készülékek videófejei nem egykönnyen találnak rájuk pontosan. A tracking szabályzóval azonban szinte minden esetben beállítható a jó sávhelyzet, a tiszta kép.

Szolgáltatások és „nagymenők"

A négy fejet kiválóan fel lehet használni lassításkor, képléptetéskor és állókép üzemmódban: ennek köszönhető a négyfejes videók nyugodt, remegésmentes állóképe és a szinte zavarmentes lassítás. A gyors képkeresés funkció működtetése alatt is viszonylag jó kép látható, megmarad a szín, így nem okoz gondot egyes filmrészletek ily módon történő megkeresése.

Mivel felvételkor és lejátszáskor is elegendő két fej megléte, nyilvánvaló, hogy a négy fej (és a készülék magasabb ára) elsősorban szolgáltatásbeli különbséget jelent, nem pedig a műszaki jellemzők javulását. Annak javasolható tehát ilyen videó, akinek a sok előre programozott felvétel miatt szükséges a minél hosszabb felvételi idő vagy akinek igénye van jobb minőségű lassításokra, mozgáselemzésekre vagy állóképekre, másolásnál, vágásnál, utómunkálatoknál. Sok gyártó éppen ezért ugyanazt a konstrukciót készülékcsaládként kétfejes és négyfejes kivitelben is piacra dobja.

Végezetül következzék egy betűrend szerinti felsorolás a valószínűleg itthon is fellelhető legjobb négyfejesekről: *Hitachi VT–S 390 E, Mitsubishi HS–561 V, Panasonic NV–HD 650, Sony SLV–E1000*. (Az elitcsapatot a német *Video* című lap által legjobbnak ítélt készülékek mezőnyéből közöljük.)

A NÉPSZERŰSÉG NEM
SZŰNIK MEG AZ ÉV VÉGÉVEL.

Januárban is keresse a

PolyGram Video

sikeres kiadványait!

Ha igazán nevetni akar...

Akar Ön az idén is fetrengeni, amíg a Csillagok Háborognak?
Ha igen, válassza 1996 rockparódia-zenekarának kétórás kazettáját.
Nézze sötétben, hallgassa hangosan!

Mr. Bean, az igazi, a hamisíthatatlan, a rámenős balek, a századvég bohóca - ***végre magyarul!***

Forró angol humor

Jogi kérdezz-felelek!

HOGYAN ADÓZUNK?

Állandó jogi szakértőnk, dr. Kiss Zoltán e hónapban az év elején hatályba lépett adótörvény-változásokra hívja fel a figyelmet.

Megszokhattuk már, hogy minden év januárjától jelentős mértékben módosulnak az adótörvények. A mostani változásoknak ugyan nincs közvetlen hatása a videózásra, viszont lényegében valamennyi adózó állampolgárra és vállalkozásra kiterjednek. Talán nem érdektelen a Video Magazin hasábjain közérthető nyelven is összefoglalni őket, mely segítheti a videóiparban érdekelt vállalkozók eligazodását is.

1977-től az **egyéni vállalkozók** egyértelműen kikerültek a társasági adó hatálya alól, és ezután kizárólag az szja alá tartozhatnak. Ez csupán új szemléletet tükröz, mert az szja-törvény – igaz, külön fejezetben – a társaságokéval szinte teljesen azonos módon határozza meg az egyéni vállalkozók adózási szabályait. Az „új" szabályok szerint a vállalkozói személyi jövedelemadó mértéke 18 százalék, míg a vállalkozói osztalékadó 20 százalék. Az osztalékadó megfizetése alól főszabályként mentesülnek a belföldi társaságok, szervezetek, egyesületek. Egyéni vállalkozónál a helyzet bonyolultabb: egyes tételek növelik, más tételek csökkentik az osztalékalapot, mely után az adó mértéke – jövedelemfajtánként – 10, 20 vagy 27 százalék. Azt tanácsoljuk, hogy akit az osztalékadó mélyebb összefüggései érdekelnek, az forduljon a könyvelőjéhez vagy vesse be magát a szakirodalomba (Adó, Adókódex, APEH-Híradó).

Némileg módosultak a **cégautó utáni adózás** szabályai. Az ötmillió forintos beszerzési árnál olcsóbb gépkocsiknál az eddigiek szerint kell adót fizetni. Az ennél nagyobb értékű személygépkocsik utáni adó havi összege az üzembe állítás első négy évében egységesen 14 ezer forint, az ötödik évtől kezdve havi hétezer forint. Valószínűleg ezek a szabálymódosítások nem a videó, sokkal inkább az olajüzlet szereplőit hozzák izgalomba...

A **készpénzforgalom visszaszorítását** célozza az a szabály, amely szerint ha a vállalkozó a külön jogszabályban meghatározott összegnél (ez a tervek szerint egymillió forint lesz) nagyobb értékű számlát készpénzzel egyenlít ki, akkor az áfa nélküli számlaérték 20 százalékával meg kell növelnie a 18 százalékos adóalapját. Másfél millió forintos készpénzfizetésnél például a vállalkozás eredménye százezer forinttal nő. Ez az új szabályozás viszont csak akkor lép életbe, ha az erről szóló külön kormányrendelet megjelenik.

A **költségelszámolási szabályok** is több ponton módosultak. Megszűnt az egy összegű, azonnali értékcsökkenési leírás elszámolásának lehetősége. Értékcsökkenési leírás a kizárólag üzemi célt szolgáló, vagyis a magánszemély üzleti tevékenységével kapcsolatban használt tárgyi eszközök és a nem anyagi (korábbi szóhasználattal: immateriális) javak után számolható el. (Nem minősül üzleti célt szolgáló tárgyi eszköznek a személygépkocsi, melynek leírására külön szabályok vonatkoznak.) A főszabály szerint a százezer forint egyedi értékét meg nem haladó tárgyi eszközök esetében a vállalkozó önmaga határozza meg a leírás mértékét. Az egyetlen megkötés: a leírási évek számának legalább két évnek kell lennie.

Az 1997. év előtt megkezdett leírást a megkezdett módszerrel folytatni a teljes elszámolásig. A nem üzemi célt szolgáló eszközök továbbra is átalányban számolhatók el; az átalány összege legfeljebb az éves bevétel 1 százalékáig terjedhet.

Cégautóadót fizető vállalkozó 20 százalék **értékcsökkenési leírást** számolhat el évenként. Ha ilyen adót nem fizet, akkor az éves bevételének 1 százalékával, de legfeljebb a személygépkocsi beszerzési árának 10 százalékával növelhető az egyébként elszámolt költség és az csak egy ízben, a használatba vétel évében vehető figyelembe. A tételes költségelszámolás helyett javítás, felújítás címén továbbra is változatlan összegű (3,– Ft/km) gépkocsi-átalány elszámolása választható.

Az **üzleti utazás**sal kapcsolatos költségek csak akkor számolhatók el, ha a dokumentumok (pl. számlák) és a körülmények alapján közvetve sem állapítható meg, hogy az utazás csak látszólagosan hivatali, üzleti. Szintén az adóalap védelmét szolgálja az az előírás, amely szerint 30 ezer forintnál drágábban beszerzett tárgyi eszközök csak hitelt érdemlő dokumentumok (pl. jegyzőkönyv) alapján selejtezhetők.

Az **áfa-rendszer** alapelvei érintetlenek maradtak és az áfa-törvény módosítása is leginkább a többi adótörvény változása miatt vált szükségessé. A legfontosabb, hogy sem az adókulcsok, sem a visszaigénylés feltételei nem változtak 1996-hoz képest. Ugyanakkor 1997-től duplájára nőtt az **alanyi adómentesség** értékhatára: ezentúl 2 millió forintos éves bevételig lehet alanyi adómentességet választani. Mindenképpen említést érdemel, hogy azok a közvetítők, akik továbbadási céllal vásárolnak áfa fizetésére nem kötelezett személyektől, jogosultakká váltak a különbözet szerinti adózási eljárással adózni. Elsősorban a használtcikkkereskedők és a műkereskedők (árverésszervezők) számára előnyös ez az új szabály, amely szerint a fizetendő adó alapja csak az árrés. (Az ismert kazettaügynökségek nem élhetnek ezzel a lehetőséggel, mert ők nem magánszemélyektől, illetve áfa-fizetés alól mentes adóalanyoktól szerzik be árukészletüket.)

Végül egyértelműen szigorodtak az **adózás rendjé**ről szóló törvény előírásai, ezzel összhangban bővült az APEH hatásköre. Gyakorló nyomozó hatósággá lépett elő az adóhivatal, ugyanis az adózott jövedelmükkel akkor is elszámoltathatják az adófizetőket, ha vagyonuk, életvitelük nem áll arányban – az amúgy számszakilag hibátlan – adóbevallásukkal. Ha például valaki nagy értékű házingatlant vásárol, miközben az elmúlt öt évben összesen 2 millió forint jövedelmet vallott be, akkor a bizonyítási kényszer megfordul, és ezt követően már a polgárnak kell bizonyítani, hogy a szokatlan vagyongyarapodás például örökség vagy nagy összegű nyeremény következménye.

Az APEH ezentúl nemcsak adótartozásra való hivatkozással tagadhatja meg az **adó-visszaigénylés kiutalását**, hanem akkor is, ha az érintett cég vagy vállalkozó a helyi önkormányzatnak, a vámhatóságnak vagy a társadalombiztosításnak tartozik. Az adóhatóság ellenőrzési joga bővült, így az adók mellett az egyéb pénzügyi kötelezettségeket (például kulturális járulék, tb-kötelezettségek) is vizsgálhatja. Az adóhatóság január 1-jétől köteles a vállalkozások azonosító adatairól felvilágosítást adni azoknak, akiknek ezekre az adatokra az adókötelezettség jogszerű teljesítése miatt van szükségük, vagyis bővül az adatokhoz való hozzáférhetőség.

Önellenőrzésre csak akkor lesz lehetőség, ha az adózó jogszabályba ütközően számolta el adóját, vagy ha egyszerű számítási hibát követett el. A másodszori önellenőrzés „tarifája" a késedelmi pótlék 75 százaléka (az első önellenőrzés 50 százalékos tarifája nem emelkedett).

Alkotmányossági aggályokat vethet fel az a rendelkezés, amely szerint az APEH állapítja meg azon vállalkozóknak a jövedelemhatárát, akik kevesebbet vallanak be a Pénzügyminisztérium által megadott mértéknél. A PM egyelőre csak néhány szakma (például zöldségesek, vállalkozó orvosok) esetében vette a bátorságot a minimáljövedelem meghatározására. Megnyugtatásul közöljük, hogy videóforgalmazással összefüggő vállalkozások 1997-ben nem szerepelnek a „büntetőlistán"."

KERES–KÍNÁL

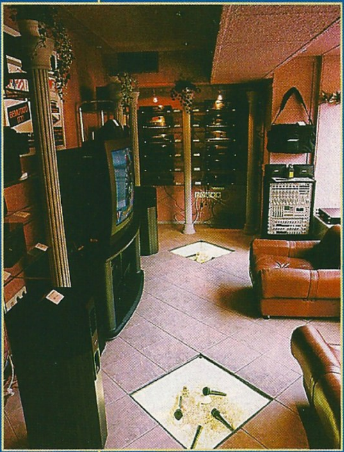
Rovatunkban ingyen tesszük közzé magánszemélyek 100 szónál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Felhívjuk a Kedves Olvasó figyelmét, hogy e rovatban nem áll módunkban közölni olyan hirdetéseket, amelyekben megvételre ajánlanak vagy díjazás ellenében keresnek szerzői jogvédelem alatt álló műsorokat.

Új, eredeti filmposzterek nagy választékban eladók Tel.: 294-3058, délután.

❖

Szeretném megvenni a Terminátor 1. és 2. könyvváltozatát. Tel.: 140-14-19

BOSE
HANGSTÚDIÓ
DOHÁNY-ITAL

teszt

NTSC lejátszással

GoldStar és Philips képmagnók

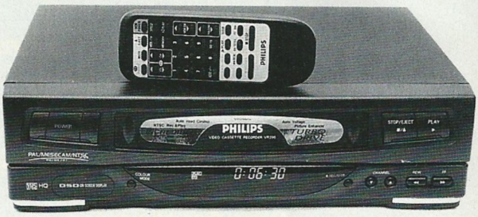
Az elmúlt hónapokban kis kivétellel szinte csak technikai újdonságokról számoltunk be, miközben többször jeleztük, hogy a korábbi és az új képrögzítési eljárások, a hagyományos képarányú és az újabb széles képcsöves tévékészülékek még hosszú ideig békésen meg fognak élni egymás mellett. Ennek igazolására e havi tesztünk szereplőit is a hagyományos technika legújabb modelljei közül választottuk, s az új esztendőt a *Philips* és a *GoldStar* kínálatából látott típusokkal indítjuk.

Mindegyik készülék a normál VHF és UHF televíziós sávokon kívül a kábel- és hipercsatornák vételére is alkalmas. A televíziós csatornákat a *Philips*nél 48, a *GoldStar*nál 40 programhelyre lehet előre behangolni. Bár a kábelhálózatok kínálata egyre bővül, figyelembe véve a kihasználható frekvenciatartományokat, a *GoldStar* nyújtotta vétellehetőségeket is elegendőnek ítéljük.

A vételi tartományokon kívül is számos közös vonása van a most látott típusoknak, ilyen például, hogy hangolási rendszerük feszültségszintézeres, folyamatos rendszerű, vagyis a hangolás során a növekvő frekvenciák sorrendjében választják ki az adóállomásokat. Mindegyik készülék menürendszeres, az egyes funkciók OSD-vel (On Screen Display) képernyőn kiírathatók, s mechanikai felépítés szempontjából is közös vonás a középre helyezett mechanika, mely tapasztalataink szerint valóban nagyon csendes és gyors szalagkezelést tesz lehetővé.

Nevén nevezve tesztalanyainkat, a *Philips*től a *VR296/55* és a *VR496/55* típusokat választottuk (az előbbi kétfejes, az utóbbi négyfejes kivitel), míg a *GoldStar*tól a *T49HW* típust mutatjuk be, mely szintén négyfejes, vagyis felezett sebességű felvételre és lejátszásra is alkalmas. (A fejekről bővebben lásd Tanácsadó rovatunkat.) Mielőtt kézbe vennénk a kezelési útmutatókat vagy bekapcsolnánk a készülékeket, vessünk egy pillantást az előlapon feltüntetett feliratokra, címkékre. Ezek hosszú listáját adják mindazon tulajdonságoknak, szolgáltatásoknak, melyeket a gyártók is hangsúlyozni kívánnak. Közülük első helyen említjük az NTSC felvételi és lejátszási lehetőséget, amely a már sokszor emlegetett tengeren túli „videólevelezésben" játszhat szerepet. A dolog azért mégsem olyan egyszerű. A tengeren túlról érkező kazettákat ugyan minden probléma nélkül lejátsszák a készülékek, ha azonban választ akarunk küldeni, a műsorforrásnak is NTSC rendszerűnek kell lennie. E készülékek ugyanis a színrendszerek között átalakításokat, színrendszerbeli átkonvertálásokat nem végeznek, erre speciális videók szolgálnak. (Ilyen volt például a *Panasonic NV–AW1*-ese.

Mindezt nem véletlenül részletezzük, hiszen a videótechnika terjedésével az igények mind határozottabban fogalmazódnak meg, s könnyen alakulhat ki olyan félreértés, hogy PAL rendszerű kamerával NTSC üzenetet küldhetünk. A készülékek előlapján ezzel együtt megtalálható a színnormaváltó kapcsoló, melynek négy állása van. Így egy automatikus állás, ahol a PAL és MESECAM szerinti jeleket automatikusan kezeli a készülék, egy PAL állás és egy MESECAM állás, melynek használatára csak gyengébb, bizonytalanabb jelek esetén van szükség, és az NTSC üzemmód, amit akkor kell bekapcsolni, ha ilyen jelforrásunk van vagy ilyen kazettát játszunk le.

Minderről már csak azért is bővebben kellett szót ejtenünk, mivel a kezelési útmutató elég röviden tárgyalja ezt a szolgáltatást. Az eredeti kezelési útmutatóban (a *GoldStar*ében is) más érdekesség is van. Ilyen például, hogy egy évvel a PAL színrendszerre való áttérés után Magyarország még mindig a SECAM színrendszerű országok között szerepel a színrendszerek táblázatában, amit ennyi idő eltelte után elég komoly gyártói figyelmetlenségnek tartunk.

Látszólag felesleges, mégis jól hasznosítható tudomány, hogy mindegyik tesztalanyunk igen széles hálózati tartományban képes dolgozni. A *Philipsek* 110–24 V (a *GoldStar* 100–24 V) közötti hálózati feszültségre vannak specifikálva, ami azt jelenti, hogy a hálózaton előforduló feszültségeséseket észre sem veszik. Ez különösen vidéken jöhet jól, mert bár tavaly januártól a hivatalos feszültség 230 V nálunk is, mint szerte Európában, ennek ellenére hideg téli napokon mostanság is lehet mérni külsőbb részeken 190 V alá eső értékeket.

A középre helyezett mechanikáról már a bevezetőben esett szó, s ennek szerepéről nem egy alkalommal írtunk a korábbiakban. Tény, hogy a szalagfutás csendes, mindkét *Philips* joggal viseli magán a Turbo Drive, vagyis az igen gyors szalagkezelésre, áttekercselésre utaló jelzőt, ugyanakkor a szalaggal gondosan bánik, s egy kis görgő segítségével minden felvételkezdetkor és befejezéskor meg is „tisztogatja" a fejet (Auto Head Cleaner). Örök mottónk változatlan: mindez nem pótolja a gondos szalagkezelést és megfelelő minőségű kazetták használatát.

❖

Sejtve, hogy rendszeres olvasóinkat egy-egy általánosabb szolgáltatású, kevesebb kuriózumot nyújtó készülékkel kevésbé tudjuk lázba hozni, mégis

A mérések a ***Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet*** *laboratóriumaiban készültek. A tesztet készítette és összeállította:* ***Géczy Géza.***

TECHNIKAI ADATOK SZOLGÁLTATÁSOK

GYÁRTÓ TÍPUS	GoldStar T 49HW	Philips VR 296/55	Philips VR 496/55
Rögzítési színrendszerek	PAL, MESECAM	PAL, MESECAM, NTSC 3.58	PAL, MESECAM, NTSC 3.58
Lejátszási színrendszer	PAL, MESECAM, NTSC	PAL, MESECAM, NTSC	PAL, MESECAM, NTSC
Méretek (szél.xmag.xmélység) (mm)	362x95x342	360x94x283 (295)	360x94x283 (295)
Tömeg (kg)	4,65	3,3	3,3
Hálózati feszültség (V)	100–240	110–240	110–240
Fogyasztás üzemi (W)	20	17	17
Képkeresés seb. (előre/hátra)	3x,7x,11x/9x,7x,11x	9x/9x	9x/9x
Átcsévélési idő (előre/hátra) (mp)	160/128	140/130	140/128
SZOLGÁLTATÁSOK			
Lassítás	1/6, 1/20, 1/30	1/3,	1/6, 1/20, 1/30
Gyorsítás	2x	2x	2x
Indexkeresési rendszer	van	nincs	nincs
Inzertsnitt/repülő törlőfej	nincs/nincs	nincs/nincs	nincs/nincs
Eltelt idő-kijelzés	van	van	van
Hátralévő szalagidő-kijelzés	van	nincs	nincs
Utóhangosítás	nincs	nincs	nincs
Felzett sebesség	van	nincs	van
Élességállítás	van	nincs	nincs
Menürendszer/kijelzés képernyőn	van/van	van/van	van/van
S–VHS-lejátszás	nincs	nincs	nincs
Programrendezés	van	nincs	nincs
Teletext felvétel	nincs	nincs	nincs
Képkereső gyűrű	nincs	nincs	nincs
Hozzáférésletiltás (gyerekzár)	van	nincs	nincs
Biztosítás hálózat-kimaradásakor	több mint 1 óra	1 perc	1 perc
PROGRAMOZHATÓSÁG			
Vételi sávok	VHF, UHF, kábel, hiper	VHF, UHF, kábel, hiper	VHF, UHF, kábel, hiper
Tv-csatornák hangolása	feszültségszintézer	feszültségszintézer	feszültségszintézer
Tárolható Tv csatornák száma	40	48	48
Programozható felvételek száma	6	8	8
Programozható napok száma	1 hónap	1 év	1 év
Naponta ismételhető felvételek	van	van	van
Hetente ismételhető felvételi program	van	van	van
Azonnali felvétel időbeállítással	van	van	van
VPS/PDC	nincs	nincs	nincs
ShowView	nincs	nincs	nincs
AUTOMATIKÁK			
Színnormaváltás antennáról	automatikus + kézi	automatikus + kézi	automatikus + kézi
Színnormaváltás kazettáról	automatikus + kézi	automatikus + kézi	automatikus + kézi
Kazetta-azonosítás	van	nincs	nincs
Fejtisztítás	van	van	van
TÁVVEZÉRLŐ			
Csatornabehangolás	menüvel	menüvel	menüvel
Időprogramozás	menüvel	menüvel	menüvel
Képkereső gyűrű	nincs	nincs	nincs
TV/Több videó vezérlése	nincs/nincs	nincs/nincs	van/nincs
CSATLAKOZÁSOK			
AV-csatlakozás (hátul)	scart	RCA	RCA
AV-csatlakozás (elöl)	nincs	nincs	RCA
Mikrofon	nincs	nincs	nincs
Fejhallgató	nincs	nincs	nincs

mindig lehetnek olyanok, akiknek az aktuális újdonságok bemutatása segít eligazodni a kereskedelem kínálatában, ezért szokásos leltárunkat a *Philipsek* esetében is közreadjuk.

A menürendszer négy tételből áll, az első a későbbi időpontra történő felvételek programozását teszi lehetővé – 12 hónapon belül 8 időpont írható be – és mint általában, itt is van mód naponta és hetente azonos időpontokban történő felvételek készítésére. Az időprogramozási lehetőség bőséges (a korábbi *Philipsek* általában 6 programidőpontot tudtak egy hónapon belül), viszont elég rövid az egyperces hálózatkimaradás elleni védelem, ami azt jelenti, hogy egy pillanatnyi túlterhelés miatt lekapcsolt villanyóra okán is újra kezdhetjük a későbbre tervezett felvételek beírását.

A következő tétel segítségével kapcsolható be az OSD funkció és a képjavító áramkör. Az OSD-vel közvetlenül ellenőrizhető az éppen bekapcsolt videómagnó-funkció, az óraállás, a beprogramozott csatorna és a szalagszámláló-helyzet, illetve színnormaváltáskor a kiválasztott színrendszer. A képminőségjavító áramkör viszont a képjel szempontjából zajosabb vagy például a kölcsönzött kazetták esetében javítja a jel/zaj-arányt.

A főmenü harmadik sora szolgál az állomások beállítására, melyen belül a lépések logikusak. Az állomások stabilan állnak be, mód van mindkét irányban finomhangolásra is. Az utolsó tétel az órabeállítás, mely szintén egyszerűen, gyorsan elvégezhető. Úgy látjuk, a menürendszerek – s ez igaz a *Philips*re is – egyre világosabbak, áttekinthetőbbek, s azoknak is jól kezelhetők, akik kezdetben idegenkednek használatuktól.

Praktikus szolgáltatás a GOTO, ami adott helyre, pontosabban a szalag adott helyére történő gyorstovábbítást jelent, melyet akkor lehet jól kihasználni, ha felvételeink kezdőpontjairól pontos listánk van. Ez esetben ugyanis ezt a videónak számgombokkal jelezvén, a kívánt pozícióba továbbítja a szalagot. Ennyiben foglalhatók össze a fő tulajdonságok, de van gyorsfelvételi lehetőség is, amikor az elindított felvétel kikapcsolási idejét 30 perces lépésekben meghatározhatjuk (nem kell kivárni a felvétel végét), és van léptető keresés, amikor egy-egy reklám átugrá-

sára 30 mp-et át lehet csévélni, előre lehet szaladni.

❖

Mint említettük, a *VR296/55* kétfejes kivitel, tehát csak normál sebességű felvételre és lejátszásra képes, míg a *VR496/55* négyfejes konstrukciójából következően felezett sebességgel is tud felvenni és lejátszani. Az előbbinek távvezérlője is egyszerűbb, kétszeres lejátszási üzemmódja ugyan van, de lassítási funkciói nincsenek, míg az utóbbi 1/6 mp-től 1/30 mp-ig „lassítja" vagyis ennek megfelelően lépteti a szalagot. További eltérés – bár semmi köze sincs a fejek számához –, hogy a *Philips* a drágább kivitelén az előlapra is elhelyezett egy videó–audio (kép–hang) bemenetet biztosító RCA-aljzatot, mely prioritást élvez a hátlapon lévő, szintén RCA típusú bemenetekkel szemben. Felvételkor tehát, ha az előlaphoz mondjuk egy kamerát csatlakoztatunk, annak jelét veszi fel magnónk.

A sorbontásvizsgálatok során mindkét készüléken biztosan láttuk a 250 sornak megfelelő értéket és a videóátvitel is némileg meghaladta a 3,2 Mhz-et. (Vizsgálatainkat most is 15 dB szinteséssel határolva végeztük. Ez az az érték, mely még jól megkülönböztethető a képernyőn.) Mindkét magnóval korrektek voltak a próbafelvételek is, PAL anyagoknál a színfelületek tisztán és telten jöttek vissza. SECAM felvételeknél a nagyobb felületű keverékszíneknél, így kékeszöldnél láttunk némi zavaró moarét, színzajt. A *VR496* félsebességű felvételei is jól használhatók, bár itt az átvitel 3 Mhz tájára esett vissza és a hang is tompábban szólt. Az állókép esetében határozottan látható a kétfejes és négyfejes kivitel közötti különbség, az utóbbi szinte zavarmentes volt, míg az előbbinél, bár stabil képet lehetett beállítani, zavarjelek mindig maradtak a képben.

Hangátvitel szempontjából az elvártnak megfelelően teljesítettek a készülékek, a 70 Hz–1 kHz-es átvitel jó érték, és félsebességű felvételnél *(VR496/55)* a 60 Hz–kHz-es átvitel is az a határ, melyet ilyen üzemmódban elvárhatunk. Ugyanez mondható el a nyávogásról (szalagsebesség-ingadozásról) is.

❖

A *GoldStar* előlapján is a négy fejre utaló felirat olvasható,

MÉRT ÉRTÉKEK

GYÁRTÓ TÍPUS	GoldStar T 49HW	Philips VR 296/55	Philips VR 496/55
Sorbontás (SP üzemmód)	240–245	250	250
Videóátvitel (MHz) SP/LP	3,15/2,9	3,25	3,25/3,0
Videó jel/zaj-arány (dB) SP/LP	43,5	43,5	44
Állókép minősége	jó	közepes	jó
Hangfrekvencia-átvitel (Hz–kHz) SP/LP	50–11,5*	70–11/–	70–11/60–7
Nyávogás (+/– %)	0,18*	0,12/–	0,11/0,22
Hang jel/zaj-arány (dB)	55*	58/–	59/56

Mérések csak SP sebesség mellett történtek

vagyis ezzel a videóval is lehet félsebességű felvételeket készíteni és lejátszani. A PAL és SECAM színrendszerű adások rögzítésére PAL és MESECAM eljárások szerint képes, az NTSC rendszerű kazettákat viszont „csak" lejátszani tudja. Előlapján olvasható a teljes sávos vételre utaló és a bevezetőben már említett hipersávos vételi tudomány és a gyors mechanikára utaló felirat.

A *T49HW* fő menüje öt sorból – vagy amint az előbb neveztük, tételből – áll. Az első itt is az időprogramozást szolgálja. Hat időpont írható be előre egy hónapon belül, és itt is mód van naponta vagy hetente azonos időpontban történő felvételekre. Viszont sokkal hosszabb a hálózatkimaradás elleni védelem, amit nagyon praktikusnak találunk.

A második tétel a programhelyek táblázata, ahol ötös csoportokban mind a 40 programhely kijeleztethető, és mellettük öt karakter szolgál arra, hogy beírjuk az adott csatorna nevét vagy számát. Lehetőség van a már beprogramozott csatornák átrendezésére vagy a nem kívánt állomások törlésére is. Ez utóbbi igen praktikus szolgáltatás, mert az ACMS-sel jelzett automatikus hangolási rendszer, mely a főmenü harmadik sorából választható ki, néhány perc alatt végigpásztázza ugyan a sávokat, s mind a képet, mind a hangot jól állítja be, de bizony behangolja az úgynevezett hamis vételeket vagy gyengébb, nem kívánt adókat is. A negyedik sor az óraállítás, míg az utolsóval a videó beállításai végezhetők el. Ilyenek a színrendszer-választás (automatikus, PAL, MESECAM), melyre valójában csak gyengébb adóknál lehet szükség, a 16:9-es képarányváltás, az OSD aktivizálása, vagyis ki-be kapcsolása, a szalaghosszúság beírása és menünyelv választása. Ez utóbbi lehet angol, német vagy orosz. A szalaghosszúság beírására (180 vagy 240 perc közül választhatunk) nem véletlenül van szükség, mert a *T49HW* képes kijelezni a lefutott szalagidőn kívül a hátralévő időt is. Lehetőség van hozzáféréstiltásra és indexjelekkel történő keresésre is, és itt is van időprogramozott kikapcsolású gyorsfelvételi lehetőség.

A készülék előlapján a főbb magnófunkciók és a csatornaléptetés gombjai találhatók, a gyorskeresés egy tárcsa segítségével történik. A videójelek fogadására és kiadására a hátlapon egy scart-csatlakozó szolgál, az előlapon viszont sajnos nincsenek audio–videófogadási lehetőségek. (Bár egy beragasztott fedél sejteti, hogy létezik ilyen variáció is.)

Nos, ennyit magáról a készülékről. A műszeres mérések során a videófrekvencia-átvitel a *Philips*énél valamivel szerényebb volt (3,5 MHz), de ez is nagyon jó érték, amit a felvett képek visszajátszása is igazolt. A PAL színek itt is szépek voltak és a nagy felületek is tisztán jöttek vissza, SECAM felvételeknél viszont némi zavaró rajzolatot láttunk.

Az állókép minősége, a szakaszos lassítás itt is nagyon jól működött, a képváltási zavarokat a tracking (sávkövetés) gomb segítségével jól ki lehetett léptetni, gyorskeresésnél is megmaradtak a színek, a kép értékelhető volt.

A frekvenciaátvitel egy kicsivel a *T49HW*-nél szélesebb, mint amit a *Philips*eknél láttunk, nyávogása viszont gyengébb volt az előbb említetteknél.

❖

Összességében mindhárom készüléket nagyon jól lehetett kezelni, képminőségük jó volt, színeik tiszták, szolgáltatás szempontjából az előlapon is megtalálható csatlakoztatások miatt a *VR496/55*-öt előnyösnek találjuk, GO-TO funkciója praktikus, időprogramozott felvételeknél viszont igen rövid az egyperces védelem. Ellenben a *GoldStar*nál éppen a nagyobb védelem ad biztonságot és mindazok a tudományok, melyek egy általános használathoz szükségesek.

COMET
Professzionális VHS
videókazetták profi
felhasználók részére
5-től 210-percig, 5 percenként
tetszés szerinti hosszban
Standardtól a csúcsminőségig
1000 db-ig 24 órán belül
NTSC szabvány szerint is
– műsoros kazettához
– oktatókazettához
– reklámkazettához
– VHS-kamerákhoz
Megrendelés:
Tel.: 06-26-326-226
Fax: 06-26-325-102
Minőségi fokozatok:
BASF Super High Grade Back Coated
BASF High Grade Back Coated
BASF High Grade
BASF Super Grade
Added Value by BASF
BASF
COMET COMET COMET

Prince Award '97

Videó-hírlevél és interaktív multimédia kategóriában is lehet még nevezni 1997. január 31-ig a 2. Nemzetközi Public Relations Film, Videó és Multimédia fesztiválra, melyet március 20-án és 21-én rendeznek meg a magyar fővárosban, a Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében. A cannes-i reklámfilmfesztivál sikerét látva hívta életre a magyar Alapítvány a Public Relations Fejlesztéséért szervezőgárdája a Prince Award névre keresztelt fesztivált, melyet először tavaly májusban rendeztek meg 44 filmalkotással, szintén Budapesten. A világ minden tájáról ide várják a PR-filmek és audiovizuális alkotások készítőit, valamint a PR-szakembereket. A szervezők szeretnék, ha ezzel az évente megtartandó találkozóval és versennyel ráirányíthatnák a világ figyelmét az audiovizualitás jelentőségére, a kommunikáció technikai lehetőségeinek nemzetközi fejlődésére, miközben áttekintést is tudnának nyújtani a világ PR-filmterméseiről és multimédia-alkotásairól is.

Független díjnyertesek

Hevesi Nándor és *Szilágyi Kornél,* két fiatal amatőrfilmes *Do Szvidanyija Mama* című hatperces kisjátékfilmje lett az első a Független Film- és Videószemlén. A versenyre 97 alkotással pályáztak profik és amatőrfilmesek, akik műveiket nem rendelésre készítették, bármilyen témában, technikában és hosszúságban. A zsűri tagjai között ott voltak a cannes-i nagydíjas *Iványi Marcell,* valamint *Fekete Ibolya* rendezők is. A második díjat három középiskolás *Kiss Rozina, Szincsok Gabriella* és *Zöld László Nemek és nemek* című kisjátékfilmje érdemelte ki, a harmadik helyezett *Nagy Katalin* és *Lovasi Zoltán* amatőrfilmesek *Virrasztás* című alkotása lett.

A Vászka Palm Springsben

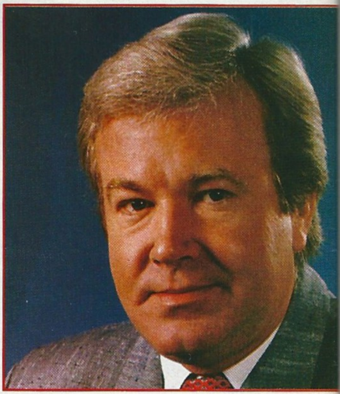
Gothár Péter Haggyállógva Vászka című filmjét is meghívták Palm Springsbe, a január 9-e és 26-a között megrendezendő nemzetközi filmfesztiválra. A film már eddig is díjesővel büszkélkedhet, hiszen a tavalyi Magyar Filmszemle fődíja mellett a legjobb rendezés díját érdemelte ki Karlovy Varyban, s közönségdíjas lett a chicagói filmvesztiválon. Februárban pedig kiderül, vajon Los Angelesben az öt Oscar-jelölt film közé választják-e a külföldi filmek kategóriájában.

Londoni filmdíj a Bolse Vitának

A londoni Satyajit Ray brit jótékonysági alapítvány fődíját nyerte *Fekete Ibolya* a *Bolse Vita* című filmjéért. A legismertebb indiai filmrendező tiszteletére 1995 márciusában életre hívott alapítvány ünnepségén a magyar alkotónak *Richard Attenborough* színész-rendező nyújtotta át a díjat, amely mellé kéthónapos indiai látogatás is jár. A magyar alkotást még a novemberi londoni filmfesztiválon látták az alapítvány tagjai, s tartották érdemesnek a kitüntetésre. A Satyaji Ray díjat egyébként olyan első- vagy másodfilmes rendezőknek ítélik, akik tükrözik a nagy indiai rendező filmjeinek emberségét és művészi színvonalát.

Újabb magyar filmek videó-CD-n

Már tizenegy magyar film, illetve műsor kapható video-CD formátumban! Az első fecske bő egy esztendeje az *Indul a a baktárház* volt, majd sorra jelentek meg a további lemezek: *A nagy hohoho-horgász* rajzfilm, a *Hamis a baba,* a *Galvölgyi-show Charlie* 1996. augusztus 17-i koncertje, valamint a *Decameron* című erotikus film. A múlt év végén, a karácsonyi piacra láttak napvilágot *Bacsó Péter* filmjei: *A tanú,* a *Megint tanú* és a *Te rongyos élet; Bujtor István* két másik sikerrendezése, a *Pogány Madonna* és a *Csak semmi pánik;* három rajzfilm, a *Vuk,* a *Ludas Matyi* és a *Macskafogó,* valamint az *István, a király* című rockopera. Ám kérdés, vajon van-e jövője a piacon e formátumnak a digitális videólemezek és -lejátszók kézzel fogható közelségbe került világában. *Kardos István,* a videó-CD-ket kiadó Com–Se Kft. képviselője optimista. Nemcsak azért, mert eddigi kiadványaik közül jó néhány másfélezer példányban talált vevőre, hanem azért is, mert úgy látja, a videóipar és a számítástechnika fejlődése nem árt a videó-CD formátumnak. Az elmúlt időszak tapasztalatai a szakember szerint azt látják igazolni, hogy az MPEG-1 eljárás (melynek révén olvashatók e lemezek) még sokáig piacképes lesz, hiszen nemrégiben kerültek piacra hozzaférhető, 50–60 ezer forint körüli áron a videó-CD lejátszó eszközök. A számítástechnikában pedig a videókártyák egy része már támogatja az MPEG-1 lejátszást, s akinek ilyen kártyája, valamint hangkártyája, lemezmeghajtója, hangsugárzója van, monitorán élvezni tudja e lemezeket. *„A DVD lejátszók megjelenése sem változtat ezen, sőt, tovább erősíti a piacon a video CD-lemezek terjedését, hiszen lefelé kompatibilis"* – érvel

Kardos István: *„Ameddig Magyarországon a DVD-lemez gyártása nem kezdődik meg, addig az MPEG-1 eljárással készült videó-CD- szolgálják ki ezt a fajta videózási igényt."*

Videó-CD-lejátszó mellett a lemez nézhető CD-berendezés segítségével, valamint számítógépen (120 MHz Pentium, MPEG-1 lejátszást támogató videókártya, hangkártya, minimum kétszeres sebességű CD–ROM, MPEG-1 szoftver).

Mivel egy CD-lemezre 74 perc anyag fér fel, az ennél hosszabbak két lemezre készülnek. Az egylemezes kiadványokat a gyártó a viszonteladóknak 1600 forint+áfa, a ké lemezeseket 1900 forint+áfa áron kínálja. Fogyasztói árként pedig egy lemez esetén a 2500, két CD-nél a 3000 forintos összeget ajánlja.

Így készült az Evita?

The Making Of Evita címmel írt könyvet *Alan Parker* rendező, melyben összefoglalja legutóbbi munkája megszületését. A rendező nem sok dicsérő szóval illeti a magyarországi forgatás napjait. Az argentínai, latin mosolyú emberekhez össze sem lehetett hasonlítani a magyarokat – írja – s a stáb tagjai kifejezetten rosszul érezték magukat a szó szerint is hideg Budapesten tavaly áprilisban. A rendező állítása szerint gyűlölték a kosztot és kiütéseket kaptak a vegyileg tisztított szállodai ágyneműtől. Felpanaszolja, nem forgathattak a budapesti Bazilikában, melynek oka szerinte vélhetően az lehetett, hogy valamelyik püspök olvashatta Madonna Sex című könyvét.

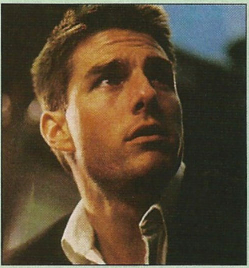
Új Beatles-film a láthatáron?

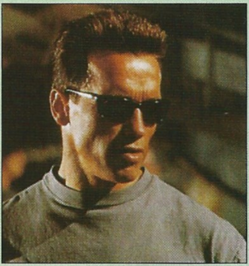
Paul McCartney és felesége, *Linda* új Beatles-filmen dolgoznak. Paul és felesége folyamatosan jelentetik meg azt a négyezer, a nyilvánosság előtt eddig ismeretlen fotót, melyet *Linda* készített 1967-es *Paul*lal való találkozása és a *Beatles* 1970-es feloszlása között. A tervezett produkció új műfaj bemutatkozásának ígérkezik, hiszen az alkotók új komputertechnikával kísérleteznek, mellyel *Linda* fényképeit mozgóképpé alakítják.

Meghalt Marcello Mastroianni

December 19-én, 72 éves korában meghalt *Marcello Mastroianni* a világ egyik legismertebb olasz filmszínésze. Halálát valószínűleg hasnyálmirigyrák okozta. Halálakor párizsi lakásán vele volt *Catherine Deneuve,* korábbi élettársa, közös lányuk, a már befutott színésznő, *Chiara Mastroianni* és a hű barát, *Michel Piccoli.* Az idősödő Tarzant, legújabb szerepálmát már nem játszhatja el.
A magyar videótékákban tizenkilenc filmje található meg. A legutolsó, a *Divatdiktátorok* múlt év októberében jelent meg.
(Mastroianni portréját lásd: Video Magazin, 1996. október)

Stop 20 millió dollárnál

Úgy tűnik, Hollywood 20 millió dollárnál meghúzza a határt, vagyis a producerek nem hajlandók többé ennél nagyobb gázsit fizetni a sztárszínészeknek, mindezt azért, hogy végre kordában tarthassák egy-egy film költségeit. *Jim Carrey* volt az első, aki a *Kábelbarát*ért megkapta a 20 milliót. Őt *Tom Cruise* követte, majd *Sylvester Stallone, Mel Gibson, Arnold Schwarzenegger* és *Harrison Ford.* Egyetlen stúdió sem kívánja túllépni ezt a határt, ám meglehet, akad olyan cég, amely nem tudja betartani e szóbeli ígéretét. Például a Fox, ha nagyon szeretné visszacsábítani magához *Bruce Willis*t, hogy forgassa le a *Die Hard 4*-et. A hírek szerint ugyanis a színész 25 milliót kér.

A UIP–Duna Film
Tom Cruise – Mission Impossible-játék nyertesei

A sorsolást közjegyző jelenlétében 1996. november 25-én tartották.

FŐNYEREMÉNY:
1 DB NEWTON 110 PERSONAL DIGITAL ASSISTANTET NYERT
Baumgartner Ágnes, Baj

További nyeremények:

TOM CRUISE-VIDEÓKOLLEKCIÓT NYERT:
Pénzes Lászlóné, Mátészalka, Korom István, Tapolca, Fenyvesi Zoltán, Tompa, Simon Gáborné, Zalaegerszeg, Munkácsy Lászlóné, Szolnok

MISSION: IMPOSSIBLE MINIRÁDIÓT NYERT:
Dóka Judit, Hajdúböszörmény, Bicskei Ervin, Szolnok, Bagi Ilona, Abasár, Szabó Istvánné, Zalaegerszeg, Csomós Mariann, Cegléd

Konica ajándékcsomagot nyert:
Ignácz Róbert, Esztergom, Ifj. Bicskey Ervin, Szolnok, Virág Leticia, Győr, Köllő Tamás, Bocfölde, Szabó Norbert, Zalaegerszeg, Kovácsné Somos Henriette, Dunaújváros, Keszey Márta, Sárbogárd, Haiszter Csilla, Budapest, Majnek Éva, Solymár, Baumgartner Ágnes, Baj, Tímár Pál, Tompa, Demeterné Pap Eszter, Szolnok, Megyeri Dániel, Budapest, Orbán Ildikó, Zalaegerszeg, Mityók Edit, Mezőtúr, Gergácz Balázs, Fenyőszentmiklós, Reviczky István, Budapest, Bakony László, Zalaegerszeg, Horváth Attila, Zalalövő, Reviczky István, Budapest, Nagy Ferenc, Budapest, Bőte István, Budakeszi, Bicskei Ervin, Szolnok, Gergácz Istvánné, Fertőszéplak, Ifj. Málterics Zoltán, Dunaújváros, Bozó Andrásné, Budapest, Szűcs Beáta, Zalaegerszeg, Mile László, Mindszentpuszta, Borsi László, Hajdúböszörmény, Czirány Zoltán, Zalaegerszeg, Zsadányi Pál, Dunaújváros, Bernáth Edina, Miskolc, Bicskei Ervin, Szolnok, Németh Géza, Fertőszentmiklós, Fityó Tibor, Cegléd, Fityó András, Cegléd, Nagy Gábor, Zalaegerszeg, Kovács Ernő, Tamási, Ivánkovics Bea, Zalaegerszeg, Parti Krisztina, Dunaújváros, Becskei Andrea, Budapest, Győri Melinda, Sárbogárd, Harangozó Antal, Újkígyós, Csóra Andrea, Zalaegerszeg, Ifj. Varjassi Imre, Hajdúböszörmény, Bagi Ferencné, Abasár, Molnár G. Rudolf, Tompa, Bicskei Mihálci Magdolna, Szolnok, Vas Ildikó, Sopron, Tóth Anikó, Orosháza, Jóos Attila, Zalaegerszeg, Goller László, Kunszentmárton, Nagy Gábor, Nyíregyháza, Szabóné Pokrovenczky Rita, Budapest, Tóth Magdolna, Zalaegerszeg, Sági Zoltán, 9022, Simon István, Pécs, Simoty Zoltán, Tompa, Bicskei Viktor, Szolnok, Major Máté, Pér, özv. Hamar Sándorné, Budapest, Braunné Kerti Ágnes, Solymár, Miháczy János, Szelevény, Ifj. Bicskei Ervin, Szolnok, Mityók Edit, Mezőtúr, Domján József, Pér, Fekete István, Pér, Ihász Péter, Pére, Varjasi Imréné, Hajdúböszörmény, Bicskei Ervin, Szolnok, Horváth János, Zalaegerszeg, Gergácz Renáta, Fertőszentmiklós, Kovács Lászlóné, Zalaegerszeg, Schindler Róbert, Tompa, Bicskeiné Miháczi Magdolna, Szolnok, Bicskei Viktor, Szolnok, Balázs Bernadett, Zalaegerszeg, Dorogi Éva, Mezőkövesd, Tóth Tibor, Kemendollár, Paál Norbert, Zalaegerszeg, Kiss Krisztina, Zalaegerszeg, Török Lászlóné, Pér, Németh Zsuzsanna, Pér, Baldai Attiláné, Tompa, Szakos Bernadett, Zalaegerszeg, Simonné Németh Eleonóra, Egyházasfalu, Fáczán Antal, Pér, Tóth Attila, Gyöngyös, Madár Andrea, Cegléd, Baki István, Zalaszentgyörgy, Bakay Eszter, Zalaegerszeg, Ifj. Majnek István, Pilisvörösvár, Lencse Zsuzsanna, Zalaegerszeg, Nagy Gábor, Zalaegerszeg, Dobos Dénes, Nagykőrös, Höss Ildikó, Szekszárd, Lehotai Miklósné, Gyöngyös, Papp Krisztina, Sopron, Ivánkovics Lászlóné, Zalaegerszeg

Mission: Impossible CD-t nyert:
Horváth Zoltán, Szentendre, Dadi Sándor, Tata, Katona Zoltán, Kapuvár, Gné Dávid Erika, Szeged, Becskei Sándorné, Budapest, Bíró Antal, Hajdúböszörmény, Kovácsné Sorpos Henriette, Dunaújváros, Kovács Katalin, Budapest, Dr. Mityók András, Mezőtúr, Aszódi Mónika, Aszód, Herczegfalvi Árpádné, Szentes, Hegyi Zsófia, Győr, Prukusz Erika, Magyarkeszi, Béres Dóra, Szekszárd, Nagy Zsuzsanna, Debrecen, Demeter Éva, Szolnok, Tóth László, Gyöngyös, Szeitz János, Győr, Kovács Tamás, Szekszárd, Dorin Ágnes, Budakeszi, Németh Gézáné, Sopron, Németh Géza, Sopron, Németh Szilvia, Sopron, Kutcz Zsolt, Győr, Németh Bianka, Letenye, Nagy Gábor, Zalaegerszeg, Bagi Ferencné, Abasár, Polczer Attila, Székesfehérvár, Dancs Dániel, Sárbogárd, Dr. Tóth László, Miskolc, Herczegfalvi Andrásné, Szentes, Sárga Ildikó, Budapest, Halas István, Budapest, Szebellédi Zoltánné, Újkígyós, Nagy Ferenc, Budapest, Mácsai Annamária, Zazlaegerszeg, Asztalos Ágnes, Kiskunhalas, Ifj. Váci Károly, Sopron, Molnár Tímea, Tát, Koós Tibor, Harta, Jaksi Zoltánné, Budapest, Ifjú Gyuláné, Decs, Oszbach Istvánné, Pári, Tóth Lajosné, Zalaegerszeg, Ratkai Zsolt, Túrkeve, Petrás Gyula, Zsámbék, Györe Ildikó, Nagykőrös, Kolompár Szilárd, Zalaegerszeg, Bőte István, Budakeszi, Tóth Lászlóné, Budapest, Tarján Dániel, Dunaújváros, Huszák Ferencné, Budapest, Béni Mária, Dunaújváros, Jankó László, Tamási, Tóth Lászlóné, Zalaegerszeg, Kolompár Edit, Zalaegerszeg, Paál László, Zalaegerszeg, Hollósi Norbert, Zalaegerszeg, Faller István, Zalaegerszeg, Bojczi Viktor, Zalaegerszeg, Víg József, Eger, Huszák Ferencné, Budapest, Németh Gézáné, Fertőszentmiklós, Győri Viktória, Sárbogárd, Lázár Zsolt, Budapest, Németh Bianka, Letenye, Simon Viola, Parád, Bíró Gábor, Göd, Radácsi Nóra, Hajdúböszörmény, Ceglédi István, Tompa, Ikiséri Csaba, Nagykőrös, Bicskei Ervin, Szolnok, Fodor Aranka, Tompa, Deák Ilona, Gyöngyös, Gergácz Jenőné, Fertőszentmiklós, Goller Lászlóné, Kunszentmárton, Goller László, Kunszentmárton, Horváth Frigyes, Pér, Pásztor János, Zsámbék, Szummer Tiborné, Zalaegerszeg, Szaknyéri Tünde, Zalaegerszeg, Szaknyéri Andrásné, Zalaegerszeg, Ifj. Taschner István, Zalaegerszeg, Bicskei Viktor, Szolnok, Szaknyéri András, Zalaegerszeg, Keszei Márton, Sárbogárd, Nagy Ferenc, Budapest, Hracza Lajos, Budapest, Takács Béla, Zalaegerszeg, Forenszki Róbert, Szekszárd, Dancs Dániel, Sárbogárd, Bánhidi Róbert, Hajdúböszörmény, Tóth László, Gyöngyös, Lemmer Katalin, Zalaegerszeg, Kiss Krisztina, Zalaegerszeg, Dudás Károly, Zalaegerszeg, Rambala István, Tompa, Ráblíné Prukusz Éva, Tamási, Dobos Dénes, Nagykőrös.

A UIP–Duna Film képviseletében Csócsics Zsolt adta át a fődíjat Baumgartner Ágnesnek

ELŐZETES '97

FANTASZTIKUS VIDEÓFILM-KÍNÁLATNAK NÉZÜNK ELÉBE IDÉN IS! TUCATNYI KIS, KÖZEPES ÉS NAGY HAZAI FILMFORGALMAZÓ ONTJA MAJD A MŰSOROS VIDEÓKAZETTÁKAT, S 1997-BEN IS LEGALÁBB EZER(!) ÚJ VAGY KORÁBBI, NAGY SIKERŰ ALKOTÁS KERÜL SZALAGRA, S FEKETE DOBOZKÁBAN A TÉKÁKBA. AKAD OLYAN FILM, AMELY A MOZIKAT MEGJÁRVA LANDOL VIDEÓKAZETTÁN, ÁM ENNEK SOKSZOROSA CSAK VIDEÓKAZETTÁN LÁT NAPVILÁGOT. LESZ OLYAN MŰ, AMELY KORÁBBAN MÁR MEGJÁRTA A TÉKÁKAT, DE VADONATÚJ KIADÁSBAN MOST KERÜLHET ELŐSZÖR A FILMGYŰJTŐK LÁTÓKÖRÉBE, ELÉRHETŐ ÁRON, ÚGYNEVEZETT LAKOSSÁGI FORGALMAZÁSBAN. RENDHAGYÓ ROVATUNKBAN AZ ÉRDEKESEBB PREMIEREK KÖZÖTT TALLÓZUNK, TERMÉSZETESEN A TELJESSÉG IGÉNYE NÉLKÜL.

1996 legnagyobb mozisikerei 1997 tavaszán fognak hódítani videókazettán is. Így például *A Függetlenség napja című* amerikai katasztrófafilm, Roland Emmerich rendezésében, **Bill Pullman és Jeff Goldblum** játékával. A katasztrófáknál maradva, a tornádó videóra fújja majd a *Twistert*, s a tavasz végén **Sylvester Stallone** is hős lehet, mert leereszkedik a Manhattan–New Jersey beszakadt alagútjába, hogy kimentse a bennrekedteket. Előtte viszont, a tavasz nyitányán, márciusban **Tom Cruise** tűnik fel, hogy a *Mission*

A Függetlenség napja

Impossible-ben James Bondot megszégyenítő módon kerüljön egy vonatalagútban egy helikopter és egy mentőangyal (védő)szárnyai alá. Ha valahol feltűnik **Arnold Schwarzenegger,** fegyverrel a kezében, akkor az maga a katasztrófa. Különösen, ha mindkét kezében fegyver van, ráadásul olyan hatásos és újszerű, mint amit a *Végképp eltörölni* című akciófilmben tart a kezében. Néha pedig még el is süti. Van mit izgulnunk a *Hetedik*ben is, hogy **Brad Pitt Morgan Freeman**nel az oldalán a sorozatgyilkos nyomára bukkanjon.

Ezek az ügyek szerencsére elkerülik *A hírek szerelmeseit,* így **Michelle Pfeiffer** és **Robert Redford** egymásra találhatnak a kihalt tévéstúdióban. Túszejtés börtönben azonban e romantikus filmben is akciódúsabbá teszi a történetet. *A szikla* című produkció viszont már vérbeli akciófilm, a börtön sem hiányzik, de **Nicolas Cage** és **Sean Connery** sem. **Ed Harris,** az *Apolló 13* földi hőse ezúttal a rosszfiút alakítja. **Morgan Freeman Keanu Reeves**szel is feltűnik a *Láncreakcióban.* A népszerűsége csúcsára érkezett **John Travolta** *A csodabogár*ban szeretne átlagember maradni – kevés sikerrel. De nem sikerül átlagemberré válnia **Robin Williams**nek sem, aki Jackként négyszer gyorsabb testi fejlődésnek indult, s tízéves korára bizony már

Trainspotting

negyvenesztendősnek néz ki, borotválkozik, s igencsak furcsán néz ki az osztályteremben az utolsó padban. Ez még hagyján, de osztálytársa anyukája még ki is kezd vele.

Különleges filmnek ígérkezik a *Trainspotting,* mely különleges angol fiatalok életébe enged még különlegesebb bepillantást izgalmas zenével.

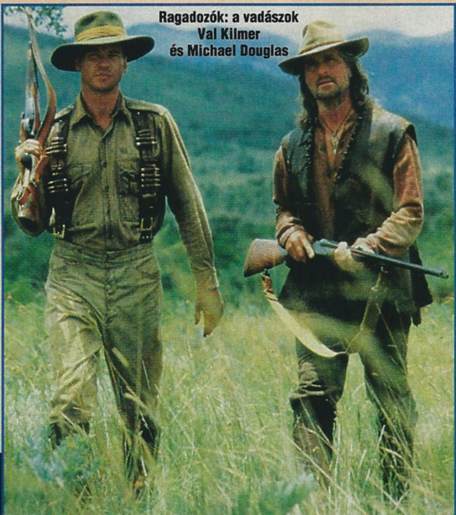
A *Ragadozók* két sztárja **Val Kilmer** és **Michael Douglas,** akik oroszlánok-

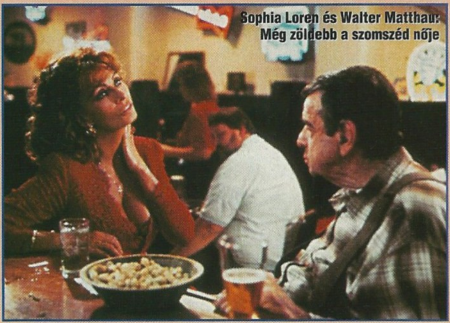

Mindhalálig: ahol Van Damme megfordul, ott robbanás is van...

kal veszik fel a harcot valahol Afrikában, valamikor a múlt század végén.

Akciófilm a *Mindhalálig,* melyben **Jean-Claude Van Damme**nak, a *Dupla dimnamit* után ismét ikertestvére akad. A nyomok New York orosz emigránsok lakta negyedébe, Little Odessába vezetnek. Minthe e helyről is hallottunk volna már…

John Grisham sikerkönyve alapján máris egy tárgyalóteremben ücsöröghetünk. Ha majd a *Ha ölni kell* című filmet nézzük. **Sandra Bullock, Samuel L. Jackson** és **Matthew McConaughey** ad elő egy különös gyilkossági történetet, **Joel Schumacher** *(Az ügyfél)* rendezésében. Valóban *Az ördög háromszögének* tűnik **Sharon Stone, Isabelle Adjani** és **Chazz Palminteri** triumvirátusa egy ördögi thrillerben. **Jim Carrey** továbbra sem nyugszik, s *Kábelbarát-*

Ragadozók: a vadászok Val Kilmer és Michael Douglas

Sophia Loren és Walter Matthau: Még zöldebb a szomszéd nője

ként keseríti meg **Matthew Broderick** életét. **Eddie Murphy** *A bölcsek kövére* marad májusban is, **Jean-Claude Van Damme** pedig *A kalandor,* akinek útja a Távol-Keletre vezet. *Még zöldebb lesz a szomszéd nője,* mert **Walter Matthau** és **Jack Lemmon** nem hagyják annyiban. Társul szegődik hozzájuk egy gyönyörű özvegyasszony személyében **Sophia Loren.**

Leslie Nielsennek ismét van mit parodizálnia: a *Drágám, add az életed*ben tucatnyi filmparódiáján van mit nevetnünk, mert Dick Dögleszt, a WC 00-ás ügynököt veszélyes feladattal bízzák meg.

1997 első fele mozibemutatóinak java is látható lesz videón az év második részében. Így vélhetően a *101 kiskutya* játékfilm-feldolgozása **Glenn Close**-zal, **Jeff Daniels**szel, **Joely Richardson**nal és 101 szebbnél szebb, pajkos dalmatával. Szörnyellát pedig a végén ismét frász kerülgeti majd. Nem úgy **Michael Jordan** NBA kosarassztárt – a kétszeres olimpiai bajnok és négyszeres NBA-bajnok – aki rutinosan mozogtt első filmszerepében a kamera előtt. A *Zűr a zűrben – Space Jam* című vígjátékban furcsa és sportszerűtlen társaság ellen kell kiállnia. Tapsi hapsi és barátai rajzfilmfiguraként igyekeznek megkeseríteni az óriás fekete fickó életét.

Barbra Streisand ismét egy romantikus szerelmi történettel jelentkezik főszereplőként, rendezőként és producerként egy személyben. Játszótársai **Jeff Bridges** és **Pierce** (007) **Brosnan.** Shakespeare *Rómeó és Júlia* történetével játszott el egy fél évezredes felnőtt mesekönyv lapjain, s most e szerelmi történet ki tudja hányadszor elevenedik meg – ezúttal egy mai amerikai nagyvárosban. **Leonardo Di Caprio** és **Claire Danes** máris sztároknak mondhatják magukat, bejátszották magukat az amerikai nézők szívébe.

Nem leszünk híján idén a sci-fiknek sem videón, hisz jönnek majd az újabb *X-akták,* de előbb a mozik játsszák majd **Tim Burton** látványos sci-fi-paródiáját, a *Támad a Mars*ot. Az elmúlt évek fantasztikus filmjei elé tart görbe tükröt egyebek mellett **Jack Nichol-son, Pierce Brosnan, Glenn Close, Danny De Vito, Tom Jones, Michael J. Fox** – no és természetesen a marslakók.

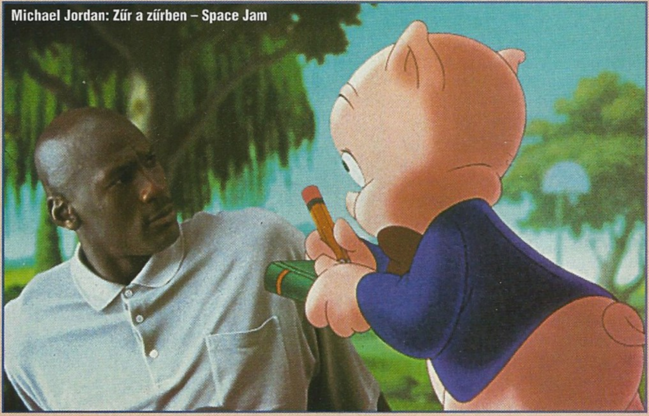
Kétszeres Oscar-díjat nyert alkotás a *Változások kora* (Restoration) **Robert Downey Jr.**-ral, és **Hugh Grant**tel a főszerepben. II. Károly udvarába varázsol minket a film, amely egy élvhajhász aranyifjú szárnyalását követi nyomon.

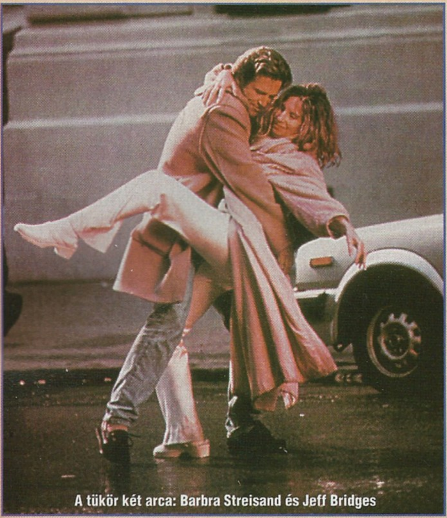
A dús keblű szépség, **Pamela Anderson Lee,** a *Baywatch* sztárja előbb a filmszínházakban tűnik majd fel a *Barb Wire* című sodró lendületű akciófilmben, aki nem tűri, hogy bárki is cicababának szólítsa a polgárháborúk perzselte sivár jövőben. **Jackie Chan** is szívesen megvédené Pamelát, a bombázót, őt azonban Bronxba sodorja az élet, a *Balhé Bronxban* című csihi-puhiban, bár ártatlan hongkongi turistaként érkezik meg New York sötétebbik negyedébe, nagybátyja esküvőjére... Nincs esztendő **Whoopi Goldberg** vígjáték nélkül. Ezúttal ő Eddie, s szenvedélye a kosárlabda, ott szurkol kedvenc csapatának minden mérkőzésén. Egy napon, a véletlen és a szerencse különös játéka nyomán felkérik: legyen álmai csapatának vezető edzője.

Sci-fi thriller a *Dr. Moreau szigete,* olyan sztárokkal, mint **Marlon Brando** és **Val Kilmer.** Gengszter–akciófilm a műfaja *Az utolsó emberig...* című **Walter Hill**-mozinak, **Bruce Willis** és **Christopher Walken** játékával. Kétszeres Oscar-jelölt alkotás volt a *III. Richard* című angol történelmi film, amely Shakespeare drámáját a képzeletbeli fasizálódó Angliába helyez át. **Robert Downey Jr.**-t itt is megtaláljuk, társai **Annette Bening** és **Nigel Hawthorne.** *A mennyország rabjai* akciókrimi, **Alec Baldwin, Mary Stuart Masterson** és **Eric Roberts** főszereplésével. Romantikus kalandfilm a *Moll Flanders* Daniel Defoe regénye nyomán, itt meg **Morgan Freeman**t láthatjuk újból, előbb a moziban.

101 kiskutya – élő szereplőkkel

Csak videón láthatjuk majd a *Mezítláb a parkban* legújabb feldolgozását. **Neil Simon** örökzöld komédiáját ezúttal nem **Jane Fonda** és **Robert Redford** alakítja, hanem **Sarah Jessica Parker** és **Matthew Broderick.** Nem feldolgozásban, hanem eredetiben láthatjuk már februártól videón a *Meztelenek és bolondok* című 1979-es

Michael Jordan: Zűr a zűrben – Space Jam

A tükör két arca: Barbra Streisand és Jeff Bridges

Steven Spielberg-filmet **Dan Aykroyd, John Belushi** és **Treat Williams** főszereplésével. **Claude Lelouch** tavaly dolgozta fel a *Nyomorultakat,* s olyan sztárokat nyert meg a legeslegújabb Victo Hugo-adaptációnak, mint **Jean-Paul Belmondo, Annie Girardot** és **Jean Marais.** Francia sztárja van a *Segíts, mumus!* Című családi vígjátéknak, éspedig **Gerard Depardieu.** Társai **Nancy Travis** és ismét **Whoopi**, a **Goldberg**-famíliából. A *Madárfészek* sikere után jön az újabb film, amelyből kiderül, hogy mindenki másképp kívánja. A *Jeffrey – Valami más* című vígjátékban ez ki is derül, **Sigourney Weaver, Olympia Dukakis** és **Patrick Stewart** bolondozásában. Az Music Television első játékfilmjének sztárjai a svábbogarak, melyek még énekelni is tudnak. *Bogaras Joe* beköltözik a város egyik lepusztult lakásába, s onnan kell megküzdenie néhány telekspekuláns gengszterrel. A svábbogarak megszeretik az új lakót, s a maguk módján segítenek is az új barátnak. A főszereplők **Jerry O' Connel, Megan Ward,** Svábbogár 1., Svábbogár 2. és még sokan mások...

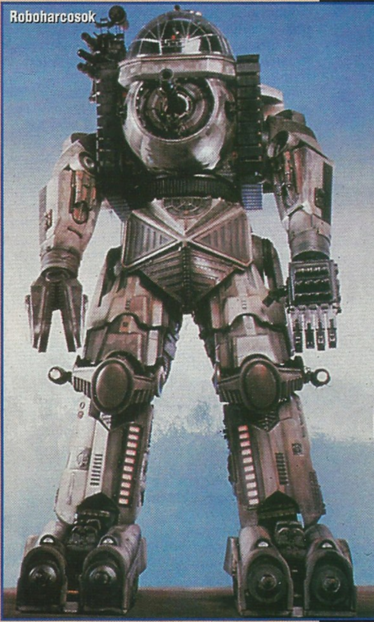
Sci-fikrimi a *Földönkívüli zsaru: Test és lélek* című epizódja, cyberpunk-thriller az *Adatrablók,* mely New York ultramodern, jövő századi alvilágában játszódik. A *Roboharcosok* is a közeli jövőbe utaztat bennünket, ahol a bolygók közötti háborúskodás már elpusztította a Föld egy részét. A *Hibrid* egy sci-fi-horror lesz, melynek középpontjában egy menekülő csoport áll, melynek tagjai között egy félelmetes mutáns szedi áldozatait.

❖

Idén végre filmek százai közül válogathatunk, hogy ízlésünk, tetszésünk, érdeklődési körünk szerint melyiket vásároljuk meg az üzletekben, s tegyük fel kedvenc filmjeinket tartalmazó polcunkra. Az úgynevezett lakossági forgalomba régi nagy alkotások és egy-két évvel ezelőtti mozisikerek csakúgy kerülnek, mint izgalmas rajzfilmek, útifilmek, természetfilmek. Többek között folytatódnak a Disney Channel Video kiváló egyórás alkotásai.

Bruce Willis: Az utolsó emberig...

Visszatérve a játékfilmekhez, nemsokára, január végén kerül a boltokba a *Piszkos tizenkettő,* a *Kelly hősei,* a *Híd a Kwai-folyón* és a *Sztálingrád.* Februárban jön az első egész estét betöltő, számítógépes animációs Disney-remek, a *Játékháború,* s még tavasz előtt itt lesz **Steven Seagal**lal az *Úszó erőd,* **Antonio Banderas, Sylvester Stallone** és **Julianne Moore** játékával a *Bérgyilkosok* és **Brandon Lee** utolsó filmje, *A holló.* Tavasszal jönnek a James Bond-filmek, élen a *Goldeneye*-jal. Sokan szerették a *Thelma és Louise*-t, **Susan Sarandon** és **Geena Davis** főszereplésével, **Brad Pitt** epizódjátékával. **Jim Carrey**-rajongók, figyelem: nyár végétől kapható lesz az *Ace Ventura* mindkét része! Ősszel jön az *Alien*-trilógia **Sigourney Weaver**rel, és még sok minden más, ami hadd legyen még meglepetés!

Roboharcosok

Pamela Anderson Lee és a Barb Wire

HALÁSZ JUDIT

kedvenc videófilmjei

A Vígszínház bejáratához épült kis kávézó-bárban találkoztunk. E színház Halász Judit második otthona. Alig fejezte be a Színművészeti Főiskolát, már ide szerződtette *Várkonyi Zoltán*, és azóta egyfolytában színháza hűséges tagja. Itt kapta első énekes naiva szerepét is, *Csiky Gergely–Gyulai Pál Udvari kalap* című, akkoriban újdonságnak számító zenésített színpadi változatában. Azóta énekel, de igazán egy rádióban elhangzott *Aznavour*-sanzon, az *Olga* után ismertük meg mint éneklő színésznőt.

– Érdekes, hogy a Vígszínház híres nagy musical-sikereiben nem játszott. Miért is nem?

– Mert akkoriban a Pesti Színházban játszottam és az előadásokat egyeztetni kellett – feleli. *– De ekkortájt készült az első lemezem, a* Kép a tükörben, *amin a* Micimackót, Csiribirit, Csudálatos Maryt *meg sok más, mára népszerű dalt énekeltem. Akkor még nem tudtuk* Bródy Jánossal, *hogy kitaláltunk egy műfajt.*

Megnéztem a *Csigavér* című Vígszínház-beli koncertről készült élő adás videókazettáját. Nagy élvezet volt hallgatni a jól ismert dalokat, verseket, látni a nagyon fiatal anyukákat, apukákat és dédikéket is, amint ölükben a pöttömnyi gyermekekkel együtt éneklik a Micimackóról, cinkékről, lufikról, tükörképről, Mikulásról, almaszószról és más effajta fontos dolgokról szóló történeteket. Ellágyult arcú felnőttek és békés apróságok egyaránt odaadó figyelemmel és látható élvezettel nézték, hallgatták a táncoló-daloló *Halász Judit*ot, akin – közhely, de ez az igazság – egyáltalán nem fog az idő. Ma éppen olyan szőke, karcsú, derűs és kedves jelenség, mint a *Szerelmesfilm* című, világsikert aratott *Szabó István*-alkotás idején.

– Tudja, hogy a Szerelmesfilm**et még ma is gyakran kölcsönzik ki a videótékákból?**

– Nem, nem tudtam. Hiszen nálunk manapság nem úgy néznek filmeket, nem úgy kérik a kölcsönzőktől ezt vagy azt a kazettát, hogy X vagy Y színészt szeretnék látni vagy hogy ettől vagy attól a rendezőtől kérnek filmet. A közízlést inkább a szomszédoktól hallott, reklámokban beharangozott filmek iránti érdeklődés irányítja. Sajnos. „Valami jó kis akciófilmet, horrort, pornót vagy szerelmes történetet" – hallom a kívánságot, ha olykor a kölcsönzőbe megyek. Az ilyen leegyszerűsítés is jelzi, hogy a közízlés szerintem javításra szorul. Gondolom, az iskolában kezdődik az ízlésformálás. Annak, aki otthon nem kap megfelelő irányítást, a nevelőknek kell segíteni. Felkelteni az érdekődést a színvonalas, jó szórakozás iránt. Meggyőződésem, hogy a gyermekek ízlése nagyon is befolyásolható. Senki sem születik rossz ízléssel, csak megtanulja vagy utánozza a felnőttektől. Egy kulturált közízlésű nemzetnek a választása is kulturált. Ezek talán nagy szavak, ha videófilmkölcsönzésről beszélünk, de összefüggnek az említettekkel.

– Javasolna néhány olyan filmet, amelyet Ön szerint valóban érdemes kölcsönözni?

– Szívesem emlékszem a Mihalkov *rendezte, Oscar-díjat is kapott* Csalóka napfény*re. Ez a film nem csupán szórakoztató és érdekes mozi, de korismeretből, emberi tartásból, őszinte színészi játékból, belső derűből és hitből építkező művészi alkotás. Kedvenc filmjeim közé tartozik* Bergman Jelenetek egy házasságból *című műve, valamint azok az amerikai filmek, amelyek – amellett, hogy eseményben gazdagok – tartalmaznak valamilyen értékes gondolatot is. Az olyan mozikra gondolok, mint például az* Al Pacino *és* Gene Hackman *kettősével készült* Madárijesztő. *Ebben két csavargó barátságáról van szó, akik autóstoppal meg úgy-ahogy bejárják az Államokat, és megható és vidám kalandokon esnek át. Ilyen a hasonló stílusú* Éjféli cowboy, Dustin Hoffman *és* Jon Voight *kiváló filmje is. Kedvelem a jó japán filmeket, elsősorban a ma már klasszikussá vált* Kuroszava *alkotásait. Szívesen ajánlom az Olvasónak, hogy aki még nem látta, feltétlenül kölcsönözze ki a* Vihar kapujában*t. Ez a film számomra izgalmasabb, mint egy hétköznapi krimi. Egy gyilkosságról szól, amelyet egy favágó bírósági tanú mellett még három különböző ember szemszöge: a férj, a feleség, a bandita mesél el. Három különböző történet elevenedik meg, ugyanarról az eseményről, három különböző ember szemszögéből. Mi nézők ezeket a tanúvallomásokat izguljuk végig, holott tudjuk, hogy a történetek vége azonos lesz, vagyis gyilkosság. De a mód, a három ember nézőpontja annyira különböző, annyira különbözően látják a világot, hogy ez a film nem csupán attól izgalmas, hogy várjuk „a tettest", hanem attól a gondolattól is, amit a rendező felvet, hogy azért olyan nehéz eligazodni a világban, mert lám, az eseményt ahányan vagyunk, annyiféleképpen értékeljük. Ez már az emberi lélek izgalmas sokrétűségére és az érdekek összeütközésére tereli a nézők figyelmét. Hogy hogyan éli meg az eseményeket az, aki szemléli, az, aki átéli és az, aki elköveti. Én, a néző, valamennyit elhiszem, mert mindannyi lélektanilag hiteles. A színész léte, képessége filmen, színpadon, pódiumon egyaránt ebben a szituációban képzelhető el és keresendő, mert a színész is csak akkor tud jól eljátszani egy szerepet, ha ő maga a gyilkosnak vagy áldozatnak, negatív vagy pozitív hősnek a szerepébe bújva képes arra, hogy elhitesse a maga igazát. Képes legyen arra, hogy megéli a helyzetét annak az embernek, aki a tettet elkövette, látta vagy átélte.*

– Játszott-e olyan színdarabban, amely eredetileg film volt? Vagy fordítva: eredetileg színdarab volt az, amiből film lett?

– Igen. Például még mindig játszuk azt a korai Woody Allen-*színdarabot, a* Játszd újra, Samet, *amiből film lett. Vagy egy korai Allen-filmből lett a darab? Már nem is tudom. Annyi bizonyos, hogy ők a Broadway egyik kis színházában játszották, mi pedig tizenhárom év óta a Vígszínház ezerkétszáz embert befogadó nézőtere előtt zsúfolt házakkal játszuk. A siker oka talán abban is rejlik, hogy mi a darab lelkét Pestre helyeztük át. Aztán ilyen volt a* Bergman*-film alapján írt* Jelenetek egy házasságból, *a* Hotel Plaza *vagy a videóra is került nagy sikerű* Jó estét nyár, jó estét szerelem *című* Fejes Endre-*kisregényből készült mű is. Játszottam* Az ügynök halálában, *amit az amerikai tévések filmre írtak* Dustin Hoffmannal *és* John Malkovichcsal. *Ez volt az első felnőtt fiúkkal rendelkező anyaszerepem.*

– A filmszínésznők közül kit néz szívesen?

– Nagyon sokat. De ezúttal hadd szóljak egy olyan színésznőről, aki már szüleink kedvence is lehetett, Ingrid Bergman*ról. Kedvelem a megunhatatlan* Casablancát *és az utolsó nagy filmjét, az* Ingmar Bergman *által rendezett* Őszi szonátát. *Ebben egyenrangú partnere volt a másik nagy skandináv színésznő,* Liv Ullmann. *Régebbi filmjei közül a* Szereti Ön Brahmsot?*-hoz egy személyes élményem fűződik. Főiskolás koromban a barátnőmmel hosszabb időre Párizsba utaztunk, nyelvet tanulni. Egy ismerősnél laktunk és hogy a tandíjat be tudjuk fizetni, a barátnőm a kabátja aljába dugta a családtól szerzett egy-két Lajos-aranyát, nekem pedig az anyukám felvette a 70 dollárt és hogy segítsen, a sajátját is kiváltotta, és a dolog legalitása miatt velünk utazott a vonaton Bécsig. Ott átadta nekem a dollárjait és még aznap visszajött Pestre. Így viszonylag hosszabb időt tölthettünk Párizsban. Ott láttam a* Sagan-*kisregényből* Yves Montand, Anthony Perkins *s főleg* Ingrid Bergman *főszereplésével készült* Aimez-vous Brahms?*-ot. Ezt a szórakoztató romantikus filmet azóta is mint francia nyelvtudásom első bizonyítékát őrzöm emlékezetemben.*

– S milyen szórakoztatásra szánt filmet ajánl a videózók figyelmébe?

– A Hitchcock-*filmeket. Bármelyiket. A* Bűvöletet Gregory Peckkel *és* Bergmannal *vagy a* Forgószelet Cary Grant*tel és* Bergman*nal, de sorolhatnám a* Psychotól *a* Madarakig *bármelyik* Hitchcockot. *A gyermekeknek az* Ozt, *a* Judy Garlandosat, *a* Mary Poppinst *és a* Pinocchiót. *Ezt én még egy szovjet változatban, az* Alekszej Tolsztoj *által oroszított* Burattinóként *szerettem meg. Élvezet volt a sok kioktató és tanmese közt ezt a kis fickót nézni.*

– Még egyszer gratulálunk a Csigavér **című videófilmjéhez, és bízunk benne, hogy a kazetta sok gyerek otthonába jut el.**

– Köszönöm.

Tatár Eszter

Megérkeztek
a Disney rajzfilmgyűjtemény
legújabb darabjai!

Ne feledkezzen meg
a Rajzfilmgyűjteményben már megjelent videokazettákról sem!

A kazetták megrendelhetők: INTERFILM Kft. 1113 Budapest, Karolina út 17. Telefon: 166-4032 Fax: 166-4037

RENDELÉSEM A KÖVETKEZŐ:

ALADDIN (1.999 Ft/db+postaköltség) ___ db
BALU KAPITÁNY KALANDJAI (1.600 Ft/db+pk.) ___ db
KIS HABLEÁNY 3. (1.600 Ft/db+postaköltség) ___ db
POCAHONTAS (2.400 Ft/db+postaköltség) ___ db
CSIPET CSAPAT: Szellem szlalom(1.600 Ft/db+pk.) ___ db
CSIPET CSAPAT: Nyakig az űrben (1.600 Ft/db+pk.) ___ db
CSIPKERÓZSIKA (2.400 Ft/db+postaköltség) ___ db
MICIMACKÓ: Micimackó a vadnyugaton (1.600 Ft/db+pk.) ___ db
MICIMACKÓ: Tigris, a nagy detektív (1.600 Ft/db+pk.) ___ db
KIS HABLEÁNY: Habókos hableány (1.600 Ft/db+postak.) ___ db
KIS HABLEÁNY: Mesék habbal (1.600 Ft/db+postak.) ___ db

A MEGRENDELŐ NEVE:

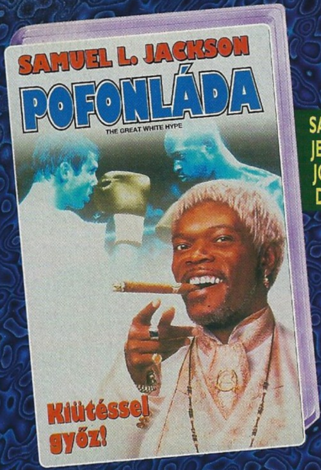
CÍME:

TELEFON:

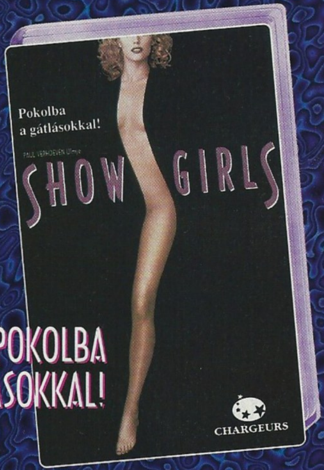
További információ: InterCom, 1145 Bp., Bácskai u. 28-36. Tel.: 467-1-467

KERESSE A VIDEOTÉKÁKBAN!

Videopremier: január 9.

SAMUEL L. JACKSON
JEFF GOLDBLUM
JON LOVITZ és
DAMON WAYANS

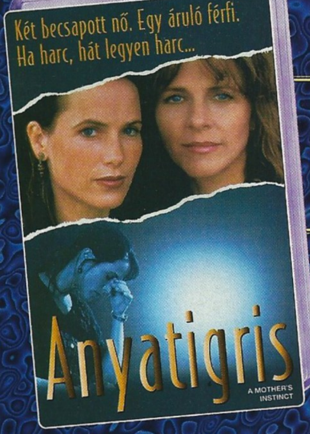
POKOLBA A GÁTLÁSOKKAL!

POFONLÁDA

Fred Sultan tiszteletes boxmeccseket szervez: megállíthatatlan, vérbő, merész és totálisan megbízhatatlan ember. Megszokta, hogy bármiről legyen is szó, ő K.O.-val győz. Most is hatalmas ötlete támad. Csökken a profi box iránti érdeklődés? Ha egy fehér játszana a fekete ellen, biztosan tömegek tódulnának a meccsre! Nincs számításba jöhető fehér versenyző? Csinálni kell egyet! Ő nekilát, és a semmiből sztárt farag kedvenc fekete játékosa ellenfeléül. Az eredmény érdekében legfeljebb néha hazudni kell ezt-azt...

SHOWGIRLS

Pokolba a gátlásokkal! Ez Las Vegas, a látszatok világa, ahol minden csillogó, minden gyönyörű, gazdag és hazug. Egy táncosnő érkezik ide, hogy leszüretelje mindazt, ami, úgy érzi, szépsége és tehetsége miatt jár neki. Ám hamar rá kell jönnie, a siker itt a férfiakon múlik, és ők semmit nem adnak ingyen. A táncosnőnek viszont, ha a karrierjéről van szó, semmi sem drága...

Megtörtént eset alapján!

PETER STRAUSS & KATHLEEN QUINLAN

ANYATIGRIS

Ez a férfi mosolyog, kedves és figyelmes. Holly hamar megszereti őt és két kisfiát, nemsokára készen áll az esküvőre. Ám mindaz hazugság, amit új férje mesélt neki korábbi életéről. Holly nyomozni kezd. A férfi gyanút fog, aztán váratlanul eltűnik. Felesége nem adja fel könnyen. Nemsokára eljut egy asszonyhoz, aki már hat éve kutat eltűnt gyermekei után. A két nő együtt ered a férfi nyomába...

SÖTÉT ERDŐ

A politika veszélyesebb csatatér, mint hinnénk. A férfi, aki mosolyogva, magabiztosan, oldalán feleségével jelenik meg a választási gyűléseken, valamit rejteget. John Waylannel még a vietnami háborúban olyan dolgok történtek, melyekről senkinek nem beszélt. Ám a titok lelepleződik, és ez nem csak a férfi politikai karrierjét teszi tönkre, de fokozatosan újabb és újabb rejtélyekre is fényt derít...

A kazettákat forgalmazza: InterCom

1145 Budapest, Bácskai u. 28-36.
Telefon: 467-1-467 Fax: 252-2-736
E-mail: video@intercom.hu